

Az erdőgazdálkodás fejlesztésének
és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának
az 1975 - től 1990 - ig terjedő időszakra vonatkozó
feladatait meghatározó párt- és állami határozatok,
s azokat megalapozó dokumentumok

45.181/1978. szám

Készült: 400 példányban

... sz.példány

- 323

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2021

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSÉNEK
ÉS A HAZAI FANYERSANYAG KOMPLEX HASZNOSÍTÁSÁNAK
AZ 1975-TŐL 1990-IG TERJEDŐ IDŐSZAKRA VONATKOZÓ
FELADATAIT MEGHATÁROZÓ PÁRT- ÉS ÁLLAMI HATÁROZATOK,
S AZOKAT MEGALAPOZÓ DOKUMENTUMOK

Országos Erdészeti Egyesület
Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár

Leltári szám:

134/2020.

Csoport szám:

III.

Raktári jelzet:

S-VI-11

Budapest
1978

"Szakmai használatra"
Készült: 400 példányban
... az példány

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERÜGYI
MINISZTERIUM
Erdészeti és Faipari Főosztály
42.161/1978. szám

323 -

1978

OEE Könyvtár
Áll. Ell. 2024

AS KÖZGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERÜGYI
MINISZTERIUM KÖZLEKEDÉSI
ÉS A HAZAI TÁRSASÁGI KÖZLEKEDÉSI
ÉS 1978-1980-IG TERVEZŐ KÖZMŰVÉZET
FELADATAI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KÉSZÜLT ÁLLAMI KÖZVETÍTŐ
ÉS ÁLLAMI KÖZVETÍTŐ KÖZVETÍTŐ

Országos Erdészeti Egyesület	
Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Könyv száma:	
Könyv címe:	
Könyv szerzője:	
Könyv kiadás éve:	

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI TERVEZŐ ÉS SZERVEZŐ IRODA
Bp. VII.. Csengery utca 11.
Tsz.: 78/86 Készült: 400 példányban
Felelős vezető:
Árva Józsefné
igazgatóhelyettes

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI
MINISZTERIUM
Erdészeti és Faipari Főosztály

"Szolgálati használatra!"

Készült: 400 példányban

45.181/1978.

... sz.példány

- 323

V a l a m e n n y i

Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság,
Állami Erdő- és Vadgazdaság,
Állami Erdőrendezőség,
Állami Erdőfelügyelőség,
a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát,
a Fűrész-, Lemez- és Hordóipari Vállalat,
a Mohácsi Farostlemezgyár,
a Gyúfaipari Vállalat,
az ERDÉRT Vállalat,
a Pülsi Állami Parkerdőgazdaság,
a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság,
az ERDŐKÉMIA Vállalat,
az Erdőgazdasági Fa- és Vegyesipari Vállalat,
az Erdőgazdasági Füz- és Kosáripari Vállalat,
az Erdeti Termékeket Értékesítő és Feldolgozó Vállalat,
az Erdészeti Tudományos Intézet,
a Faipari Kutató Intézet,
az Erdészeti és Faipari Egyetem,
az erdészeti és faipari szakközépiskolák és szakmunkásképző iskolák,
az Erdészeti és Faipari Tervező és Szervező Iroda,
az Állami Fagazdasági Vállalatok Országos Központja,
az Állami Gazdaságok Országos Központja,
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa és Területi Szövetségei,
a HM Területi Gazdálkodási Főosztály,
az Állami Erdőrendezőségek Műszaki Irodája

V e z e t ő j é n e k

S z é k h e l y é n

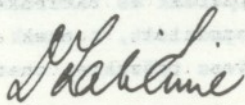
Az utolsó két év folyamán a párt- és az állami vezetés legfelsőbb szervei átfogóan elemezték erdőgazdálkodásunk, elsődleges faiparunk és fakereskedelmünk helyzetét, a várható fejlődés prognózisát, s ennek alapján meghatározták a következő 10-15 éves időszakra vonatkozólag a fejlesztés irányelveit:

- A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1978. március 15-i ülésén a mezőgazdaság és az élelmiszeripar helyzetével, fejlesztésének feladataival foglalkozó határozata döntő jelentőségű állásfoglalást tartalmaz erdőgazdálkodásunkkal és elsődleges faiparunkkal kapcsolatban, meghatározza ágazataink fejlesztésének alapvető irányát is.
- Az Állami Tervbizottság 1978. július 19-i ülésén megtárgyalta az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának koncepciójáról szóló előterjesztést, s azt az 1978. július 27-én kelt 5029/1978. ÁTB számú határozattal a további tervező munka alapjaként jóváhagyta.
- A Minisztertanács 1978. július hó 27-i ülésén elfogadta az Állami Tervbizottságnak az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának koncepciója tárgyában hozott határozatáról szóló jelentést.

A vezető szervezeteknek ezek a határozatai, s az ezek alapjául szolgáló dokumentumok a következő 10-15 éves időszak folyamán erdőgazdálkodás és faiparfejlesztési tevékenységünk, s a VI. ötéves vállalati tervek alapját képezik. Szükséges ezért, hogy ezeket az ágazat minden irányító dolgozója részleteiben alaposan megismerje, magáévá tegye és munkáját ezek figyelembevételével végezze, hogy ennek alapján fejlődésünk egyik fontos feltétele, a szemléleti és cselekvési egység kialakulhasson.

A hivatkozott dokumentumokat összefoglaló füzetet "Szolgálati használatra" ezzel a céllal adjuk közre. Felhívom, illetve felkérem, hogy - az ügykezelési szabályok figyelembevételével - gondoskodják arról, hogy az abban foglaltakat a vezetése alatt álló szerv irányító dolgozói megismerjék, és jövőbeni munkájukat annak figyelembevételével végezzék, fejlesztési programjukat, VI. ötéves tervüket annak alapján dolgozzák ki.

Budapest, 1978. augusztus 15.

/Dr. Sali Emil/
főosztályvezető

TARTALOM

Kivonat a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1978. március 15-i, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar helyzetéről, fejlesztésének feladatairól szóló határozatából	9
Az Állami Tervbizottság 5029/1978. számú határozata az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának koncepciója tárgyában..	15
Előterjesztés az Állami Tervbizottsághoz az Erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának koncepciójáról	23
I. Az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipar és a faforgalmazás helyzete	25
II. A hazai faigények, a fanyersanyag-termelés és külkereskedelem, valamint a munkaerőhelyzet és a műszaki fejlődés prognózisa	29
III. Javaslat az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és fakereskedelem fejlesztésére	35
1. Az erdőgazdálkodás fejlesztése	36
2. A faipar és a fahasznosítás fejlesztése	38
3. A kereskedelem fejlesztése	41
4. A szakemberképzés és a kutatás fejlesztése ..	42
IV. A fejlesztés beruházási költségigénye, gazdaságossága, a külkereskedelmi mérlegre gyakorolt hatása.....	43
V. Összefoglaló	46
Az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fa nyersanyag komplex hasznosításának részletes koncepciója /az ÁTB előterjesztés melléklete/	49
I. Az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipar és a faforgalmazás helyzete	51
1. Erdőgazdálkodás	51

2. Fafeldolgozás	55
3. Faforgalmazás	58
II. A hazai szükségletek, a fanyersanyag-termelés és külkereskedelem, a munkaerőhelyzet és a műszaki fejlődés prognózisa	59
1. A hazai szükségletek várható alakulása	59
2. A hazai fanyersanyag-termelés prognózisa	62
3. A fakülkereskedelem prógnózisa	64
4. A munkaerőhelyzet prognózisa	68
5. A műszaki fejlődés és a gépellátás prognózisa	69
III. Javaslat az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozás és fakereskedelem fejlesztésére	70
1. Az erdőgazdálkodás fejlesztése	72
2. A faipar és a fahasznosítás fejlesztése	77
3. A kereskedelem fejlesztése	83
a/ Belkereskedelem	83
b/ Külkereskedelem, nemzetközi együttműködés	84
4. A szakemberképzés, a kutatás és az állami irá- nyítás fejlesztése	87
a/ Szakemberképzés	87
b/ Kutatás	88
c/ Állami irányítás	88
IV. A fejlesztés beruházási költségigénye, gazdasá- gossága, a külkereskedelmi mérlegre gyakorolt hatása	89
1. Az erdőgazdálkodás fejlesztésének költségigé- nye	89
2. Az elsődleges faipar fejlesztési variánsai és azok költségigénye	90
3. A kereskedelem fejlesztésének költségigénye	91
4. A fejlesztésnek a külkereskedelmi mérlegre gyakorolt hatása, gazdaságossága	91
5. A fejlesztés hatékonysági mutatói	94

M E L L É K L E T E K

1. Az ország erdőművelési águ területének megoszlása	99
2. Az alapvető fatermékekben jelentkező hazai szükségletek várható alakulása	100
3. A fenyő fűrészáru-felhasználás alakulása	101
4. A lombos fűrészáru-felhasználás alakulása	102
5. A lemezfelhasználás alakulása	103
6. A lapfelhasználás alakulása	104
7. A fafogyasztás nemzetközi összehasonlító adatai	105
8. Fafogyasztás nemzetközi tendenciái: Faforgácslap. Lemez és lapféleségek együtt	106
9. Fafogyasztás nemzetközi tendenciái: Papír és karton	109
10. Fafogyasztás nemzetközi tendenciái: Fenyő fűrészáru. Fűrészáru és talpfa	110
11. A fakitermelés alakulása fafajonként	112
11/a mellékleten ábrázolva	112
12. Összesített /potenciális/ faanyagforrások összetétele	114
13. Apríték-termelés és -felhasználás	115
14. A fontosabb iparágak és az energiatermelés potenciális hazai fanyersanyag-forrásai	116
15. Fontosabb faipari termékek termelése	118
16. Lemez- és lapféleségek termelése üzemenként	119
17. Az összes fa és fatermékek külkereskedelmi forgalma	120
A 17/a, 17/b mellékleten ábrázolva	120
18. Összesített fa- és fatermék-mérleg	123
19. Lemez- és lapféleségek mérlege	124
20. Cellulózipari alapanyag-mérleg	126

21. A munkaerőhelyzet prognózisa	127
22. Az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok állandó fi- zikai dolgozóinak létszámmegoszlása a munkakö- rűlmény-fokozatok szerint	128
23. Egyes iparágak - alágazatok teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozóinak 1976. évi bérszínvo- nala	129
24. A fontosabb erdőgazdasági munkák gépesítése	130
25. Erdőgazdálkodási ágazat alaptevékenységének gép- szükséglete	131
26. A termelési érték és ráfordítás mutatóinak vál- tozása	132
27. Hatékonysági mutatók alakulása	133

K i v o n a t

a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának
1978. március 15-i

a mezőgazdaság és az élelmiszeripar helyzetéről,
fejlesztésének feladatairól

szóló határozatából

AGRÁRPOLITIKÁNK MEGVALÓSULÁSA

III.

1. A nagyüzemi gazdálkodás megteremtette a föld célszerű hasznosításának feltételeit. A művelt terület termékenysége növekedett. Javult a talajerő-gazdálkodás, tökéletesedtek az agrotechnikai módszerek, nőtt az öntözött terület, előrehaladt a talajjavítás és a belvizrendezés. Ugyanakkor a termőterület az utóbbi 15 év alatt mintegy 400 ezer hektárral csökkent. Ennek több mint felét erdősítették, de nem mindig jártak el körültekintően az ipartelepítés, a lakótelepek, az utak és a nagyüzemi állattartó telepek építéséhez szükséges földek igénybevételénél. Gyakran a szükségesnél nagyobb területet vontak ki a művelésből és a jó minőségű földek védelmére vonatkozó határozatokat sem hajtották végre megfelelően.

IV.

Erdővagyonunk jelentős. A nagyarányú erdőtelepítés hozzájárult a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas területek ésszerű hasznosításához. A fakitermelés 70 százalékkal nőtt, egyidejűleg gyarapodott az erdők élőfakészlete és javult összetétele. A fa a népgazdaság nélkülözhetetlen megújítható nyersanyaga, ugyanakkor jól szolgálja a kulturált, egészséges emberi környezet kialakítását, a táj- és talajvédelmet.

A hagyományos fűrészipar mellett gyors ütemben fejlődtek az elsődleges faipar korszerű ágazatai, a furnér- és az

enyvezett lemez, a farost és a forgácslap, valamint a butoralkatrészgyártás. A fakitermelés, az elsődleges faipar és a feldolgozóipar között azonban még nincs kellő összhang; a faipar a szükségesnél lassabb ütemben fejlődik. Főleg ezért és az erdőgazdálkodás technikai elmaradottsága következtében a sok a hulladék, alacsony az iparifakihozatal aránya.

A TOVÁBBFEJLESZTÉS FELADATAI

I.

4. Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar fejlesztéséhez fontos érdekeink fűződnek. A mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas földek erdősitésével az ország erdőterülete mérsékelten tovább növekszik. Nagy figyelmet kell fordítani a korszerű erdőművelésre, a gazdaságos kitermelésre és a fa mind teljesebb ipari feldolgozására. Gyorsítani szükséges a korszerű, gazdaságos fagyártmányok készítésére alkalmas kapacitás bővítését, a fűrészüzemek rekonstrukcióját. A hatékony, komplex fejlesztés és fahasznosítás indokolja a különböző gazdasági szervezetek - faipari vállalatok, erdőgazdaságok, állami gazdaságok, termelőszövetkezetek - közötti társulások, valamint további erdő- és fagazdasági kombinátok létrehozását. Korszerűsíteni kell az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar irányítását.

Fokozatosan meg kell szüntetni az erdőgazdálkodás technikai elmaradottságát. Növelni szükséges a dolgozók szakképzettségét, javítani élet- és munkakörülményeiket.

Gondoskodjunk az erdő- és vadgazdálkodás összhangjáról. Növeljük az erdők jóléti szerepét. Szélesítsük ki a tele-

pülések, az üzemek parkosítására, fásítására, az erdők védelmére indított társadalmi mozgalmat.

5. Az ésszerű, takarékos gazdálkodás követelménye, hogy minimálisra csökkentsük a termelési és értékesítési veszteségeket, hasznosítsuk jobban a keletkező melléktermékeket. Az előrehaladás a szemlélet változását és a szükséges technikai feltételek megteremtését igényli. Halaszthatatlan feladat a teljes kukoricánövény, a takarmányszalmák, a cukor-, a hus-, a baromfi- és a tejipar melléktermékeinek hasznosítása, valamint az erdei és faipari hulladékok lehetséges mértékű ipari feldolgozása.

II.

1. Kiemelkedő társadalmi érdek a termőföld ésszerű hasznosítása, megóvása, csökkenésének lassítása. Szigorítani kell a termőföldek, különösen a jó minőségű földek más célú igénybevitelét.

A talaj termelékenységét főképpen a talajerő-gazdálkodás, az öntözés, a belvizrendezés és a talajjavítás útján fokozzuk. Folytatni kell az ezt szolgáló hosszú távú programok kidolgozását, gondoskodva azok következetes végrehajtásáról. A gazdaságos földhasználatot önkéntes földcserékkel, tagosítással is elő kell segíteni.

Az Állami Tervbizottság
5029/1978. számú határozata

az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag
komplex hasznosításának koncepciója tárgyában

Az erdőgazdálkodásban a felszabadulás óta intenzíven bővített ujratermelés folyt. Ennek eredményeként az ország erdőterülete 1950-1975. között 450 000 hektárral, az erdők élőfakészlete pedig 175 millió m^3 -ról 200 millió m^3 -re emelkedett. Ez alatt a fakitermelés évi 3,1 millió m^3 -ról közel 7 millió m^3 -re növekedett, de a kitermelési lehetőség ennél is magasabb. Erdünk 86%-án lombos fafajok vannak, a felhasználási szerkezet viszont fenyőcentrikus. Lassította a hazai termelési lehetőségek kihasználását, a fenyőhelyettesítést az is, hogy a fenyőtermékeket szocialista viszonylatból hosszú ideig kedvező áron és összetételben lehetett beszerezni.

Az ország évi mintegy 10 millió m^3 -t kitevő fa- és fatermék-szükségletének mintegy 50-55%-át importból fedezzük, ami értékben 11-13 md Ft között van. Relatív importcsökkenést és új szükségletek kielégítését jelenti a hazai lombos fafajokat feldolgozó korszerű technológiák /farostlemez, faforgácslap, szulfát-cellulózgyártás/ alkalmazása és ezen üzemek kapacitásbővítése. Ezek mértéke - elsősorban a szűkös fejlesztési lehetőségek folytán - eddig alatta maradt a belföldi szükségletnek; export célú fejlesztésüket viszont a jelenlegi európai piaci viszonyok nem indokolják.

A magas fa- és fatermékbehozatal mellett má már számottevő - mintegy évi 3 md Ft - az export. Főként feldolgozottabb termékeket hozunk be és nyersanyagot viszünk ki. A növekvő szükségletek kielégítése egyre nagyobb devizaterhet jelent, miközben fa nyersanyagforrásunkat nem használjuk ki teljesen. A fakitermelési lehetőségek jobb kihasználása, a tervek teljesítése céljából az eddiginél nagyobb gondot szükséges fordítani a gépesítésre, a technológiai fejlesztésre, a dolgozóknak az

átlagosnál alacsonyabb színvonalu szociális ellátása, valamint a munkakörülmények /időjárásnak kitett munkahelyek, zaj- és vibrációs ártalmak, munkásszállítás stb./ javítására is. A más ágazatokban meglevő géppark kooperációs igénybevétele mellett a KGST- n belül a speciális erdészeti és faipari gépgyártás szakosítását és annak kutatási vonatkozásait gyorsítani szükséges.

Erdeink 73%-a állami, 26%-a szövetkezeti tulajdonban van. A két szektorban a gazdálkodás színvonala eltérő. A gyorsan nö-
vő nyárfajok telepítésében a szövetkezeti szektor szerepe a je-
lentősebb, feladata az ellátásban is nő; indokolt ezért erdő-
gazdálkodási színvonaluk lényeges javítása, amit a szektoron
belüli és a szektorok közötti együttműködési és integrációs
lehetőségekkel is indokolt elősegíteni.

Az 1990-ig terjedő hosszú távu fejlesztési időszak alatt az ország erdőterülete 1,7 millió ha-ra növekszik /1975-ben 1545 e.ha/ és számottevően megváltozik az erdőgazdálkodás nyersanyag-kibocsátásának szerkezete. A hagyományos választé-
kok /fűrészipari rönk, papírfa stb./ mellett jelentősen nő a technikai apríték volumene. Technikai apríték adódik a jelen-
legi kitermelési technológiák során is; a munkaerőhiány miatt bevezetésre kerülő speciális gépek a gyenge minőségű állomá-
nyokban és a fiatalosokban kitermelt fát fel is aprítják. A hagyományos erdei választékokból a kitermelés 1975-1990.
között 11%-kal emelkedik, a technikai aprítéké viszont - fi-
gyelembe véve a feldolgozó üzemekben keletkező mennyiséget is
- 0,9 millió m³-ről várhatóan 2,9 millió m³-re nő.

A fafeldolgozóipar fejlesztésének célja a méretes, jó minősé-
gű nyersanyagból a feldolgozás során - a furnér-, a fűrész-
ipar fejlesztése révén - minél értékeesebb faipari termékek
előállítására a butor- és az építőipar részére. A fejlesztési
konceptió számol a gyengébb minőségű - főként technikai hul-

ladékként képződő - nyersanyag ipari hasznosításával is. A koncepció a technikai apríték feldolgozása legbiztosabb lehetőségének a hazai faforgácslapipar fejlesztését jelöli meg. Eből a termékcsoportból mindenekelőtt a cementkötésű forgácslapnak a dollár viszonylatu exportja is reális cél. A gyártmányszerkezet további korszerűsítését az idompréselt elemek, szerkezetek előállítását jelenti. A fejlesztési célok megvalósítása esetén a farost- és faforgácslapiparban az 1975. évi 125 ezer m³ fahulladékkal szemben 1990-ben 620 ezer m³-t használnak fel.

A fa vegyi és mikrobiológiai feldolgozása terén kezdeti eredményeink vannak. Ilyen eljárással mintegy 1,3 millió m³ technikai aprítékot, fahulladékot lehetne feldolgozni. Ezen belül a furfurologgyártás fejlesztésének mértékére és megoldására a VI. ötéves tervmunka keretében készül javaslat. A faanyagokból történő fehérjegyártás hazai megvalósítása még nem kezdődött el, ennek előfeltételeként először a nemzetközi kutatási és gyártási eredményeket tekintik át. A fehérjeszükséglet gyors növekedésére tekintettel a koncepció számol a nyersanyagforrás ilyen irányu hasznosításával is. Ezenkívül a képződött technikai aprítékból, fahulladékból mintegy 0,9 millió m³-t az üzemek és a lakosság energiaigényének kielégítésére irányoznak elő. E fejlesztési, kutatási célok megvalósítása az eddigieknél jobb ágazatközi együttműködést, koordinációt tesz szükségessé.

A faforgalmazás területén legfontosabb cél a határmenti átrakókapacitás bővítése, az ERDÉRT Vállalat által forgalmazott nagy mennyiségű /2-2,5 millió tonna/ értékes import faanyag minőségi megóvása és szakszerű tárolása.

A koncepció fejlesztési céljainak megvalósításához - 1976. évi áron számolva - a VI. ötéves tervben mintegy 14 md Ft, a VII. ötéves tervben pedig mintegy 19 md Ft beruházásra volna szükség.

ség. E fejlesztések eredményeként az erdőgazdálkodásban és az elsődleges faiparban együttvéve évi mintegy 12 md Ft nemzeti jövedelemtöbblet képződne. Az erdőgazdálkodási és a fakereskedelmi szakágazat munkaerő-kibocsátó, míg a faipari szakágazat többlet munkaerőt igénylő. A fejlesztések megvalósítása esetén a lemezipari termékek 95%-át, a vegyes faipari termékszükségletet pedig teljesen hazai alapanyagból lehet kielégíteni. Fűrészipari termékekből - az igények 23%-os növekedése mellett - a belföldi ellátásból való ellátás aránya nem csökkenne. Összességében a fa- és fatermékszükséglet 18-20%-os növekedése mellett - cellulóz- és papiripari termékek nélkül - az import-export szaldó csak mintegy 1 md Ft-tal romlana.

A növekvő feladatok hatékony megvalósítását elősegíti az erdőgazdálkodás, a fakereskedelem és az elsődleges faipar állami irányításának továbbfejlesztése, a gazdálkodás ellenőrzésének növelése.

1. Az Állami Tervbizottság az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag komplex hasznosításának koncepciójáról szóló előterjesztést elfogadja, az abban foglaltakat a további hosszú távu tervezőmunka alapjának tekinti.

El kell érni

- a/ az erdőterületek mérsékelt ütemű növelését - összhangban a mezőgazdasági földek racionális hasznosításával,
- b/ a hazai fakitermelésnek - a faállományok adta lehetőségeken belül - a gazdaságosság mértékéig történő kihasználását,
- c/ a fafeldolgozás - elsősorban a forgácslapgyártás, valamint a fa vegyi feldolgozásának - fejlesztése útján a legmagasabb értékű termékek előállítását,
- d/ az erdei aprítékok és a faipari hulladékok gazdaságos hasznosítását,

- e/ az erdőgazdálkodás nagyarányú műszaki fejlesztésével a jelenlegi technikai elmaradottság felszámolását,
- f/ az erdőgazdasági dolgozók szociális és egészségügyi ellátásának, szakképzettségének és kereseti viszonyainak számottevő növelését,
- g/ a termelőszervezeteknek a közös érdekeltségen alapuló együttműködését,
- h/ mindezek eredményeként a növekvő faanyagszükségletnek a hazai termelésből történő jobb kielégítését.

Felelős: a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter,
az Országos Tervhivatal elnöke

Határidő: folyamatos

2. Olyan szervezetet kell létrehozni az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar felügyeletére és irányítására, amely

- a/ megszünteti a jelenlegi párhuzamosságokat a központi és a területi munkában,
- b/ erősíti az erdőgazdasági és elsődleges faipari feladatokat ellátó tanácsi szakigazgatási szervek munkáját,
- c/ mindezek eredményeként növeli a központi és területi irányítás hatékonyságát, javítja a vállalatok felügyeletét.

Felelős: a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter,
a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke

Határidő: 1978. december 31.

3. A fehérjeprogram keretében - a hazai és nemzetközi helyzet feltárására készülő tanulmány értékelésétől függően - gondoskodni kell a fahulladékból történő takarmánygyártás

nemzetközi tapasztalatainak hazai alkalmazásáról, illetve a fejlesztést célzó hazai kutatások beindításáról, a hazai fahulladékbázis ilyen irányu hasznosítását szolgáló fejlesztés gazdaságosságának és feltételeinek tisztázásáról.

Felelős: az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke,
a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter,
a nehézipari miniszter

Határidő: folyamatos

4. A tőkés devizaterhek mérséklése, a szocialista viszonylatu gépbeszerzés arányának lehetséges növelése, valamint a gyorsabb ütemű műszaki fejlesztés érdekében kezdeményezni kell a KGST-n belül a szakosított erdőgazdasági és faipari gépgyártásra vonatkozó megállapodások felülvizsgálatát, ennek alapján meg kell vizsgálni az ilyen irányu kutatás és gyártásszakosítás gyorsításának, illetve bővítésének lehetőségeit. Ezzel összefüggésben a hazai szervek munkáját úgy kell megszervezni, hogy már a VI. ötéves tervkoordináció keretében a megfelelő szocialista importigény közölhető legyen.

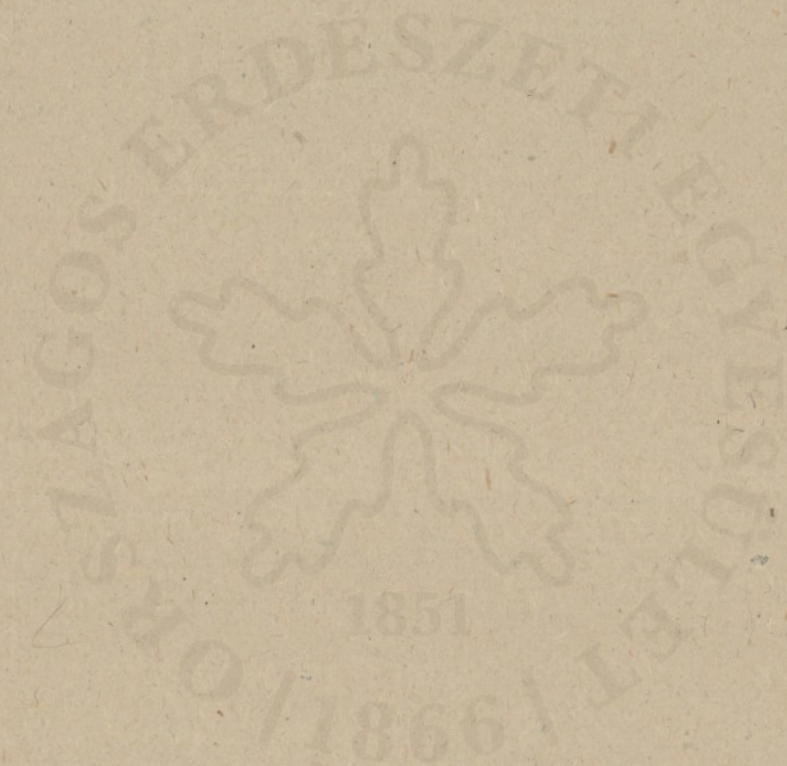
Felelős: a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter,
a kohó- és gépipari miniszter,
a külkereskedelmi miniszter,
az Országos Tervhivatal elnöke

Határidő: 1978. december 31.

Budapest, 1978. július hó 27.

ELŐTERJESZTÉS
az Állami Tervbizottsághoz

az erdőgazdálkodás fejlesztésének és a hazai fanyersanyag
komplex hasznosításának koncepciójáról

I.

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS, AZ ELSŐDLEGES FAIPAR
ÉS A FAFORGALMAZÁS HELYZETE

Az erdőgazdálkodás népgazdasági jelentőségét alapvetően az határozza meg, hogy megújítható, bővítetten ujratermelhető nyersanyagkincssel, a fával gazdálkodik. Az erdők jelentősége napjainkban állandóan nő, mivel nyersanyagtermelő szerepük mellett egyre inkább eltőérbe kerülnek azok a jóléti szolgáltatások, melyeket az erdők a környezetvédelemben, továbbá a dolgozók kikapcsolódásában, felüdülésében nyújtanak. Az erdők döntő része, jelenleg mintegy 85%-a elsődlegesen fatermelési feladatot lát el és ez az arány számottevően az ezredforduló-ig sem változik.

Az erdőgazdálkodásban a felszabadulás óta intenzíven bővített ujratermelést folytatunk. Ennek eredményeként

- az ország erdőterülete ez idő alatt 450 ezer hektárral nőtt;
- az erdők fakészlete az 1950. évi 120-130 millió m^3 -rel szemben több mint 200 millió m^3 ;
- a fakitermelés pedig az 1950. évi 3,1 millió m^3 -rel szemben 1977-ben 6,9 millió m^3 volt.

A hazai fa- és fatermékigények növekedésének üteme az elmúlt években meghaladta a hazai fakitermelés növekedését, ezért a szükségletek egyre nagyobb hányadát kell - főleg nagyértékű, magas feldolgozottsági fokú termékek formájában - importálnunk. A hazai termelés az évi mintegy 10 millió m^3 -es fa- és fatermékigénynek csupán mintegy 45-50%-át fedezi, így 50-55%-át,

11-13 milliárd Ft értékben importból kell beszereznünk. /Ugyanakkor alapvetően nyersanyagjellegű exportunk értéke mintegy 3 milliárd Ft, azaz a nettó egyenleg 8-10 milliárd Ft./ Ilyen magas importhányada csupán az energiahordozóknak van. A növekvő igények kielégítése egyre nagyobb devizaterhet jelent, ugyanakkor fa nyersanyagforrásainkat nem használjuk ki teljesen.

Faellátásunkban különösen nagy gond a fenyőigények kielégítése. Ezeknek mintegy 95%-át importból kell kielégítenünk. Ennek a magas importhányadnak elsősorban az az oka, hogy erdeink 87%-a lombos fafajokból áll. A kitermelt lombos faanyag egy részét exportáljuk. Fabehozatalunknak eddig mintegy 58-59%-át rubelelszámolás ellenében tudtuk beszerezni, ugyanakkor exportunknak kb. 82%-a gazdaságos dollár-elszámolású kivitel.

Erdőgazdálkodásunkra a többszektorúság, a termelő szervezetek nagy száma, a szövetkezeti szektorban az elaprózott üzemnagyság jellemző. Erdeink 73%-a állami, 26%-a szövetkezeti és 1%-a magántulajdonban van. A faanyagok optimális hasznosítását gátolja az, hogy a különböző termelő szervezetek között a fakitermelés, feldolgozás és forgalmazás terén még nem sikerült kölcsönös gazdasági előnyökön alapuló, széles körű együttműködést kialakítani.

Egyre növekvő gondot jelent az erdőgazdálkodáshoz szükséges munkaerő előteremtése. Az erdészet évek óta a népgazdaság munkaerő-kibocsátó ágazatai közé tartozik, a termelési volumen növelését az élő munka termelékenységének növekedése tette lehetővé. Az erdőgazdálkodásban foglalkoztatott fizikai dolgozók létszáma állandóan csökken. Súlyosbitja a helyzetet

- az átlagosnál lényegesen alacsonyabb színvonalú szociális ellátás /meleg étel hiánya stb./;

- a változó munkahelyekre történő munkásszállítás elmaradottsága /járművek hiányában a dolgozóknak csupán kb. 34%-át tudják a munkahelyre szállítani/;
- az igen nehéz fizikai munka, a kedvezőtlen, egészségre ártalmas munkakörülmények, a fokozott balesetveszély, a kulancsfertőzés, a vibráció és egyéb munkahelyi ártalom /az összes munkának 45%-a nagy erőfeszítéssel, kedvezőtlen körülmények között folyik/;
- a körülményekhez képest alacsony kereset.

Súlyos problémát okoz az is, hogy az erdőgazdálkodás gépesítése, technikai fejlesztése terén évtizedes lemaradásban vagyunk, ugyanakkor ennek felszámolásához, a termelési lehetőségek kihasználásához, a csökkenő munkaerő pótlásához szükséges gépek biztosítása nagy nehézségekbe ütközik. Ennek okai a következők:

- hazai gépgyártásunk a szelektív iparfejlesztés során 1979-től jórészt megszünteti a jelenleg még gyártott erdészeti és elsődleges faipari gépek /pl. tuskókiemelő, hasítógép, suháng- és csemetekiemelő/ gyártását;
- kedvezőtlen jelenleg a helyzet a KGST-országokból történő erdészeti és faipari gépbeszerzés terén is;
- a különleges erdészeti gépek beszerzése tulnyomó részben csak tőkés viszonylatból lehetséges, ami a szükséges deviza megszerzésének nehézségein túlmenően hátrányosan befolyásolja az erdőgazdasági munkák önköltségét.

Fafeldolgozó iparunk a felszabadulás óta szintén sokat fejlődött. A hagyományos iparágak /fűrész- és lemezipar/ termelése többszörösére nőtt, ugyanakkor új iparágakat /farsotlemez- és faforgácslapgyártás/ teremtettünk meg az országban. Ma az el-

sődleges faiparban - az import fenyő hengeresfával együtt - már évente mintegy 3 millió m³ hengeresfát dolgoznak fel.

Fűrész- és lemezüzemeink döntő része azonban műszakilag elavult, ezért az V. ötéves tervidőszakban megkezdtuk a fűrészipar rekonstrukcióját. Ennek célja a hazai lombos alapanyagot feldolgozó, technikailag korszerű, a gazdaságos továbbfeldolgozásra is módot adó középüzemek létrehozása. A rekonstrukcióval mindenekelőtt a fűrészipar technikai színvonala és a felhasználó iparágak /butoripar stb./, valamint az export minőségi igényei között kialakult ellentmondás felszámolását, a feldolgozás koncentrállását, a kihozatal, az értéktermelés és a versenyképesség növelését kívánjuk elérni.

Furnérüzemeink műszaki állapota kielégítő, de az enyvezett lemez- és butorlapgyártó-üzemek technikailag elavultak, másrészt a budapesti ipar szelektív fejlesztése során rövid időn belül meg kell szüntetni őket.

Farostlemez- és faforgácslap-gyártó üzeink korszerű berendezésekkel ma már mintegy félmillió m³ - döntő részben - tűzifát és hulladékot dolgoznak fel, sok területen a fenyő fűrészárut is helyettesítő, nagyértékű termékekké. Ezeknek az üzemeknek a kapacitása azonban elmarad nyersanyag-adottságainktól. Jórészt ez az oka annak, hogy a fahulladékok hasznosításában eddig kis-mértékű volt az előrehaladás, így a feldolgozás révén egyébként gazdaságosan hasznosítható fakitermelési és faipari hulladékok jelentős része veszendőbe megy. Ugyanakkor e termékekben jelentkező belföldi igények növekvő hányadát /1976-ban 33%-át/ importból fedezzük, emellett nem használjuk ki kellően a fenyő-import gazdaságos helyettesítése terén sem a lehetőségeket.

Cellulóziparunk technikai adottságainál fogva 55%-ban import fenyőfát, 45%-ban /130 ezer m³/ hazai lombos fafajokat dolgoz fel. A hazai erdőkből ugyanakkor már mintegy 700 ezer m³ pa-

pirfát termelünk ki, ennek nagyrészt belföldi igények hiányában jelenleg tőkés országokba, kisebb részét Jugoszláviába szállítjuk.

A fa vegyi feldolgozása jelenleg csupán a fa száraz lepárlására korlátozódik. A furfuro尔gyártás még kezdeti stádiumban van, a faanyagok biológiai hasznosítása /almozás, gombatermesztés stb./ egyelőre elenyésző, a mikrobiológiai feldolgozás /fehérjetakarmány-gyártás stb./ pedig még meg sem indult. Nyersanyag-adottságainkat, főleg a fahulladék-hasznosítás lehetőségeit e téren sem használjuk ki.

A fa- és fatermékek forgalmazását részben a termelő vállalatok, részben az e célra alapított termelőeszköz-kereskedelmi vállalat, az ERRDÉRT végzi. Ezek a szervek évente összesen mintegy 7-8 millió tonna fát és faterméket forgalmaznak.

A faanyagok, főleg a döntően importból származó értékes fenyő anyagok forgalmazása és készletezése - a telepek műszaki elmaradottsága, a jórészt ezzel összefüggő kapacitás hiánya miatt - korszerűtlen. Emiatt jelentős a faanyag minőségi károsodása.

II.

A HAZAI FAIGÉNYEK, A FA NYERSANYAGTERMELÉS ÉS KÜLKERESKEDELEM, VALAMINT A MUNKAERŐHELYZET ÉS A MŰSZAKI FEJLŐDÉS PROGNÓZISA

Fa- és fatermékfelhasználásunk - a várható gazdasági növekedés és műszaki fejlődés, a helyettesítési lehetőségek, valamint a főbb felhasználó tárcák közlései alapján ellenőrzött előrejelzések szerint - az V. ötéves terv ideje alatt összességében mintegy 9%-kal, 1980-tól 1990-ig 18-20%-kal növekszik. Fűrészipari termékekből az átlag körüli, lemezipari és papir-

ipari termékekből az átlagot jóval meghaladó ütemű növekedéssel kell számolni. Egyéb ipari fából, valamint a faanyagok energiatermelés céljára történő felhasználása terén a jövőben csökkenés, a biológiai felhasználás /pl. komposztálás, almózás stb./ terén jelentős fejlődés várható. A mikrobiológiai úton történő fafeldolgozás termékeiben is az igények jelentkezésével indokolt számolni.

A prognózis szerint 1975-1990 között a fontosabb fatermékekből az igény országosan az alábbiak szerint növekszik:

Megnevezés	Mértékegység	1975	1990	Index 1990/1975
Fenyő fűrészáru	e.m ³	1369	1550-1620	113-118
Lombos fűrészáru	e.m ³	297	430- 450	145-152
Lemezféleségek	e.m ³	135	170- 190	126-141
Lapféleségek	e.m ³	244	530- 590	217-242
Furnér	M.m ²	29	37	128
Parketta	e.m ²	3396	4200	124
Tüzifa /egységes/	e.m ³	1719	1900	110
Gyufa	M.doboz	592	850	144
Papír és karton	e.t	560	1050-1100	188-196

A szükségletek növekedése általában megfelel a nemzetközi tendenciáknak. A fenyő fűrészáru-szükséglet prognózisa azonban kiterjedt helyettesítéssel és hatékony takarékossgal számol.

A fenyő fűrészáru-szükséglet növekedésének egy részét hazai lombos /nyár/ fűrészáruval, valamint - fahulladékból gyártható - idompréselt ládák és nyílászáróelemek /ajtó- és ablaktokok/ alkalmazásával tervezzük helyettesíteni. Az e téren rendelkezésre álló lehetőségeket és a reálisan számításba vehető

igényeket figyelembe véve, 1990-ig a fenyő fűrészáru-szükséglet mintegy 13%-os növekedésével számolunk.

A lombos fűrészáru-szükséglet növekedése jelentős részben a butoripar bükk fűrészáru-igényének növekedésével függ össze, amit kis hányadban hazai kemény lombos /tölgy, akác stb./ fűrészáruval, nagyjából exóta import fűrészáruval lehet helyettesíteni.

A lemezféleségek felhasználásában a nemzetközi tapasztalatok alapján jelentős szerkezetváltozással számolunk. A magas eszköz- és vizigényű farostlemez, illetve a magas eszközigényű rétegelt lemezgyártás fejlesztése helyett az ezekhez viszonyítva mindössze 25-30%-os eszközigényű vékony forgácslemezgyártást kívánjuk bevezetni és fejleszteni. Az új termék kísérleti felhasználása már megtörtént és a tapasztalatok általában kedvezőek. A butoripar szükségletnövekedéséből 1990-ben már 19 000 m³-t az új termékből igényel. Várható, hogy a farostlemezrel azonos műszaki paraméterekkel rendelkező vékony forgácslemez iránt a jövőben az épületasztalos-ipar és az egyéb felhasználók is érdeklődést mutatnak. A közölt és becsült igények alapján 1985-ben 20 000 m³, 1990-ben már 38 000 m³ vékony forgácslemez-felhasználással számolunk.

A fa vegyi és mikrobiológiai feldolgozásának termékei, valamint biológiai felhasználása terén a furfurol-szükséglet kismértékű növekedése várható. A fahulladékból is gyártható fehérjetakarmány iránt - a gazdaságos gyártási tapasztalatok hiányában - egyelőre ugyan nem jelentkezik igény, de a fehérjeszükséglet gyors növekedésére való tekintettel és a nemzetközi tapasztalatok eredményes hazai alkalmazását feltételezve, 1985-1990 körül e téren is számolni lehet 200-400 ezer m³-es igénnyel.

Megnevezés	1975		1990		Index 1990/1975
	millió m ³	%	millió m ³	%	
Hengeresfa /rönk, papírfa stb./ kitermelés	5,4	86	6,0	67	111
Apríték és egyéb hasznosítható fahulladék	0,9	14	2,9	33	211
Összes felhasználható forrás	6,3	100	8,9	100	141

A hazai fanyersanyagforrások - a faipar várható fejlettségi színvonala mellett - 1990 körül összességében mintegy 8,8-8,9 millió m³ potenciális mennyiséget képviselnek. A fakitermelés növelésére a jövőben döntően a mezőgazdasági nagyüzemekben nyílik lehetőség. A termelést elsősorban nyárfából, tölgyből és fenyőből lehet növelni. A bükkfa-kitermelés nem növelhető

Az a célunk, hogy a hazai kitermelésből a felhasználó iparágak számára minél értékesebb választékokat adjunk. Emellett reálisan számolni kell azzal, hogy az összes faanyagforrásból egyre növekvő hányadot - 1990-ben már 33%-ot - képvisel a fahulladék. A hulladékarány növekedésének több oka van. Az egyik a munkaerőcsökkenés, valamint a fiatal állományok nevelése és a szerkezetátalakítás érdekében bevezetésre kerülő technikaváltás. Ennek eredményeként a kitermelt faanyag egy része apríték-ként jelenik meg. A másik ok a faanyagok iránt növekvő nemzetközi kereslet. Ennek eredményeként a fejlett faiparral rendelkező országokban a faipari és az erdőgazdasági hulladékok iránt is egyre növekvő kereslet mutatkozik.

A fatermékek külkereskedelmében, mindenekelőtt az ellátás forrásaként számításba vehető importban fokozatosan romló iránnyal kell számolni:

- a fatermékek ára mind rubel-, mind dollárviszonylatban jelentősen nő; a piacok távolodása az áremelkedésen felül a fuvar költségek igen gyors emelkedése révén is drágítja a fatermékimportot; ennek következtében általában a devizagazdaságosság fokozatos romlásával kell számolni;
- import-szükségletünknek egyre nagyobb hányadát kell közvetlen, vagy áttételes dollárráfordítással beszerezni, ugyanakkor egyes fatermékeket egyre nehezebb szocialista relációból beszerezni, a fenyőfélésegek importját pl. várhatóan semmilyen fizetőeszköz ellenében nem lehet szocialista relációból növelni;
- a cellulóz-szükségletünk döntő része a már megkötött szovjet és jugoszláv együttműködési megállapodások eredményeként hosszú távon /a 2000. évig/ biztosított. A még hiányzó cellulóz, valamint a papír- és általában a fatermék-import növekedése azonban csak dollárelszámolás ellenében lesz fedezhető. Ezért a dollárelszámolású fatermék-import arányának növekedésével kell számolni;
- a részben fahulladékból is előállítható fehérjetakarmány import-beszerezése terén hosszabb távon mindinkább a források szűkülésével és az inflációs rátát jóval meghaladó áremelkedéssel kell számolni.

Export-kilátásaink tekintetében

- a lombos fűrészipari termékek számára - a dinamikusan emelkedő tőkés butorexport anyagszükségletén felül - kedvező piaci lehetőségekkel, a jobb minőségekből gyorsan emelkedő árakkal lehet számolni;
- a papírfá-feleslegeink elhelyezése a hagyományos piacokon és a jugoszláv együttműködés keretében gyakorlatilag az ezredfordulóig biztosított;

- faforgácslapból, pozdorjalapból és farostlemezből csak minimális exporttal lehet számolni, ezért exportirányu faforgácslap- és farostlemezipari fejlesztés egyelőre nem javasolható;
- a vegyi feldolgozás termékei közül a furfurool és továbbfeldolgozási termékei számára biztonságos piac és enyhén emelkedő ártendencia várható.

A rendelkezésre álló munkáslétszámban - előzetes számítások szerint - az erdőgazdálkodásban 1976-1980 között évi átlagban 1,5%-os, 1981-1990 között évi 1%-os csökkenéssel kell számolni, így 1976-1990 között összességében mintegy 9300 fő fizikai létszámnak technikai fejlesztéssel történő pótlásáról, s ezzel összhangban a dolgozói létszám összetételének alapvető átalakításáról, a szakmunkások és betanított munkások arányának növeléséről kell gondoskodni.

Az elsődleges faiparban létszámnövekedéssel kell számolni. Várható, hogy az erdőgazdálkodásból felszabaduló létszám egy részét /1000-1300 főt/ az elsődleges faipar veszi fel.

A két szakágazat összesített egyenlegében mintegy 8000-8300 fős csökkenéssel lehet számolni.

A műszaki fejlődés az erdőgazdálkodásban a több műveletet végző, nagyobb teljesítményű gépek alkalmazása, koncentrált munkahelyek kialakítása, összehangolt folyamatgépesítés, magasfokú munkaszervezés és megfelelő képzettségű szakmunkások alkalmazásának irányába hat.

A prognosztizált technikai fejlesztéshez szükséges gépek - gép-
iparunk gyártmányszakosítása következtében - hazai gyártásból nem lesznek beszerezhetők. A KGST-n belül legfeljebb a 80-as évek közepe táján várható a mi viszonyainknak is megfelelő,

korszerű speciális erdészeti gépek sorozatgyártásának megkezdése. Így azok a következő tervidőszakban is csak a fejlett erdészeti gépgyártással rendelkező tőkés országokból szerezhetőek be. 1985-1990 között - a gyártásszakosodás ütemétől függően - sor kerülhet a szocialista gépbeszerzés arányának fokozatos növelésére.

III.

JAVASLAT AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS, A FAFELDOLGOZÁS ÉS FAKERESKEDELEM FEJLESZTÉSÉRE

A kialakult helyzet elemzése és a jövőbeni fejlődés prognózisa alapján az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipar és a fahasznosítás távlati fejlesztésének fő céljai a következők:

- a növekvő szükségleteket egyre nagyobb mértékben hazai termelésből célszerű kielégíteni. Ennek érdekében növelni kell az erdők termőképességét, folytatni kell a szerkezetátalakítást és - a föld racionális hasznosítása keretében - az erdőtelepítést;
- minden erdőterületen - a fahozam gazdaságos növelésére irányuló elsődleges cél mellett - a terület sajátos adottságainak és rendeltetésének megfelelő gazdálkodást kell folytatni;
- hosszabb távon a hazai nyersanyagforrások teljesebb körű hasznosítására és azokból a legmagasabb értékű termékek előállítására kell törekedni;
- csak olyan hazai szükségleteket indokolt importból fedezni, amelyekhez nincsenek belföldi nyersanyagforrásaink, a hazai források hasznosításában az eddiginél jobban előtérbe kell helyezni az import /fenyő, bükk stb./ helyettesítését;

- a fejlesztést - a kutatás fejlesztésével összhangban - a népgazdaság teherbíróképességének megfelelő ütemben kell előirányozni.

Fenti célok megvalósításának alapvető feltételei a következők:

- az erdőgazdálkodás közel egy évtizedes technikai elmaradottságának felszámolása;
- a termelő szervezetek közötti együttműködés fejlesztése, a szektorok közötti és a szektoron belüli közös érdekeltségen alapuló társulások, egyesülések létrehozása;
- az erdőgazdasági és faipari dolgozók szociális és egészségügyi ellátásának, kereseti viszonyainak, szakmai felkészültségének folyamatos javítása;
- olyan faipari termelési szerkezet létrehozása, amely az ediginél nagyobb mértékben képes az alacsonyabb értékű faválasztékok, az erdei és ipari hulladékok gazdaságos feldolgozására.

1. Az erdőgazdálkodás fejlesztése

A fejlesztési célok elérése érdekében - az V. ötéves tervidőszakra jóváhagyott 45 000 ha-on túlmenően, a föld racionális hasznosításával összhangban - 1990-ig további 110 000 ha-ral /ötéves tervidőszakonként 55 000 hektárral/ indokolt növelni az ország erdőterületét. Az erdőtelepítés és szerkezetátalakítás során a termőhelynek legjobban megfelelő fafajokat kell telepíteni, a felhasználók igényeinek figyelembevételével. Indokolt tovább fejleszteni az erdészeti szaporítóanyag-termelést. A vadlétszám szabályozásával, a vadgazdálkodási ütemtervek előírásainak megtartásával, korszerű erdőgazdálkodással meg kell szüntetni e két tevékenység ellentmondásait.

A műszaki elmaradottság felszámolása és az eltávozó munkaerő pótlása érdekében az erdőgazdasági munkák gépesítési színvonalát 1990-ig átlagosan legalább 90%-ra szükséges növelni. Elsősorban a legnagyobb fizikai igénybevételt jelentő munkaműveletek gépesítésére és összehangolt folyamatgépesítésre kell törekedni. Indokolt kiépíteni az erdőgazdasági gépállomány javító-bázis hálózatát. Tovább kell bővíteni az erdei uthálózatot, s a gépesítéssel összhangban korszerűsíteni kell a meglevő utakat. A gépesítés fejlesztését területi kooperációban, elsősorban a vízügyi szervekkel együttműködve kívánjuk végrehajtani, s az esetenként lehetséges átcsoportosítás révén gondoskodni kell az eszközök és a munkaerő ésszerű, folyamatos foglalkoztatásáról.

Meg kell oldani az erdőben maradó, ipari célokra hasznosítható hulladék - 100%-ban gépesített - aprítékká történő feldolgozást és a feldolgozó ipari üzemekbe gazdaságos elszállítását. Amennyiben az aprítéktermelést 1990-ig 1,2-1,3 millió m³-re növelhetjük, elérjük, hogy a fakitermelés hulladékhányada 1990-ig a tűrhető minimumra, 12-14%-ra csökkenjen.

Indokolt meghonosítani az iparszerű erdőgazdálkodást: jó termőhelyeken, hosszú vágásfordulóban csak az értékes, minőségi faanyagot adó állományokkal célszerű gazdálkodnunk, gyengébb termőterületeken és gyengébb minőségű faállományokban ugyanakkor a maximális fatömeg megtermelésére indokolt törekednünk.

A termeléspolitikával összhangban az eddiginél gyorsabb ütemben kell javítani az erdőgazdasági dolgozók bér- és szociálpolitikai helyzetét. Az erdőgazdasági dolgozók bérszínvonalát a termelési körülményekhez képest jelenleg mutatkozó lemaradás felszámolása érdekében egyszeri bérpolitikai intézkedéssel, lehetőleg az V. ötéves tervidőszak folyamán, differenciáltan, átlagosan mintegy 4-6%-kal - részletes számítások alapján - szükségesnek látszik emelni. Ezenfelül az erdőgazdasági dolgozók

részére és évenként a más ágazatokban dolgozókkal azonos bér-színvonal-növekedési lehetőséget kell teremteni.

Fejlesztteni kell a munkásszállítást, az erdőgazdaságok különleges terepjáró munkásszállító járművek iránti igényének elsőbbséget kell biztosítani. Növelni kell a változó munkahelyek szociális ellátottságát. Fejlesztteni kell az üzemegészségügyi ellátást. A 3225/1977. Mt.h. sz. határozat végrehajtása során meg kell vizsgálni az erdőgazdasági dolgozók /pl. a motorfűrészkezelők/ nyugdíjkorhatárának 55 évre történő leszállítását.

2. A faipar és a fahasznosítás fejlesztése

A faipar fejlesztése révén meg kell oldani egyrészt a rendelkezésre álló hengeres faanyag gazdaságosabb feldolgozását, másrészt a faanyagforrások egyre nagyobb hányadát képviselő apríték és egyéb fahulladék gazdaságos hasznosítását.

A rendelkezésre álló értékes hengeres faanyag gazdaságosabb feldolgozását a várható szükségletek indokolják. Ezért

- a VI. ötéves tervidőszakban is folytatni indokolt a hazai lombos hengeresfát feldolgozó fűrészüzemek rekonstrukcióját; ennek keretében a termelés további koncentrálására, valamint a felhasználó iparágak /butoripar, épületasztalos-ipar/ igényeinek megfelelő méretre szabás, alkatrészgyártás és egyéb fűrészipari továbbfeldolgozás, szárítás fejlesztésére kell törekedni;
- az import fenyő-hengeresfát feldolgozó üzemek esedékes rekonstrukciója keretében meg kell oldani az egyre nagyobb mennyiségben érkező vékony fenyő-hengeresfa gazdaságos feldolgozását;

- a meglevő üzemek teljes rekonstrukciót, vagy leállítást igénylő műszaki állapotára való tekintettel - a tervezgetett tárgyalások, illetve a kooperációs tárgyalások eredményétől, az enyvezett lemez importkeret növelésének lehetőségétől, illetve valamely baráti fejlődő országban közös beruházással megvalósítható fejlesztésétől függően - indokolt megvizsgálni a hazai enyvezett lemez- és butorlapgyártás fejlesztésének lehetőségét;
- a nemzetközi egyezményekkel biztosított mennyiségen felül várható papiripari féltermékszükséglet fedezése céljából indokolt egy új, termomechanikai eljárással működő facsiszoló üzem létesítése.

A nagytömegű apriték és fahulladék gazdaságos hasznosítása érdekében

- a faforgácslap- és farostlemezgyártást indokolt a belföldi szükségletek mértékéig fejleszteni; ennek keretében - a Mohácsi Farostlemezgyár I. üzemének 1985-ig esedékessé váló, rendkívül eszköz- és vizigényes teljes rekonstrukciója helyett is - elsősorban a kevésbé eszközigényes vékony forgácslemezgyártás bevezetésére, majd - a helyettesítési lehetőségek alakulásától függően - annak bővítésére indokolt törekedni; ennek megfelelően a forgácsbutorlapgyártást 1990-ig 390-400 ezer m^3 -re, a vékony forgácslemezgyártást 38-40 ezer m^3 -re, a cementkötésű forgácslapok gyártását - a könnyűszerkezetes programra alapozott ÉVM igényen felül a panel- és fémvázaz ipari épületekhez, a méretre munkált burkolólemezgyártáshoz már most jelentkező igények és szerződések alapján - kb. 80 ezer m^3 -re indokolt bővíteni; a farostlemezgyártást - a felületkezelés bővítése mellett - szinten kell tartani;
- a fenyőhelyettesítés és az importmegtakarítás érdekében - a

vizsgálati eredményektől függően - célszerű egy kb. 17 ezer m^3 kapacitású faforgács-ládagyárat létesíteni; emellett meg kell vizsgálni egy 20 ezer m^3 kapacitású, az építőipari igényeknek megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező idomprésselt ajtótokokat gyártó üzem létesítését;

- a gazdaságos exportlehetőségek alapján indokolt a furfurologyártásnak évi 20-22 ezer tonnára történő bővítése;
- más - elsősorban szocialista - országok kutatási és termelési tapasztalatainak felhasználásával, s azoknak a hazai viszonyokra történő alkalmazásával célszerű megvizsgálni a fa egyéb vegyi és mikrobiológiai feldolgozásának lehetőségeit, a fahulladékból történő takarmányélesztő- és fehérjetakarmány-gyártás bevezetését;
- a fennmaradó alacsony értékű faanyagokat és hulladékokat biológiailag /almazásra, gombatermesztésre/, illetve elsősorban a faipari üzemekben hő- és gőzenergia termelésére kell felhasználni.

Mindezek alapján az apríték és egyéb hulladék formájában rendelkezésre álló faanyagforrásnak a várható igényekkel jórészt alátámasztott hasznosítását az alábbiak szerint indokolt előirányozni:

M e g n e v e z é s	1975	1985	1990
	ezer m^3		
Forgácslap-, farostlemez-, idomprésselt elemgyártás	125	480	620
Facsizolatgyártás	-	25	40
Furfurologyártás	-	265	610
Mikrobiológiai feldolgozás	-	200	400
Biológiai hasznosítás	..	300	330

M e g n e v e z é s	1975	1985	1990
	ezer m ³		
Energia-termelés: lakossági	400	320	360
üzemi	352	500	530
Összes apríték és egyéb hulladék	877	2090	2890

A fejlesztést elsősorban a meglevő üzemek bővítéseként Nyugat-Magyarországon, illetve - az enyvezett lemez és butorlap esetében - Dél-Magyarországon célszerű megvalósítani. Új forgácslap-, illetve farostlemezgyár létesítése esetén - a nyersanyag-adottságokra való tekintettel és az ipartelepítéssel összefüggő általános követelmények figyelembevételével - elsősorban az észak-magyarországi telepítést indokolt előtérbe helyezni.

3. A kereskedelem fejlesztése

A faanyagok belkereskedelmi forgalmazása terén fennálló hiányosságok felszámolása érdekében szervezettebbé kell tenni a faanyaggazdálkodást, javítani kell a termelők és felhasználók közötti kapcsolatokat.

Emellett - egyrészt a záhonyi átrakó kapacitás tehermentesítése, másrészt a nagytömegű értékes import faanyag minőségi megóvása, végül a felhasználók jobb kiszolgálása érdekében - bővíteni kell elsősorban az ERDÉRT Vállalat tuzséri telepének kapacitását.

Fakülkereskedelmi politikánk kialakításában még fokozottabban érvényesíteni kell, hogy a jövőben csak olyan fatermékeket /fenyő és bükk hengeres fát, fenyő és bükk fűrészárut, enyvezett lemezt, furnért, butorlapot, cellulóz- és papirpiari ter-

méket/ importáljunk, amelyek nyersanyagfedezete hazai termelésből nem biztosítható, illetve amelyeket belföldön nem tudunk gazdaságosan előállítani, vagy konstrukciós ügyletek keretében gazdaságosan importálni. E termékekben a jelenlegi szocialista importkontingensek fenntartására, az egyéb termékekben a kontingens megszüntetésére, vagy lecserélésére kell törekedni. A dollár-elszámolásu fenyő fűrészáru-import kiváltása érdekében indokolt megkísérelni szocialista relációból pl. a fa nyílászáró szerkezetek importkontingenseinek növelését. Emellett törekedni kell a hazai szükségleten felül rendelkezésre álló lombos faanyagoknak lehetőleg feldolgozott állapotban történő, gazdaságos exportjára. Törekedni kell továbbá olyan nemzetközi együttműködési megállapodások létrehozására, melyek - a cellulózhoz hasonlóan - egyéb, csak importból beszerezhető termékek /enyvezett lemez, butorlap, furnér/ gazdaságos árufedezetét biztosíthatják.

4. A szakemberképzés, a kutatás és az állami irányítás fejlesztése

A műszaki fejlesztés a dolgozók szakmai felkészültségének számottevő növelését, mindenekelőtt a szakmunkás- és betanított munkásképzés fejlesztését teszi szükségessé. Az erdőgazdálkodásban a képesített szakmunkások létszámát az 1976. évi kb. 4000 főről 1990-re legalább 6500 főre, a képesített betanított munkások létszámát 8000 főről 12 500 főre, az elsődleges faiparban a szakmunkások létszámát mintegy 1400 fővel, a betanított munkásokét kb. 1800 fővel kell növelni. Javítani kell a szakmunkásképzés színvonalát, annak technikai ellátottságát.

A kutatásban növelni kell a gépesítési és az ökonómiai kutatásokat, valamint a fahulladékok vegyi-mikrobiológiai feldolgozásával kapcsolatos nemzetközi feltáró-kutató munkát és a fa-

ipari - többek között az ésszerű épületesztalos-ipari fafelhasználással és minőségi termeléssel összefüggő - kutatásokat.

A fejlesztési célok megvalósítását az állami irányítás fejlesztése is elősegíti.

IV.

A FEJLESZTÉS BERUHÁZÁSI KÖLTSÉGIGÉNYE, GAZDASÁGOSSÁGA, A KÜLKERESKEDELMI MÉRLEGRE GYAKOROLT HATÁSA

A fejlesztési célok megvalósításának beruházási költségigénye előzetes tájékoztató számítások szerint, 1976. évi áron

- az erdőgazdasági ágazatba sorolt vállalatoknál - az V. ötéves tervidőszakban várható 5,6 milliárd forinttal szemben - a VI. ötéves tervidőszakban 7,4 milliárd Ft, a VII. ötéves tervidőszakban 7,9 milliárd Ft;
- a más ágazatba sorolt, erdőgazdasági tevékenységet folytató termelőknél /tsz, állami gazdaság stb./ további 1,7 milliárd Ft, illetve 2,1 milliárd Ft értékű erdőgazdasági gépbeszerzés, és ötéves időszakonként 1,6 milliárd Ft értékű erdőtelepítési beruházás;
- az elsődleges faiparban - az V. ötéves tervidőszak folyamán várható 1,6 milliárd Ft-tal szemben - a VI. ötéves tervidőszakban 2,3 - 3,0 milliárd Ft, a VII. ötéves tervidőszakban pedig 7,0 milliárd Ft;
- a fakereskedelemben /az ERDÉRT Vállalatnál/ a VI. ötéves tervidőszakban kb. 1 milliárd Ft, a VII. ötéves tervidőszakban 0,5 milliárd Ft.

Igy előzetes számítások szerint a három szakágazat javasolt fejlesztése a VI. ötéves tervidőszakban 14,0 - 14,7 milliárd Ft, a VII. ötéves tervidőszakban pedig 19,1 milliárd Ft összegű beruházást tesz szükségessé.

A fejlesztés hatására az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar állóeszközeinek bruttó értéke 1976-tól 1990-ig összességében mintegy 13,9 milliárd Ft-tal, nettó értéke 9,3 milliárd Ft-tal nő, ugyanezen idő alatt összességében 11,7 milliárd Ft nemzeti jövedelemtöbblet képződik.

A kereskedelem fejlesztése révén népgazdasági szinten egyrészt évente mintegy 340 millió raksúly tonnák szállítókapa-citás szabadul fel, másrészt mintegy 100 ezer m³ fenyő fűrész-áru import és népgazdasági szinten kb. 4700 fő létszám takarít-ható meg. Az ERDÉRT Vállalatnál vállalati szinten összesen mintegy évi 30-35 millió Ft költségmegtakarítás várható.

A hatékonysági számítás szerint az erdőgazdálkodásban az V. és VI. ötéves tervidőszak folyamán megvalósuló intenzív fejlesztés hatására a termelékenység évi 4%-os növekedését átmenetileg az eszközhatékonyság 5-6%-os romlása kíséri. Ezt követően azonban a VII. ötéves tervidőszakban az eszközhatékonyság is emelkedő irányzatot mutat. A tevékenység összetett hatékonysági mutatója az egész időszak folyamán egyenletesen növekvő tendenciájú.

Az elsődleges faiparban a hatékonysági mutatók a faforgácslap-gyártás fejlesztésénél a legkedvezőbbek, az enyvezett lemez-gyártás fejlesztésénél a legkedvezőtlenebbek.

Az ellátásra gyakorolt hatás tekintetében a javasolt fejlesztések eredményeként az igények növekedésének jelentős részét belföldi forrásból elégíthetjük ki. Minden termékcsoportban nő a belföldi forrásnak a felhasználáshoz viszonyított aránya.

Megnevezés	A felhasználás indexe	Belföldi forrás a felhasználás %-ában	
	1990/1976	1976	1990
Fűrészipari termékek	123	43	43
Lemezipari termékek	179	70	95
Vegyes faipari termékek és egyéb iparifa féleségek	99	84	103
Tüzifa	89	100	101
Erdei és elsődleges faipari termékek együtt	111	73	75
Papíripari termékek	166	8	11
Vegyí és mikrobiológiai feldolgozás termékei	1253	154	156
Összes fa és fatermék	128	73	67

A külkereskedelmi mérlegre gyakorolt hatás tekintetében a fejlesztés gyakorlatilag teljes egészében importot pótol, melynek értéke - 1977. évi áron és 1977. évi devizaárfolyamokkal - 1985-ben kb. 800 millió Ft, 1990-ben 1,9-2,0 milliárd Ft, s ez gyakorlatilag teljes egészében a dollár-elszámolású külkereskedelmi egyenleget javítja.

A fejlesztés külkereskedelmi gazdaságossága kedvező: a belföldi fatermékárak - a jelenlegi devizaárfolyamok mellett - általában 15-20%-kal alacsonyabbak a tőkés import áraknál, a belföldi termelés jövedelmező, az import devizagazdaságossága - a prognózis szerint - folyamatosan romlik, így a fejlesztés az importnál lényegesen kedvezőbb. Dollár-elszámolású fűrészipari termékexportunk állami visszatérítés nélkül a belföldi értékesítésnél jóval magasabb jövedelmet biztosít, e termékek exportjának bővítése tehát szintén érdekünk.

A fejlesztés révén a szükségletek növekedésének jelentős részét hazai forrásból elégíthetjük ki ugyan, mégis a belföldi forrásból nem fedezhető fenyő és bükk fűrészáru, továbbá a furnér, valamint a cellulóz- és papirimport többlet mennyiségét a lombos fűrészáru, papirfa és furfurilalkohol exportnak a fejlesztés eredményeként várható növekedése csak részben tudja ellensúlyozni. Ezért fakülkereskedelmi mérlegünk egyenlege - az ellátás lényegében változatlan import-hányada mellett, a szükségletek növekedése következtében - összességében mintegy 6 milliárd forinttal romlik /ebből kb. 5 milliárd Ft-ot képvisel a könnyűipari ágazat külkereskedelmi mérlegét terhelő cellulóz- és papir-importtöbblet/.

V.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás fejlesztése elsődleges céljának a hazai fa nyersanyagforrások teljesebb körű hasznosítását kell tekinteni. A hazai - elsősorban lombos - faanyagokból a legmagasabb értékű termékek előállítására kell törekedni. Ezért olyan ipari szerkezetet kell létrehozni, amely képes a nagy tömegben rendelkezésre álló hazai nyersanyagoknak piacképes termékek formájában történő, gazdaságos hasznosítására. Ennek érdekében elsősorban a faforgácslapgyártást és a fa vegyi feldolgozását kell fejleszteni, folytatni kell a fűrészipar rekonstrukcióját, korszerűsítését és koncentrációját. Emellett az erdőszerkezet átalakításának, továbbá az erdőtelepítésnek a föld racionális hasznosításával összehangolt, mérsékelt ütemű folytatása révén meg kell teremteni a növekvő faanyag-szükségletek hazai termelésből történő kielégítésének hosszú távon javuló feltételeit.

E célok elérésének feltételeként fel kell számolni az erdőgazdálkodás műszaki elmaradottságát, nagyarányu technikai és technológiai fejlesztést kell megvalósítani, gyors ütemben - elsősorban a gazdaságos erdőszerkezet-átalakítás érdekében, a műszaki fejlesztéssel, az igényekkel és a gazdaságossági követelményekkel összhangban - 1990-ig mintegy 1,2-1,3 millió m^3 -re indokolt növelni a magas értékű termékek alapanyagaként hasznosítható erdei apríték termelését. Létre kell hozni a termelő szervezeteknek a fejlett technika hatékony működtetésére képes, közös érdekeltiségen alapuló együttműködését. Javítani kell az erdőgazdasági dolgozók szociális és egészségügyi ellátását, kereseti viszonyait és szakképzettségét. Fejleszteni kell az erdőgazdasági és faipari ökonómiai és gépesítési kutatás és oktatás színvonalát, feltáró-kutató munkával meg kell teremteni a fahulladékok nagytömegű vegyi feldolgozásának feltételeit.

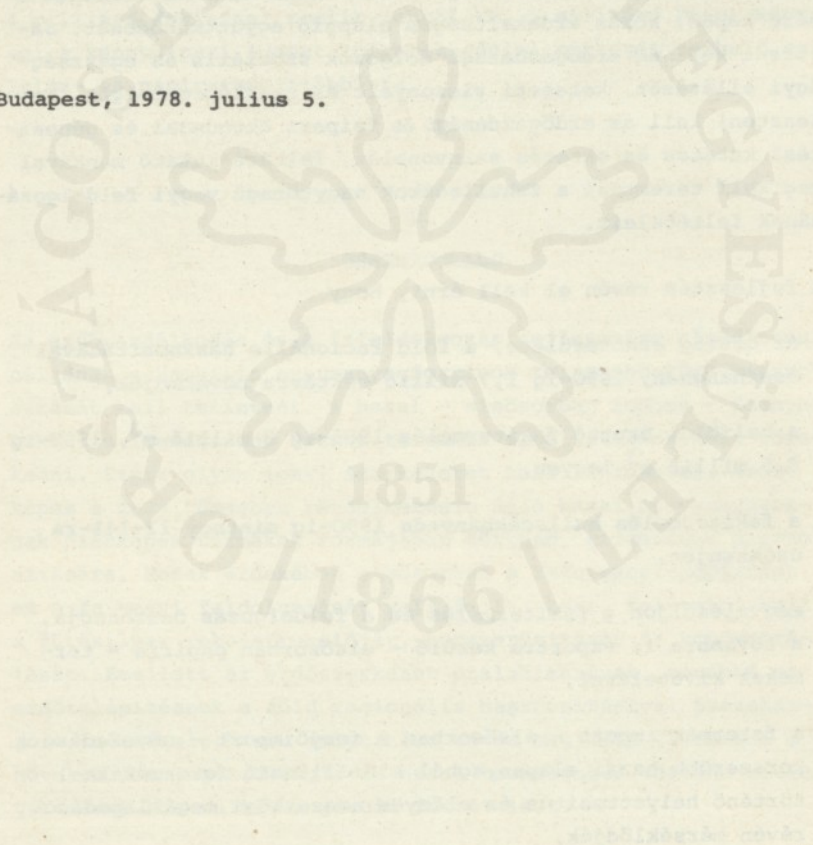
A fejlesztés révén el kell érni, hogy

- az ország erdőterülete, a föld racionális hasznosításával összhangban, 1990-ig 1,7 millió hektárra növekedjék,
- a belföldi bruttó fakitermelés 1985-ig 8 millió m^3 , 1990-ig 8,5 millió m^3 legyen,
- a fakitermelés hulladékhányada 1990-ig mintegy 12-14%-ra csökkenjen,
- megvalósuljon a fakitermelés és a feldolgozás összhangja, a továbbra is exportra kerülő - elsősorban papírfá - termékek kivételével,
- a fatermék-import - elsősorban a fenyőimport - növekedése a korszerűbb hazai alapanyagból előállítható fatermékekkel történő helyettesítés és előnyös nemzetközi megállapodások révén mérséklődjék,

- a magas értékű fatermékek gazdaságos exportja az 1975. évihez képest 1985-ig 1,5 milliárd Ft-tal, 1990-ig 2,2 milliárd Ft-tal emelkedjék,
- javuljon fakeskedelmünk színvonala a tárolás, a válogatás, az osztályozás és a faanyagvédelem szakszerűbbé tételével.

Mindezek eredményeként növekedjék az erdőgazdálkodás és a felhasználás hatékonysága.

Budapest, 1978. július 5.

**AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSÉNEK
ÉS A HAZAI FANYERSANYAG KOMPLEX HASZNOSÍTÁSÁNAK
RÉSZLETES KONCEPCIÓJA**

/Az ÁTB előterjesztés melléklete/

I.

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS, AZ ELSŐDLEGES FAIPAR ÉS A FAFORGALMAZÁS HELYZETE

A felszabadulást követően a jórészt magántulajdonban levő erdők és fafeldolgozó üzemek is állami, majd állami és szövetkezeti tulajdonba kerültek. Kialakult az erdőgazdálkodási ágazat és a hozzá szervesen kapcsolódó faipari és fakereskedelmi szakágazat. Ezek a gazdálkodási területek az elmúlt időszakban jelentősen - de nem problémamentesen - fejlődtek. Nagy szerepük van a többirányú társadalmi igények - ezeknek keretében a környezetvédelmi érdekek - kielégítésében, a vidék átalakításában és a szocialista foglalkoztatáspolitikáé érvényesítésében.

1. Erdőgazdálkodás

Társadalmi súlyának megfelelően - jelenlegi fejlettségi szintünkön - az erdőgazdálkodást folyamat-rendszerként kezeljük, amely

- termelői /élőfatermesztés/ és
- védelmi /talaj-, levegő-, víz-, egészségvédelmi stb./

feladatokat - általában komplexen - lát el. Jelenleg az erdőknek mintegy 85%-a lát el elsődlegesen fatermelési feladatot; a városiasodással, a gépjárművek számának jelentős növekedésével együtt azonban nő a lakosságnak az elsődlegesen egészségvédelmi feladatot ellátó erdők iránti igénye is.

A felszabadulás óta az erdőgazdálkodási ágazatban intenzíven bővített ujratermelést folytatunk. Az ország erdőterülete 450 ezer hektárral nőtt. Erdőterületünk - a fásítások nélkül - megközelíti az 1,6 millió hektárt /1. melléklet/, az erdőterületnek az ország összes területéhez viszonyított aránya /erdősültség/ pedig a 17%-ot. Az erdők élőfakészlete az 1950. évi 120-130 millió m^3 -rel szemben jelenleg több mint 200 millió m^3 és lehetővé vált, hogy a fakitermelés az 1950. évi 3,1 millió m^3 -ról 1976-ig már 6,9 millió /bruttó/ m^3 -re emelkedjék /11. melléklet/. Az évente mintegy 10 millió m^3 összes fa- és fatermékszükségletnek 45-50%-át hazai kitermelésből elégítjük ki, ugyanakkor a hazai kitermelés jelentős hányadát, összességében mintegy 1,5 millió m^3 -t - kis részben feldolgozott állapotban - tőkés országokba exportáljuk. A lombos fafajok szélesebb körű ipari feldolgozását világviszonylatban csak az elmúlt két évtizedben oldották meg.

A hazai fakitermelés jelenleg 300-400 ezer m^3 -rel elmarad a lehetőségektől. Emellett számottevő /mintegy 600-700 ezer m^3 / az erdőben a kitermeléskor visszahagyott gyenge minőségű faanyag mennyisége. E faanyagokat csak erősen eszközigényes, de magasértékű termékek /farostlemezzel, faforgácslap, cellulóz, furfúrol, takarmányélesztő/ gyártására lehet felhasználni.

Az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok vetrikális szervezése kedvezően hatott a kitermelt fa ipari arányának növelésére, a termelés szerkezetére.

Erdőgazdálkodásunkra a többszektorúság, a termelő szervezetek nagy száma, a szövetkezeti szektorban az elaprózott üzemenagyság a jellemző. Az erdők 73%-a állami, 26%-a szövetkezeti, 1%-a magántulajdonban van. A rendelkezésre álló faanyag optimális hasznosítását gátolja az, hogy a kitermelés, feldolgozás és forgalmazás területein a kölcsönös érdekeltségen alapuló együttműködés kezdetleges fokon van.

Az erdőgazdálkodási ágazat az elmúlt évben is a népgazdaság munkaerőkibocsátó szektorai közé tartozott. A foglalkoztatott fizikai dolgozók létszáma 1970-1977 között 6,5%-kal csökkent, a termelési volumen növekedését az élő munka termelékenységének emelkedése tette lehetővé. A létszámcsökkenést gyorsította

- az átlagosnál lényegesen alacsonyabb színvonalu szociális ellátás /meleg étel hiánya stb./;
- a változó munkahelyekre történő munkásszállítás elmaradottsága /megfelelő járművek hiányában jelenleg csupán a dolgozók 33,6%-át tudjuk a munkahelyre szállítani/;
- az igen nehéz fizikai munka, a kedvezőtlen és az egészségre ártalmas munkakörülmények, a fokozott balesetveszély;
- a körülményekhez képest alacsony kereset.

Egy 1975. évi reprezentatív felmérés adatai szerint az összes erdőgazdasági munkának több mint 45%-a folyik nagy erőfeszítéssel, kedvezőtlen munkakörülmények között /22. melléklet/, ez azonban az átlagbérben és a keresetben nem jut kifejezésre. A teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozók átlagbére /bérszínvonala/ a legelmaradottabbak közé tartozik /23. melléklet/. Az erdőgazdálkodás bérszínvonalának növekedési üteme az 1970-1976. években a többi ágazathoz képest elmaradt, így az elmáradás nemcsak abszolút összegben, de százalékosan is nőtt.

Alapvetően változott a létszám összetétele is:

- 1970. óta az időszakos és alkalmi munkavállalók száma közel 5200 fővel csökkent, az állandó munkások száma viszont 3500 fővel nőtt. Ez önmagában 4,2-4,7%-kal növelte az átlagbért;
- a teljes munkaidőben foglalkoztatott fizikai létszámon belül - a segédmunkás létszám rovására - 27%-kal nőtt a szak-

munkások aránya, ez további átlagosan évi 1%-os bérszínvonal-növekedést eredményezett;

- az erdőgazdasági munkásoknak jelenleg csak 10%-a rendelkezik szakmunkásképesítéssel.

Az erdőgazdasági munkák közismerten balesetveszélyesek. A munkásvédelem érdekében tett intézkedések hatására elért eredmények ellenére

- még mindig alacsony a nehéz fizikai munkák /pl. a rakodás/ és egyes különösen közmunkaigényes munkák /kérgezés, erdőművelés/ gépesítetttsége;
- nagy a munkahelyi ártalom: így pl. reprezentatív felmérések adatai szerint a motorfűrészkezelők 52%-a szenved vibrációs megbetegedésben, 34%-a különböző fokú halláskárosodásban, 24%-a mozgásszervi megbetegedésben, 25%-a krónikus vérnyomás-emelkedésben, sok az ízületi és reumatikus megbetegedés, egyes területeken gyakori a kullancs-encephalitis vírusfertőzés;
- a felszereltség hiánya miatt korszerűtlen a szakmunkások képzése.

Az ágazat gazdálkodása hatékonyságának alakulását jelentősen befolyásolja az élőmunka-kiváltás /gépesítés/ drágulása és az állóeszközök jelentős részének fizikai elkopása. /A munkaerő kiváltása jelenleg 455 ezer Ft/fő beruhást igényel./ Ezek együttes hatására a folyóáron számított ágazati nettó hatékonysági mutató 1975-ben - 1968-hoz viszonyítva - 26%-kal csökkent. Az alaphatékonyság romlását mérsékelte a jelentős munkaerőkiáramlás.

Hazai gépgyártásunk csak jelentéktelen hányadban vesz részt az erdőgazdálkodás és a faipar gépellátásában. Kedvezőtlen a

helyzet a KGST-országokból történő beszerzés terén is. Az élő munka kiváltását, a termelés növelését pedig csak folyamat-, illetve komplex gépesítéssel lehet megoldani. A tőkés gépbeszerzés - a vámmal terhelt magas bekerülési ár miatt - kedvetlenül hat a gazdaságosságra, mivel a termelés viszonylag alacsony növekedési üteme nem teszi lehetővé a technikailag fejlett, de drága gépek ellentételezését. Így számolni kell az állóeszköz-hatékonyság romlásával. Ezt azonban mérsékelheti az üzem- és munkaszervezés színvonalának emelése, a szakmunkások arányának további növelése.

2. Fafeldolgozás

Az erdőgazdasági termékek többségét jelenleg az elsődleges faiparban dolgozzák fel fűrészáruvá, lemezzé, furnérrá, gyufává. Az import fenyő hengeresfával együtt az elsődleges faiparban mintegy 3 millió m³ hengeresfát dolgoznak fel.

Az elsődleges faipar korszerűsítése az elmúlt tervidőszakokban folyamatos feladat volt. Megkezdtük a fűrésziparnak rekonstrukcióval egybekötött koncentrálását, emellett új iparágakat /a farostlemez- és a forgácslapipart/ hoztunk létre. Nőtt a cellulózgyártásban a hazai kitermelésű lombos fafajok aránya..

A hazai kitermelésű iparifának jelentős részét fűrészáruvá, fűrészipari termékekké dolgozzuk fel. A fűrészipari feldolgozó kapacitás 25 év alatt több mint 9-szeresre emelkedett. Ez a kapacitás elegendő lenne a növekvő mennyiségben rendelkezésre álló hengeresfa feldolgozásához, de műszaki színvonala ma még általában alacsony, így a feldolgozás hatékonysága általában gyenge. Az állami szektorban mintegy 165 üzem hengeresfa feldolgozása átlagosan évi 11.000 m³, a szövetkezeti szektorban viszont 805 telephelyen átlagosan még az 500 m³-t sem éri el. Ugyanakkor a korszerű fűrészipari alapgépek évi átlagos kapacitása 20-30 ezer m³ körül van. A szövetkezetek kis kapa-

citásu melléküzemeiben a fanyersanyag feldolgozása általában nagy veszteséggel jár. A fűrészipari termelés hatékonyságának javítása érdekében az V. ötéves tervben átlagosan 30%-os állami támogatással megkezdjük az iparág rekonstrukciós programjának végrehajtását. E munka eredményeként az állami vállalatok jelentős része érzi a feldolgozás koncentrálásának szükségességét és a versenyképesség növelésének előnyét. A szövetkezetek kisebb hányadában viszont még a kisebb kapacitások kiépítésére irányuló törekvés tapasztalható, gyakran a fában jelentkező igények kielégítése terén mutatkozó nehézségek miatt.

Furnér- és enyvezett lemez gyártására hazai fanyersanyagainknak - a magas minőségi követelmények miatt - csak kis része alkalmas. Ezért - főként értékben - számottevő a tőkés importunk. Furnérgyártó üzemeinket az elmúlt tervidőszakban korszerűsítettük, így azok műszaki állapota jó, az enyvezett lemez- és butorlapgyártó üzemek azonban műszakilag elavultak.

Uj iparágak a farostlemez- és a faforgácslapgyártás. Mindkettő tűzifa és hulladék minőségű nyersanyagból, sok területen a fenyő fűrészárut egyenértékűen helyettesítő termékeket gyárt. A nyerslemezek felületi nemesítésével pedig már a furnérszükségletet is sikerült viszonylag mérsékelni. A speciális építőipari igények kielégítésére gyártott cementkötésű forgácslap jól hasznosítható a könnyűszerkezetes építési programban. E két iparág ma már mintegy félmillió m³ gyenge minőségű nyersanyagot dolgoz fel magasértékű terméké, ezzel a belföldi szükséglet mintegy 67%-át tudjuk kielégíteni. Az e téren rendelkezésre álló nyersanyag-adottságainkat azonban még nem használjuk ki. Jórészt ez az oka annak, hogy a fahulladékok hasznosításában eddig kismértékű volt az előrehaladás.

A faipari vállalatokra a IV. ötéves tervidőszak első felében a létszám stagnálása, második felétől mindmáig lassu csökkenése a jellemző.

Cellulóziparunk 55%-ban import fenyőfát, 45%-ban hazai lombos fafajokat dolgoz fel. A rendelkezésre álló hazai nyersanyag lehetővé tette volna cellulóziparunknak ennél jelentősebb mértékű, hazai bázison történő fejlesztését is, de a feldolgozás gazdaságossága és a hazai anyagokból előállítható cellulóz iránti alacsony kereslet miatt a hazai fejlesztés helyett a nemzetközi kooperációt helyeztük előtérbe. Ezért tőkés papirfa-exportunk a tervidőszak végére már megközelíti az 1 millió m³-t.

A fa vegyi feldolgozása évtizedek óta a fa száraz lepárlására korlátozódik, holott a nemzetközi tapasztalatok - különösen a fahulladékok hasznosítása céljából - gyorsütemű fejlesztését indokolnák. A közelmúltban megkezdődött a furfurolgártás fa-bázison történő fejlesztésének előkészítése, amely jelentős mennyiségű fahulladék gazdaságos hasznosítását teszi majd lehetővé.

A fehérje és egyéb állati takarmány előállítását célzó mikrobiológiai feldolgozás terén azonban - még kutatási szinten is - számottevő elmaradásban vagyunk a nemzetközi színvonalhoz képest, holott évente mintegy 750 ezer tonna fehérjetakarmányt /ebből kb. 500 ezer tonna növényi fehérjét/ importálunk tőkés relációból, átlagosan mintegy 300 \$/t ráfordítással. Ennek legalább egy részét a hazai fahulladékok feldolgozásával meg lehetne takarítani. A világszerte rohamosan növekvő fehérje-hiány és a jelentős áremelkedés hosszabb távon - ha mód van rá - a külföldi kutatási eredmények átvételét és a hazai fejlesztést indokolja.

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar gazdálkodásának hatékonyságát az elmúlt években nagymértékben rontotta az, hogy az ágazat fejlesztése szempontjából legjelentősebb néhány beruházásnál /a Mohácsi Farostlemezgyár bővítésénél, az ERDÉNT Vállalat vásárosnaményi faforgácslapgyáránál, a barcsi és zala-

halápi szalagparkettaüzemknél/ súlyos beruházási, üzembehelyezési és üzemeltetési problémák jelentkeztek. E hiányosságok jövőben való kiküszöbölése szükségessé teszi a beruházások gondosabb, körültekintőbb előkészítését és megvalósítását, a beruházó szervezet felkészültségének növelését, általában a beruházási munka színvonalának javítását.

3. Faforgalmazás

Faanyaggyártásunk jelenlegi helyzetét alapvetően az 1968. január 1-től bevezetett új forgalmazási rendszer, valamint az erdőgazdálkodás és fafeldolgozás irányítási és szervezeti széttagoltsága határozza meg.

A fa és fatermékek forgalmazását részben a termelő vállalatok, részben az erre a célra alapított termelőeszköz-kereskedelmi vállalat, az ERDÉRT végzi. Ezek a szervek évente 7-8 millió tonna fát és faterméket forgalmaznak.

A faanyaggyártás jelenlegi problémái elsősorban abból adódnak, hogy a fakitermelés, feldolgozás és forgalmazás területén még nem valósult meg a termelő szervezetek kölcsönös anyagi érdekeltségen alapuló együttműködése, területi integrációja. Emellett különösen nagy gond a Szovjetunióból beérkező mintegy 2-2,5 millió tonna fa és fatermék Záhony-Tuzsér térségében történő átrakása, átvétele, osztályozása és készletezése.

A faanyag forgalmazása és az ehhez szorosan kapcsolódó készletezés színvonala korszerűtlen, nem elégíti ki a szakszerű műszaki és gazdasági követelményeket. Emiatt jelentős a faanyag minőségi károsodása. Ezért korszerűsíteni kell az import fenyőtermékek átrakását, tárolását, de az eddiginél lényegesen nagyobb gondot indokolt fordítani a belföldi termelésű faanyagok forgalmazására, tárolására és védelmére is.

II.

A HAZAI SZÜKSÉGLETEK,

A FA NYERSANYAGTERMELÉS ÉS KÜLKERESKEDELEM,

A MUNKAERŐHELYZET ÉS A MŰSZAKI FEJLŐDÉS PROGNÓZISA

1. A hazai szükségletek várható alakulása

A hazai erdőkből kitermelhető famennyiség optimális hasznosítása, valamint a hazai faipar gazdaságos fejlesztése érdekében - részben a reálisan várható gazdasági növekedés, részben a fontosabb felhasználó tárcák szükségletközlései alapján - felmértük a hazai fa- és fatermékszükségletek várható alakulását. A kialakított prognózist a legfontosabb termékcsoportokra vonatkozólag a nemzetközi tendenciák alapján is ellenőriztük.

A prognózist általában egy variánsban, a fenyő fűrészárura, valamint a lemez- és lapféleségekre két variánsban készítettük el /2.-6. melléklet/. Az I. variáns a reálisan várható gazdasági növekedésre alapozott távlati prognózisokat, a II. /nagyobb/ variáns a fontosabb felhasználó tárcák igénybejelentéseit tartalmazza. A két variáns között - a II. variáns javára - mintegy 10-15%-os eltérés mutatkozik, mivel a felhasználó tárcák egyrészt a reálisan várhatónál nagyobb ütemű, dinamikus fejlesztést terveznek, másrészt a fenyő fűrészáru felhasználásánál egyes ágazatok /építőipar, épületasztalos-ipar/ még nem számoltak kellő mértékben a szükséges takarékossgal és a lehetséges helyettesítéssel.

A cementkötésű forgácslapszükséglet prognosztizálásakor a könnyűszerkezetes programra alapozott ÉVM-igényen kívül - a már most jelentkező igények és szerződések alapján - a panel- és fémváz ipari épületekhez, méretremunkált burkoló lemezgyártáshoz történő felhasználás várható volumenét is figyelembe vettük.

A fejlesztési javaslat kidolgozásánál a reálisnak tekinthető kisebb szükségleteket /I. variáns/ tekintettük mérvadónak. Ennek megfelelően a várható szükséglet 1975-1990-ig

- fenyő fűrészáruból 13%-kal,
- lombos fűrészáruból 45%-kal,
- lemezféleségekből 26%-kal,
- lapféleségekből 117%-kal,
- furnérből 28%-kal,
- parkettából 24%-kal,
- gyufából 44%-kal,
- papírból és kartonból mintegy 90%-kal

emelkedik.

A fenyő fűrészáru szükséglet növekedésének egy részét hazai lombos /nyár/ fűrészáruval, valamint - fahulladékból gyártható - idompréselt ládák és nyílászáróelemek /ajtó- és ablaktokok/ alkalmazásával lehet helyettesíteni. Az e téren rendelkezésre álló lehetőségeket és a reálisan számításba vehető igényeket figyelembe véve, 1990-ig a fenyő fűrészáru szükséglet mintegy 13%-os növekedésével számolunk.

A lombos fűrészáru szükséglet növekedése jelentős részben a bútorigar bükk fűrészáru igényének növekedésével függ össze, amit kis hányadban hazai kemény lombos /tölgy, akác stb./ fűrészáruval, nagyjából exóta import fűrészáruval lehet helyettesíteni.

A lemezféleségek felhasználásában a nemzetközi tapasztalatok alapján jelentős szerkezetváltozással számolunk. A magas eszköz- és vizigényű farostlemez, illetve a magas eszközigényű rétegelt lemezgyártás fejlesztése helyett az azokhoz viszonyítva mindössze 25-30%-os eszközigényű vékony forgácslemezgyártást kívánjuk bevezetni és fejleszteni. Az új termék kísérleti felhasználása már megtörtént és a tapasztalatok általában

kedvezőek. A bútoripar szükségletnövekedéséből 1990-ben már 19.000 m³-t az új termékből igényel. Várható, hogy a farostlemezzel azonos műszaki paraméterekkel rendelkező vékony forgácslemez iránt a jövőben az épületasztalos-ipar és az egyéb felhasználók is érdeklődést mutatnak majd. A közölt és becsült igények alapján 1985-ben 20.000 m³, 1990-ben már 38.000 m³ vékony forgácslemez felhasználással számolunk /19. melléklet/.

A fa vegyi és mikrobiológiai feldolgozásának termékei, valamint biológiai felhasználása terén a furfurol-szükséglet kismértékű növekedése várható. A fahulladékból is gyártható fehérjetakarmány iránt - a gazdaságos gyártási tapasztalatok hiányában - egyelőre ugyan nem jelentkezik igény, de a fehérjeszükséglet gyors növekedésére való tekintettel és a nemzetközi tapasztalatok eredményes hazai alkalmazását feltételezve, 1985-1990 körül e téren is számolni lehet 200-400 ezer m³-es igényvel.

A tűzifaigény a Belkereskedelmi Minisztérium közlése szerint 1990-ig előreláthatóan az 1975-1976. évi átlag szintjén marad. Ezzel szemben a Nehézipari Minisztériumnak a lakásállomány fűtési módokra vonatkozó vizsgálatai szerint az 1980-1990 közötti időszakban - a táv- és a tömbfűtés, az etázsűtés és gázfűtés növekedése miatt - a szilárd tüzelőanyagokkal fűtött lakások száma mintegy 25%-kal csökken, ami a fa tüzelési célú felhasználásának mérséklődését valószínűsíti. A fejlesztési javaslat kidolgozásakor a tűzifa felhasználásában összességében némi visszaeséssel, az egységes /vastag/ tűzifa felhasználásában viszont hosszú távon az 1975-1976. évi átlag körüli szint fenntartásával számolunk, ami az egy főre jutó felhasználásban számottevő csökkenést jelent.

A felfogyasztás nemzetközi adatai alapján végzett számítások szerint - különösen a lemez- és lapféleségek, valamint a papír és a karton esetében - meglehetősen szoros korreláció érvénye-

súl a gazdasági fejlettség és a fogyasztás színvonala között /7.-10. melléklet/. Ez a nemzetközi tendenciákkal alátámasztott összefüggés

- a faforgácslap, valamint az összes lemez- és lapféleség, továbbá a papír és a karton tekintetében alátámaszthatja a hazai adatok alapján levezetett fogyasztási prognózis helyességét;
- a fenyő fűrészáru esetében viszont a jelenlegi felhasználási színvonal a takarékoságban rejlő lehetőségekre, de a prognózis feszített, rendkívül tudatos takarékoságot követelő voltára utal, minden területen a fenyőhelyettesítés előmozdítását, pl. a fenyő hajópadló és falburkolatgyártás megszüntetését, a helyettesítő hazai anyagok előtérbe helyezését, azokból megfelelő kínálat biztosítását és erőteljes propagandatevékenységet igényel.

2. A hazai fa nyersanyagtermelés prognózisa

A felszabadulás óta a belterjes erdőgazdálkodás eredményeként évről évre nő a hazai erdőkből kitermelhető fatömeg.

Az erdők növedéke meghaladja a kitermelt fa mennyiségét, megfelelő feldolgozó kapacitás hiányában ugyanis nem tudjuk az összes vágásra érett fatömeget kitermelni. A fakitermelés növelése új - elsősorban az alacsonyabb értékű faválasztékokat - feldolgozó ipari kapacitások létrehozását igényli.

Hazai erdeink és a fásítások állapota lehetővé teszi, hogy - az objektív feltételektől /pl. magtermés/, illetve a műszaki és szervezeti feltételek /pl. gépesítés, fafeldolgozás, az erdőgazdálkodó szervek területi integrációja/ megteremtésétől függően - az összes bruttó fakitermelést az 1976. évi 6,9 millió m^3 -ról

- 1980-ban 7,4 millió m^3 -re,
- 1985-ben 8,0 millió m^3 -re,
- 1990-ben pedig 8,5 millió m^3 -re

növeljük /11. melléklet/, és a fafeldolgozás fejlesztésével egyidejűleg a fakitermelési /erdei/ hulladékoknak az összes termeléshez viszonyított arányát az 1976. évi kb. 21%-ról 1990-ig megközelítőleg a tűrhető minimumra, kb. 12-14%-ra csökkentjük.

A fakitermelés növelésére a jövőben döntően a mezőgazdasági nagyüzemekben nyílik lehetőség /11/a melléklet/, minthogy az elmúlt évtizedek erdőtelepítései és fásításai elsősorban ott valósultak meg.

A kitermelés fafajösszetételét tekintve, a termelés növelése elsősorban nyárfában, tölgyben és fenyőben lehetséges. A választékösszetétel tekintetében az arányok egyre inkább az alacsonyabb értékű fatermékek irányába tolódnak el, az értéke-sebb választékok aránya csökken, de az új technika bevezetése révén nő a komplex primér fakihozatal és a magas értékű termékek nyersanyaga /apriték/.

A hazai fa nyersanyagforrások, az erdőkből és fásításokból kitermelhető fatömeg, valamint a faipar nyersanyagbázisaként és az ellátás forrásaként számításba vehető erdei és ipari fahulladékok - a faipar várható fejlettségi színvonala mellett - 1990 körül összességében mintegy 8,8-8,9 millió m^3 potenciális hazai faanyagforrást képviselnek /12. melléklet/.

Ebből mintegy 800-900 ezer m^3 az a fahulladék, melynek nyersanyagforrásként történő realizálása döntően a kieső munkáslétszám pótlása és az erdőszerkezet gazdaságos átalakítása érdekében a fakitermelés szükséges technikai és technológiai váltásának, az apritéktermelés bevezetésének, valamint az apriték

fogadására alkalmas ipari kapacitások megteremtésének függvénye /13.-14. melléklet/.

3. A fakülkereskedelem prognózisa

Hazánk Európa egyik legjelentősebb faimportáló országa. 1976-ban mintegy 5 millió gömbfa m³ egyenértékben, kb. 11 milliárd forint értékben importáltunk különböző fatermékeket. Fa- és fatermékellátásunk döntő hányada /50-55%-a/ - az utóbbi évtizedekben elért fejlődés ellenére - importból származik. Erdeink fafajösszetételénél, faiparunk fejlettségénél fogva importunkban a fenyőfélék és a magasértékű késztermékek /papír, cellulóz stb./ vannak túlsúlyban. Fenyőszükségletünket hosszú távon sem tudjuk hazai termésből fedezni. Ugyanakkor minden lehetőségünk megvan arra, hogy a lombos fatermékekben jelentkező igényeket - néhány választék kivételével - teljes egészében hazai termelésből elégítsük ki, sőt a számottevő felesleget továbbra is tőkés relációba exportáljuk. Mindezek alapján a hosszútávú fejlesztési program kidolgozásában nagy jelentősége van a várható külpiazi helyzet előrejelzésének.

A nemzetközi előrejelzések szerint Európában az összes faforgasztás gyorsütemű, de meglehetősen differenciált növekedésével kell számolni:

- viszonylag lassu növekedés várható a fenyő fatermékek, és általában a fűrészipari termékek felhasználásában; ennek ellenére - mivel e választékok termelésének növelési lehetőségei nagyon korlátozottak - fenyőben és az értékes lombos fűrészipari termékekben egyre növekvő hiány és az árak jelentős emelkedése várható;
- a lemez- és lapféleségek felhasználása - nemzetközi prognózis szerint - az átlagot többszörösen meghaladó ütemben nő.

Néhány évvel ezelőtt - kevés ország kivételével - még e termékekben is a hiányhelyzet volt jellemző. E termékek nyersanyagát azonban a bőségben rendelkezésre álló viszonylag alacsony értékű faanyagok, erdei és faipari hulladékok adják. Ezért a növekvő általános fahiány enyhítésére, s a fenyőhelyettesítés érdekében is minden európai ország meglevő faanyagforrásainak - mindenekelőtt a nagytömegű fahulladéknak - teljes hasznosítására törekszik, elsősorban farostlemez- és faforgácslapiparát fejleszti gyors ütemben, s e termékekben önellátásra, az import teljes kiküszöbölésére rendezkedik be és exportra törekszik. /Egyedül az NDK forgácslap-importja nő: szükségletének 30%-át - 1978-ban kb. 350 ezer m³-t - fedezi importból./ Az általános tendencia eredményeként Európában a kapacitások bővítése megelőzte a gazdasági fejlődés lassubbodása miatt csak csökkent ütemben növekvő felhasználást és így e termékekben kínálati helyzet alakult ki. Emiatt a tőkés országok többségében a faforgácslap- és farostlemezüzemek jelenleg csupán 50-60%-os kapacitáskihasználással termelnek. Így e termékekből egyelőre exportértékesítési problémákkal és az áraknak megközelítőleg az inflációs rátával azonos mértékű emelkedésével kell számolni.

Hazai importszükségleteink fedezésében döntő szerepet játszik a Szovjetunió, ezért számunkra különös jelentősége van az onnan várható importlehetőségek prognosztizálásának. E tekintetben döntő szerepe lesz a Szovjetunió belső fogyasztása alakulásának. A rendelkezésre álló adatok alapján végzett számítások szerint a Szovjetunió ezer főre jutó

- faforgácslap-felhasználása az utolsó 10 év alatt több mint 19-szeresére,

- farostlemez-felhasználása több mint 13-szorosára nőtt,

ami a hasonló fejlettségű országok fogyasztási színvonalának

30-40%-a. Ebből a következő időszakban a Szovjetunió belső fogyasztásának további gyors növekedésére és exportkinálatának csökkenésére lehet következtetni.

Mindezek alapján hazai importszükségleteink kielégítése során az 1980 utáni időszakban

- a bükk és tölgy gömbfa kivételével a szocialista importkeretek fenntartásával lehet, de fenyő gömbfában az általános tendenciának megfelelően az átlagos átmérő csökkenésével, bükk és tölgy gömbfában pedig az import csökkenésével, majd megszűnésével kell számolni. Az import növelése feltehetően legfeljebb beruházási hozzájárulás ellenében valósítható meg;
- a fenyő fűrészáru és enyvezett lemez importigények növekedését a Szovjetunióból és más szocialista országból dollár-elszámolás, vagy pl. a farostlemezkeret ellenében feltehetően fedezni lehet; a különleges igények kielégítése érdekében azonban növekvő tőkés beszerzéssel kell számolni;
- a butorlap importigények növekedését előreláthatólag csak tőkés relációból lehet fedezni;
- számottevő lehetőség nyílik - feltehetően rubel-elszámolás ellenében - a dollár-elszámolású fenyő fűrészáru-import helyett a fa nyílászáró szerkezetek importjának növelésére;
- a Szovjetunióból - más belföldi termeléssel fedezhető kontingensek terhére is - kedvező importlehetőségekkel lehet számolni nyír papírfából;
- a butoripar bükk fűrészáru- és furnérigényének növekedését csak tőkés relációból - bizonyos hányadban a délkelet-ázsiai országokból - lehet fedezni, a furnérrönk-import növelésével hosszabb távon nem lehet számolni, mivel a fejlődő országok nyersanyag helyett félkésztermék-exportra törekednek;

- cellulóz-szükségletünk hazai forrásból a már megkötött szovjet és jugoszláv együttműködési megállapodások eredményeként nagy hányadban hosszú távon biztosított, a hiányzó mennyiség tőkés relációból beszerezhető;
- a papírimport számottevő növekedése csak tőkés relációból, vagy beruházási hozzájárulással fedezhető.

Összességében az ellátásunk forrásaként számításba vehető importban fokozatosan romló tendenciákkal kell számolni:

- a fatermékek ára mind rubel-, mind dollár-viszonylatban jelentősen nő; a piacok távolodása az áremelkedésen felül a fuvar költségek igen gyors emelkedése révén is drágítja a fatermék-importot; ennek következtében általában fatermék-import devizagazdaságosságának fokozatos romlásával kell számolni;
- importszükségletünknek egyre nagyobb hányadát kell közvetlen, vagy áttételes dollár-ráfordítással beszerezni. Egyes fatermékeket egyre nehezebb szocialista viszonylatból beszerezni, a fenyőfélések importját pl. várhatóan bármilyen fizetőeszköz ellenében sem lehet szocialista viszonylatból növelni; a fatermékimport növekedése csak dollár-elszámolás ellenében lesz fedezhető. Ezért a dollár-elszámolású fatermék-import arányának növekedésével kell számolni;
- a részben fahulladékból is előállítható fehérjetakarmány importbeszerzése terén hosszabb távon mindinkább a források szűkülésével és az inflációs rátát jóval meghaladó áremelkedéssel kell számolni.

Exportkilátásaink tekintetében

- a lombos fűrészipari termékek számára - a dinamikusan emelkedő tőkés butorexport anyagszükségletén túlmenően - kedvező piaci lehetőségekkel, a jobb minőségekből gyorsan emelkedő árakkal lehet számolni;

- papírfafeleslegeink elhelyezése a hagyományos piacokon és a jugoszláv együttműködés keretében gyakorlatilag az ezredfordulóig biztosított /20. melléklet/;
- a gyengébb minőségű faanyagok és fahulladékok hasznosítását célzó apríték-export belátható időn belül csak a papírfaeexport terhére realizálható, emellett az apríték-export gazdaságos /1000 Ft/t körüli árat elérő/ lehetőségei a maximálisan elfogadható 100 km körüli szállítási távolsággal is behatároltak;
- faforgácslapból, pozdorjalapból és farostlemezből csak minimális exporttal lehet számolni /az NDK ugyan reális felvevő piacnak tekinthető, de az ott elérhető árak az exportot gazdaságtalanná teszik/, ezért exportirányú faforgácslap- és farostlemezipari fejlesztés egyelőre nem javasolható;
- a vegyi feldolgozás termékei közül a furfurool és továbbfeldolgozási termékei számára biztonságos piac és enyhén emelkedő ártendencia várható.

4. A munkaerőhelyzet prognózisa /21. melléklet/

Az erdőgazdálkodásban - előzetes számítások szerint - 1976-1980-ig évi 1,5%-os, 1981-1990 között évi 1%-os létszámcsökkenéssel kell számolni. Ennek alapján az alágazatban 1976-1990 között - a gazdálkodás technikai, technológiai színvonalának és szervezettségének emelésével - összességében mintegy 9300 fő, jórészt fizikai létszámcsökkenés pótlásáról, s a dolgozó létszám összetételének alapvető módosításáról kell gondoskodni. A létszámcsökkenés és az összetételváltozás alapján az alágazatban a már ma is problematikus kereseti viszonyok további romlása várható.

Az elsődleges faiparban a hazai nyersanyagforrások hasznosítása érdekében indokolt ütemű fejlesztés - a műszaki fejlesztés és a termelékenység növelése ellenére - az összes foglalkoztatott létszám némi növelését teszi szükségessé. Számolni

kell azzal, hogy az erdőgazdálkodásból felszabaduló létszám mintegy 10-13%-át /1000-1300 főt/ az elsődleges faipar veszi fel. A műszaki fejlesztés a faiparban a létszám összetételének még erőteljesebb átalakítását igényli.

A két ágazat összesített egyenlegében mintegy 8000-8300 fős csökkenéssel lehet számolni.

A kereskedelembe minimális létszámcsökkenés és ugyancsak jelentős összetételváltozás várható.

5. A műszaki fejlődés és a gépellátás prognózisa

Az állandó létszámcsökkenés alapvetően meghatározza a műszaki fejlődés irányát, amely a több műveletet végző és a nagyobb teljesítményű gépek alkalmazásában jut kifejezésre. Az új gépeknek egyidejűleg fokozottabb mértékben kell kielégíteniök a a környezetvédelem, az energiatakarékosság és a biztonságos munkavégzés igényeit is.

A jelenleginél termelékenyebb, nagykapacitású gépek kiterjedt alkalmazása csak koncentrált munkahelyek kialakítása, összehangolt folyamatgépesítés, magasfoku munkaszervezés és megfelelő műszaki képzettségű gépkezelők, munkahelyi irányítók foglalkoztatása mellett hatékony.

A tervezett műszaki fejlődéshez szükséges gépek közül hazai gyártásból és szocialista importból egyelőre csak a mezőgazdaságéval azonos gépféleségek szerezhetők be.

A KGST puskinói és pozsonyi koordinációs központjaiban jelenleg folyamatban van a fejlett technikát képviselő korszerű erdőgazdasági gépek kialakítása. A fejlesztési munka első szakasza 1980 körül fejeződik be. Ezért a mi viszonyainknak

is megfelelő, korszerű erdészeti technikát képviselő speciális gépek sorozatgyártásának megkezdése a KGST-n belül legkorábban az 1980-as évek közepén várható, így azok a következő /VI./ ötéves tervidőszakban csak a fejlett erdészeti gépgyártással rendelkező tőkés országokból szerezhetők be.

Ezt követően - a gyártásszakosodás ütemétől függően - sor kerülhet az egyelőre csak tőkés relációból megvásárolható erdőgazdasági gépek /motoros láncfűrészek, több műveletet végző fakitermelő gépek, közelítő gépek, osztályozó-daraboló berendezések, rakodó gépek, hasítógépek stb./ szocialista viszonylatból történő beszerzésére.

III.

JAVASLAT AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS, A FAFELDOLGOZÁS ÉS FAKERESKEDELEM FEJLESZTÉSÉRE

A fejlesztési javaslat kidolgozásakor a következő célokat tekintettük irányadónak:

- a meglevő erdők termőképességének növelése, a szerkezetátalakítás folytatása, továbbá a föld racionális hasznosításával összehangolt erdőtelepítések folytatása révén biztosítani kell a növekvő szükségletek hazai termelésből történő kielégítésének javuló feltételét;
- minden erdőterületen - a fahozam gazdaságos növelésére irányuló elsődleges cél mellett - a terület sajátos rendeltetésének megfelelő gazdálkodást kell folytatni. Különös figyelmet kell fordítani a környezetvédelmi, a vízgazdálkodási és a víz minőségvédelmével összefüggő érdekekre;
- hosszabb távon a hazai nyersanyagforrások teljesebb körü

hasznosítására kell törekedni; az eddiginél jobban kell előtérbe helyezni az import /fenyő, bükk stb./ helyettesítését;

- a hazai, főleg lombos fa nyersanyagból a legmagasabb értékű termékek előállítására kell törekedni. Ezért olyan faipari szerkezetet kell létrehozni, amely egyrészt képes a nagy tömegben rendelkezésre álló hazai nyersanyag hasznosítására, másrészt piacképes terméket állít elő, harmadsorban lehetővé teszi, hogy csak azokat a hazai szükségleteket kelljen importból fedezni, melyekhez belföldi nyersanyagforrásokkal nem rendelkezünk;
- a fejlesztést a népgazdaság teherbíróképességének megfelelő ütemben és a kutatás remélt fejlesztésével összhangban kell végrehajtani. /E téren számolnunk kellett azokkal a korlátozó tényezőkkel, melyek pl. a fahulladékok vegyi és mikrobiológiai, fehérjetakarmány előállítását célzó feldolgozásával kapcsolatos kutatások jelenlegi helyzetéből adódnak./

A fenti célok megvalósításának alapvető feltételei a következők:

- a munkáslétszám folyamatos csökkenése, mint objektív tényező, sürgetően megköveteli az erdőgazdálkodás műszaki elmaradottságának felszámolását, az ehhez szükséges áralap biztosítását és a szakmai felkészültségnek a gépesítéssel összehangolt fejlesztését minden termelő szektorban, annál is inkább, mert az elmúlt években a termelékenység növelése, a létszámcsökkenés ellensúlyozása jórészt a munkaigényes munkák /előhasználatok/ csökkenésével és a hulladékhiányad növekedésével függött össze;
- a fakitermelés növekedésének a mezőgazdasági nagyüzemek felé történő eltolódása, ezek erdőgazdasági üzemnagyságának a fejlett technikához képest elenyésző volta miatt a fejlesztés döntő feltétele a termelő szervezetek közötti együttmű-

- kődés, a szektorok közötti és szektoron belüli anyagi érdekeltségen alapuló társulások, egyesülések létrehozása;
- a fejlesztéshez nélkülözhetetlen munkaerő megtartása az erdőgazdálkodásban dolgozók szociális és egészségügyi ellátásának, kereseti viszonyainak javítását, a szakmai képes és továbbképzés fejlesztését teszi szükségessé;
 - a fejlesztés egyik alapvető célja a fahulladékok hasznosítása. Ezt a fakitermelés és feldolgozás fejlesztése szerves részének és függvényének kell tekinteni. Az aprítéktermelés bevezetése, valamint a nagytömegű apríték feldolgozására képes faipari ágazatok /forgácslap- és farostlemezgyártás, vagy feldolgozás/ erőteljes fejlesztése a hulladék hasznosításának alapvető feltétele.

1. Az erdőgazdálkodás fejlesztése

A meglevő erdők szerkezetátalakítását és az erdőtelepítést - a folyamatosan és gyors ütemben növekvő szükségletek nagyobb hényadban történő kielégítése érdekében, a föld racionális hasznosításával összhangban - a jövőben is folytatni kell. Az V. ötéves tervben jóváhagyott 45.000 ha-on tulmenően 1990-ig további 110.000 ha-ral /ötéves tervidőszakonként 55.000 hektárral/ javasoljuk növelni az ország erdőterületét /1. melléklet/.

A szerkezetátalakítás és az erdőtelepítés során a termőhelynek legjobban megfelelő fafajokat kell telepíteni, figyelembe véve a feldolgozó iparágak igényeit. Az igények alakulására való tekintettel - a termőhelyi adottságokkal összhangban - az összhonos tölgy és bükk termőterületének növelésére kell törekedni.

A racionális földhasznosítás követelményeinek érvényesítése, a mezőgazdaság által gazdaságosan nem művelhető területek be-

erdősítése az erdőtelepítésnek az eddiginél gyengébb termőhelyekre való eltolódását vonja maga után. Ez egyrészt az eddigi fafajmegválasztás módosítását teszi szükségessé, másrészt az erdősítési költségek növekedését eredményezi, melynek hatását intenzív kutatással, tudatos fajtamegválasztással és az erdőművelési eljárások racionalizálásával kell hosszabb távon ellensúlyozni.

Tökéletesíteni kell a szaporítóanyag-termelést és gazdálkodást, meg kell oldani a csemetekerti munkák gépesítését; az erdősítési munkák elvégzését korszerű berendezésekkel /magtároló, hűtőház stb./, függetleníteni kell a külső adottságoktól /pl. a makktermés időpontjától/ és az időnyyszerűségtől. Olyan korszerű erdősítési és erdőnevelési eljárásokat kell kidolgozni, amelyek a gépesítés mellett is biztosítják, hogy az erdők jelenlegi minősége a jövőben legalább fenntartható - ha lehet, javítható - legyen.

Az erdőgazdálkodás fejlesztésének, a fakitermelés növelésének alapvető feltétele az erdőgazdasági munkák műszaki színvonalának emelése. Ezen a téren az V. ötéves tervben megkezdett fejlesztés folytatásával mindenekelőtt be kell hozni azt a nagyfoku műszaki lemaradást, ami az utolsó 10 év alatt az erdőgazdálkodásban bekövetkezett, s amely nyersanyagforrásaink kihasználásának jelenleg egyik legfőbb akadálya. Folyamatos és dinamikus eszközpótlással, valamint a gépesítés fejlesztésével előbb technikai, majd technológiai váltást kell végrehajtani az erdőgazdálkodásban, s ezzel meg kell teremteni a fakitermelés folyamatos növelésének és a hulladékok hasznosításának technikai feltételeit:

- elsősorban a legnagyobb fizikai igénybevételt jelentő munkaműveleteket kell gyors ütemben gépesíteni és az élőmunkát helyettesítő, racionális eljárásokat kell alkalmazni;

- az eddigi műveletgépesítésről mielőbb át kell térni az át-fogó folyamatgépesítésre, a hatékony géprendszerek alkalmazására, az erdőgazdasági gépállomány típusainak egységesítésére. El kell érni, hogy a gépesítés színvonala - a műveletek gépesítésében mutatkozó aszinkron állapot felszámolásával - 1990-ig átlagosan legalább 90%-ra emelkedjék /24. melléklet/;
- a jugoszláv-magyar cellulózipari együttműködéssel összefüggő kérgezési feladatokat is számításba véve, 1990 körül összesen évi kb. 1,4-1,5 millió m^3 faanyag gépi kérgezését kell megoldani, a jelenlegi - döntően kézi munkával kérgezett - mintegy 1 millió m^3 -rel szemben;
- meg kell oldani a jelenleg az erdőben maradó, ipari célokra /faforgácslap-, farostlemez-, furfuroलगyártás/ hasznosítható hulladék aprítékká történő feldolgozását, gazdaságos felterhelését és a feldolgozó ipari üzemekbe történő szállítását; az erdei apríték 100%-ban gépesített termelését - a feldolgozó ipar felvevőképességének növekedésével összhangban - 1980-ig 315 ezer m^3 -re, 1990-ig kb. 1,2-1,3 millió m^3 -re indokolt növelni /13. melléklet/;
- a termelékenység növelése, a munkavégzés biztonsága és a balesetveszély csökkentése érdekében fokozatosan rá kell térni a jó hatásfokkal dolgozó speciális gépek alkalmazására;
- ki kell építeni az erdőgazdasági gépállomány javítóbázishálózatát;
- a gépesítés fejlesztését területi kooperációban, elsősorban a vizügyi szervekkel együttműködve kell végrehajtani, s az eltérő időszakokban jelentkező munkacsucok figyelembevételével történő gép- és munkaerő-átcsoportosítás révén gondoskodni kell az eszközök és a munkaerő ésszerű, folyamatos foglalkoztatásáról;

- a rendkívül költséges anyagmozgatás szállítási távolságainak lerövidítése, a nagyteljesítményű fakitermelő gépek gazdaságos üzemeltetése érdekében tovább kell bővíteni az erdei úthálózatot, a meglévő utakat pedig korszerűsíteni kell.

A műszaki fejlesztéssel, a prognosztizált szükségletekkel összhangban meg kell honosítani erdeinkben az iparszerű erdőgazdálkodást: hosszú vágásfordulóban csak a jó termőhelyen levő, értékes, minőségi faanyagot adó állományokkal célszerű gazdálkodni, a gyengébb termőterületeken és a gyengébb minőségű faállományokban a legnagyobb fatömeg megtermelésére, a ráfordítások /előhasználatok stb./ csökkentésére, az iparszerűen gépített kitermelési módszerek alkalmazására kell törekedni.

A vadlétszám szabályozásával és a vadgazdálkodás érdekeit is figyelembe vevő erdőgazdálkodással meg kell szüntetni a két tevékenység ellentmondásait.

A szektorok közötti és a szektoron belüli együttműködés fejlesztése révén minden termelő szektorban és szervezetben meg kell teremteni a fejlett, intenzív, hatékony erdőgazdálkodás, s a népgazdaság érdekeinek megfelelő fahasznosítás, ezen belül a jugoszláv-magyar cellulózipari együttműködéssel összefüggő nemzetközi kötelezettségek teljesítésének szervezeti, kereskedelempolitikai és szabályozási feltételeit. Ennek érdekében

- társadalmi ráhatással, a megyei párt- és állami szervek egybehangolt munkájával el kell érni, hogy az erdőgazdálkodás jelentőségét minden termelő szervezet azonosan értelmezze és annak fejlesztését feladatának tekintse,
- a társulási jogszabályok alapján véglegesíteni kell az erdőgazdasági és fűrészipari tevékenységre is kiterjedő társulások és egyesülések szervezésének irányelveit, ennek keretében a kölcsönös anyagi érdekeltségre alapozva meg kell te-

remteni a rendelkezésre álló munkaerő és eszközállomány észszerű hasznosításának feltételeit;

- a meglevő társulások továbbfejlesztésével, elsősorban az állami erdőgazdaságok, s ahol a feltételek biztosítottak, a nagy erdőterülettel rendelkező mezőgazdasági nagyüzemek integrátori szerepével létre kell hozni az erdőgazdasági társulások és egyesülések kiterjedt hálózatát.

Az erdőgazdasági dolgozók bér- és szociálpolitikai helyzetének javítása érdekében

- az erdőgazdasági dolgozók bérszínvonalát a termelési körülményekhez képest jelenleg mutatkozó lemaradás felszámolása érdekében egyszeri bérpolitikai intézkedéssel, lehetőleg az V. ötéves tervidőszak folyamán, differenciáltan, átlagosan mintegy 4-6%-kal - részletes számítások alapján - látszik szükségesnek emelni. Ezenfelül az erdőgazdasági dolgozók részére is évenként a más ágazatokkal azonos bérszínvonal-növekedési lehetőséget kell biztosítani;
- fejleszteni kell a munkásszállítást, az e téren mutatkozó lemaradásra való tekintettel az erdőgazdaságok részére évente átlagosan szükséges 160-200 db 8-10, illetve 15-20 személyes terepjáró munkásszállító jármű beszerzésének, vagy szocialista kooperációban történő gyártásának elsőbbséget kell biztosítani;
- munkásmelegedők létesítésével és az üzemi étkeztetés általánossá tételével legkésőbb 1980-ig meg kell teremteni az erdőgazdasági munkahelyek szociális ellátottsági színvonala növelésének, s az erre vonatkozó rendelkezések végrehajtásának feltételeit;
- javítani kell az erdei munkások munkaruháinak minőségét;

- növelni kell a lakásépítési támogatásban részesülő dolgozók létszámát és az ilyen célra rendelkezésre álló pénzügyi alapokat;
- javítani kell az erdőgazdasági gépek műszaki állapotát, szigorítani kell azok munkavédelmi minőségét, ennek érdekében fejleszteni kell az Erdészeti Tudományos Intézet ez irányú tevékenységét, ezáltal is csökkenteni kell az egészségkárosodást /vibrációs és zajártalom stb./;
- az üzemegészségügyi ellátást tovább kell fejleszteni, növelni kell a különleges munkaalkalmassági és időszakos orvosi vizsgálatok végzésére kijelölt rendelőintézetek óraszámát és műszerezettségét;
- a fertőzés által érintett területeken a kullancs-encephalitis elleni védőoltások előkészítését és szervezését a KÖJÁL-ok és a területileg illetékes erdőgazdaságok, lebonyolítását a KÖJÁL-ok hatáskörébe kell utalni;
- minőségi javulást kell elérni a munkában megrokkant, vagy balesetet szenvedett dolgozók egészségügyi rehabilitációja terén;
- a 3225/1977. Mt.h. sz. határozat végrehajtása során meg kell vizsgálni egyes erdőgazdasági dolgozók /pl. a motorfűrészkezelők/ nyugdíjkorhatárának 55 évre történő leszállítási lehetőségét;
- a szociális beruházásokat állami támogatásban indokolt részesíteni.

2. A faipar és a fahasznosítás fejlesztése

A faipar fejlesztési koncepciójának alapvető feladata az, hogy a javasolt fejlesztések révén elérjük a már megnevezett célokat.

A fejlesztési javaslatot a forgácslap- és farostlemezgyártás tekintetében egy változatban dolgoztuk ki /15.-16. melléklet/, mivel ezen iparágak javasolt fejlesztése a rendelkezésre álló nagytömegű, gyenge minőségű hazai nyersanyag, főleg a fahulladékok hasznosításának alapvető feltétele /14. melléklet/. Ezeket az iparágakat indokolt a belföldi igények mértékéig fejleszteni. Enélkül az erdei hulladékok mennyisége a tervezett-hez képest 200-400 ezer m^3 -rel növekednék, illetve 500-800 ezer m^3 -rel csökkenteni kellene a fakitermelést, ami a fűrészáru- és egyéb faterméktermelés csökkentését, s az import növekedését vonná maga után.

A fejlesztési javaslat kidolgozásakor a nagymértékben víz- és eszkozигényes farostlemez helyettesítése érdekében - a prognosztizált felhasználás mértékéig - elsősorban a kevésbé eszkozигényes és hatékonyabb vékony forgácslemezgyártás fejlesztésére törekedtünk.

Az enyvezett lemez- és butorlapgyártás fejlesztésére két változatot dolgoztunk ki /15.-16. melléklet/. Ezen iparágak fejlesztését alapvetően három tényező:

- a meglevő berendezések elavult, legkésőbb a VI. ötéves terv-időszak folyamán rekonstrukcióra szoruló állapota;
- az 1980-ban megszüntetendő ujpesti üzem kapacitásának gazdaságos pótlása;
- a rekonstrukció és a kapacitáspótlás során megvalósítható optimális üzemnagyság határozza meg.

A fejlesztést a hazai faanyagok magasabb értékű hasznosítása és a prognosztizált belföldi szükségletek indokolják, de a külkereskedelmi előrejelzés /a lecseréléssel feltehetően biztosítható szocialista importkeret és a butoripar bükk fűrészáru igényének kielégítése terén várható súlyos feszültségek/ kérdésessé teszik a fejlesztés indokoltságát.

A fejlesztés megvalósítása, valamint a termelés bővítése csökkeneténél a fűrészáru termelés alapanyagbázisát /15. melléklet I. változat/ és a bükk, illetve fenyő fűrészáru importszükséglet növekedését idézné elő. A fejlesztés megvalósítása nélkül - az üzemek elavult állapota miatt - a VI. ötéves terv ideje alatt meg kellene szüntetni az enyvezett lemez- és butorlapgyártást, s a teljes hazai szükségletet importból kellene fedezni. A felszabaduló alapanyag így a lombos fűrészárutermelés növelésére fordítható, ennek révén lehetővé válik a fűrészáru-import csökkentése /15. melléklet II. változat/.

Az I. változat a hazai faanyag magasabb értékű hasznosítását eredményezi, és a jelenlegi árak mellett - elsősorban a speciális termékek révén - a külkereskedelmi mérlegben mintegy 2,2 millió dollár egyenlegjavulást eredményez, nyersanyag-szükségletének biztosítása azonban kétséges.

A II. változat rontja a külkereskedelmi egyenleget, de javítja a butoripar bükk fűrészáru-ellátását, enyvezett lemez- és butorlap-ellátásunkban viszont teljes egészében importfüggőséget teremt, és két - hagyományokkal rendelkező - iparág felszámolását jelentené. Fentiek alapján - amennyiben a szükséglet növekedését nem lehet szocialista importkeret biztosításával fedezni - a kedvezőbb külkereskedelmi hatásra való tekintettel, az alapanyag biztosíthatóságától függően az I. változat elfogadását javasoljuk.

A faipar területi fejlesztésénél elsősorban a meglevő, nagy ipari hagyományokkal rendelkező faipari üzemekre támaszkodtunk. Ennek megfelelően a faforgácslapgyártást alapvetően Szombathelyen, a gyufa-, az enyvezett lemez-, és a butorlapgyártást pedig Szegeden tervezzük fejleszteni. A VI. ötéves tervidőszakban minden jelentős fejlesztést a meglevő üzemek bővítéseként tervezünk, a VII. ötéves tervidőszakban megvalósítandó javasolt faforgácslapgyárat, illetve száraz eljárású farostlemez-

gyárat azonban új- a nyersanyagadottságok figyelembevételével előreláthatóan északkelet-magyarországi - telephelyen kell majd megépíteni.

Ezt figyelembe véve

- az import fenyő gömbfát feldolgozó fűrészipari kapacitások jövőbeni bővítésére nincs szükség, mivel a meglevő kapacitások a feladatok ellátásához elegendők; szükség van viszont a meglevő kapacitások rekonstrukciójára; ennek során egyrészt meg kell oldani a vékony fenyő hengeresfa feldolgozását, másrészt a fenyő feldolgozó üzemeket és a forgalmazó telepeket - a felhasználók specifikus igényeinek kielégítése érdekében is - fel kell szerelni hossz- és szélességtoldó berendezésekkel;
- a hazai lombos faanyagot feldolgozó fűrészüzemek rekonstrukcióját - az V. ötéves tervben rögzített, minden termelő szektorra egyaránt érvényes irányelvek alapján - a VI. ötéves tervidőszakban is folytatni kell. Ennek során mindenekelőtt a termelés további erőteljes koncentrálására kell törekedni, ennek érdekében - lehetőleg Észak-Dunántúlon - egy új, évi 70-90 ezer m^3 kapacitású új fűrészüzemet kell létesíteni; emellett - a termelés feldolgozottsági fokának növelése, valamint a butoriparral és az épületasztalos-iparral való kooperáció bővítése érdekében - növelni kell a fűrészüzemek alkatrészgyártó és leszabó kapacitásait, meg kell oldani a fűrészáruk szárítását;
- a növekvő lemezigények fedezésére meg kell vizsgálni egy új, évi 12.000 m^3 kapacitású enyvezett lemezüzem építésének lehetőségét Szegeden /vagy alternatív megoldásként azonos mennyiségű enyvezett lemez importjának lehetőségét/, a VI. ötéves tervidőszakban - a Mohácsi Farostlemezgyár 1985-ig megszűntetésre kerülő üzemének kapacitáspótlása céljából is /16. melléklet/ -, Nyugat-Magyarországon be kell indítani a vékony faforgácslemez gyártását; ezt az üzemet a VII. ötéves

tervidőszakban - az igények alakulásától függően - tovább kell bővíteni; majd a VII. ötéves tervidőszak végén üzembe kell helyezni egy új, évi 60.000 m³ kapacitású száraz eljárású farostlemezgyárat, vagy - a felhasználás során szerzett tapasztalatoktól függően - tovább kell bővíteni a vékony forgácslemez gyártását;

- a növekvő lapigények fedezésére a VI. ötéves tervidőszakban Szegeden meg kell vizsgálni egy új, évi 13.000 m³ kapacitású butorlapgyártó üzem létesítésének lehetőségét /vagy alternatív megoldásként azonos mennyiségű butorlap importjának lehetőségét/; a VI. ötéves tervidőszakban Szombathelyen egy új, évi 90.000 m³ kapacitású, majd a VII. ötéves tervidőszakban Északkelet-Magyarországon egy új, évi 100.000 m³ kapacitású faforgácslapgyárat kell létesíteni;
- a VI. és a VII. ötéves tervidőszakban - a könnyűszerkezetes programra alapozott ÉVM igényen felül a panel- és fémvázás ipari épületekhez, a méretre munkált burkolólemezgyártáshoz már most jelentkező igények és szerződések alapján - egy-egy, egyenként évi 27.000 m³ kapacitású cementkötésű faforgácslapgyárat, a fenyő fűrészáru helyettesítése és az import csökkentése céljából lehetőleg már az V. ötéves tervidőszakban egy 17.000 m³ kapacitású idompréselt forgácsládagyárat, a VII. ötéves tervidőszak folyamán pedig egy 20 ezer m³ kapacitású, az építőipari igényeknek megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező idompréselt ajtótokgyárat célszerű létesíteni Nyugat-Magyarországon;
- a furnértermelést - az igények növekedése ellenére - nem javasoljuk fejleszteni, mivel annak - a hazai igényeknek megfelelő minőségű - biztonságos nyersanyagfedezete hosszabb távon sem hazai termelésből, sem importból nem biztosítható;
- a parkettatermelést nem kell fejleszteni, a várható szükségleteket a már meglévő szalagparkettagyárak javuló kapacitáskihasználásával fedezni lehet;

- a gyufatermelést Szegeden, gépcserékkel, a VI. ötéves terv-időszakban 80, a VII. ötéves tervidőszakban 70 millió dobozzal kell növelni;
- a fatartó-gyártás indokolt mértékű fejlesztése az V. ötéves tervidőszak folyamán megvalósul, s ez - a parkettatermeléshez hasonlóan - előreláthatólag fedezni tudja az 1990-ig várható szükségleteket.

A hazai cellulózipar /papíripari féltermékgyártás/ fejlesztéséhez - a magyar-jugoszláv cellulózipari egyezmény keretében szállítandó mennyiségen felül, a papirfa export terhére - 1895-ben mintegy 320 ezer m^3 , 1990-ben kb. 400 ezer m^3 papirfa és papíripari apríték lenne számításba vehető. A fejlesztést azonban a papíripar alapanyagszükségletének gyakorlatilag az ezredfordulóig érvényes nemzetközi szerződésekkel jórészt fedezett volta ilyen mértékben nem teszi indokolttá, a beruházási korlátok pedig nem teszik lehetővé. Ezért a cellulóziparnak 1990-ig csak kismértékű fejlesztésével indokolt számolni; az ipar fafelhasználása - egy új termomechanikai eljárással működő facsiszoló üzem tervezett üzembehelyezése révén - az 1980. évi 227 ezer m^3 -ről csak mintegy 340-350 ezer m^3 -re nőhet. Az ezen felül rendelkezésre álló, jelenleg is exportált, összességében mintegy 280-290 ezer m^3 bükk, gyertyán, egyéb lágy, erdei- és feketefenyő papírfát továbbra is nyersanyagexport formájában kell értékesítenünk, cellulóz- és papírszükségletünk növekményét pedig importból kell fedeznünk.

A fa vegyi feldolgozása bővítésének első lépéseként a közeljövőben megvalósul a furfurolgyártás fejlesztése. Ennek eredményeként 1980-ban kb. 175 ezer tonna fahulladék felhasználásával Péten és Hódmezővásárhelyen összesen mintegy 9 ezer tonna furfurolt állítanak elő; majd a VII. ötéves tervidőszak folyamán sor kerülhet egy újabb üzem létesítésére, amely további 250-260 ezer tonna fahulladékból 12 ezer tonna furfurolt, illetve

furfurilalkoholt állít majd elő, mindkét esetben az export növelése céljából.

A furfurologgyártás fejlesztése a vegyi és a mikrobiológiai feldolgozás /takarmányélesztő- és fehérjetakarmány-gyártás/ céljára igénybe vehető fahulladékoknak csak egy részét képes hasznosítani. A Szovjetunióban, Bulgáriában és a nyugati országokban is fahulladékból nagyüzemi termeléssel már évtizedek óta jelentős mennyiségű állati takarmányt és egyéb hidrolizisipari terméket állítanak elő. Hazai viszonylatban azonban még az ezzel kapcsolatos feltáró-kutató munka is csak a közelmúltban indult meg. A szakemberek a fahulladékból történő fehérjetakarmánygyártást a jelenlegi körülmények között gazdaságtalannak tartják. A növekvő fehérjehiányra való tekintettel azonban sem a takarmányimport csökkentése, sem fahulladékaink hasznosítása érdekében nem nélkülözhetjük az ez irányú intenzív nemzetközi helyzetfeltárást és attól függően az esetleg szükséges, koordinált kutatásra alapozott fejlesztést. Ezért fahasznosítási programunkban 1985-ben 200 ezer m^3 , majd 1990 körül összességében 400 ezer m^3 fahulladék ilyen irányú hasznosításával számunk. A fennmaradó alacsony értékű faanyagokat és hulladékokat biológiailag /almózásra és gombatermesztésre/, illetve lakossági és a faipari üzemek hő- és gőzenergia-termelésére célszerű fehasználni /14. melléklet/.

3. A kereskedelem fejlesztése

a/ Belkereskedelem

A faanyagok belkereskedelmi forgalmazása terén fennálló hiányosságok felszámolása és faanyaggazdálkodásunk hatékonyságának javítása érdekében mindenekelőtt tovább kell fejleszteni a helyenként már meglevő integrátorok termelés- és piácszervező tevékenységét, fokozni kell a fakitermelés,

a fafeldolgozás és az értékesítés terén kialakuló együttműködést.

Az együttműködésben rejlő lehetőségeket kell felhasználni arra, hogy az országban kitermelt összes faanyagból - minősége és mérete alapján - korszerű termelési körülmények között, a legértékesebb félkész- és készterméket állítsák elő.

A faanyagforgalmazási rend áttekinthetőségének növelését, egyszerűbbé és hatékonyabbá tételét is elsősorban a közös anyagi érdekelttség érvényre juttatásával kell biztosítani.

Ezenkívül - egyrészt a záhonyi átrakókapacitás tehermentesítése, másrészt az ERDÉRT Vállalat által forgalmazott nagytömegű, értékes faanyag minőségi megóvása, végül a felhasználók jobb kiszolgálása érdekében - bővíteni kell elsősorban az ERDÉRT Vállalat tuzséri telepének kapacitását.

b/ Külkereskedelem, nemzetközi együttműködés

A termelésfejlesztési célokkal és a szükségleti előrejelzéssel összhangban nemzetközi kapcsolataink irányelveit az alábbiak szerint javasoljuk megállapítani:

- Fakülkereskedelmi politikánk kialakításánál abból kell kiindulni, hogy a jövőben méginkább csak olyan fatermékeket - elsősorban fenyőféléseket, lemezt, cellulózt és papíripari termékeket - importáljunk, melyek nyersanyag-fedezete hazai termelésből nem biztosítható, illetve, amelyeket belföldön nem tudunk gazdaságosan előállítani, vagy konstrukciós ügyletek keretében gazdaságosan importálni; emellett törekedni kell a hazai szükségletek ki-

elégítésén felül rendelkezésre álló lombos faanyagoknak lehetőleg feldolgozott állapotban történő gazdaságos exportjára.

- Törekedni kell olyan hosszútávú nemzetközi együttműködési megállapodások létrehozására, melyek - a cellulózhoz hasonlóan - egyéb, csak importból beszerezhető termékek /enyvezett lemez, butorlap, furnér/ gazdaságos árufedezetét biztosíthatják.
- Ugyancsak a nemzetközi együttműködés keretében - gyártási kooperációk stb. útján - meg kell teremteni a feltételeket az erdőgazdálkodás gazdaságos műszaki fejlesztéséhez. A szocialista országokkal - elsősorban a Szovjetunióval - történő kétoldalu megállapodás keretében törekedni kell arra, hogy hosszú távon erdőgazdasági gépimportunknak minél nagyobb hányadát szerezhessük be szocialista relációból.

Fakülkereskedelmünk konkrét célkitűzéseit az alábbiak szerint javasoljuk megállapítani:

- Törekedni kell mindenekelőtt a fenyő fűrészáru és fenyő hengeresfa, valamint - a farostlemez és a faforgácslap kivételével - minden egyéb fatermék jelenlegi szocialista importkeretének meghosszabbítására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a csehszlovák bükk és tölgy gömbfa importkeret lehetőség szerinti fenntartására, mert ennek kiesése esetén a rubel-elszámolású kedvező alapanyag-importot magas értékű dollár-elszámolású késztermék-importtal, vagy a gazdaságos dollár-elszámolású fűrészipari termék-exportnak jelentős csökkenésével kellene ellensúlyozni.
- A farostlemez-importkontingenst célszerű törölni, a forgácslapkontingenst pedig 30 ezer m³-re indokolt mérsé-

sékelni. Egyidejűleg célszerű megkísérelni e termékek el-
lenében az enyvezett lemez importkeretének 37 ezer m^3 -re
való növelését és 11-13 ezer m^3 butorlapra, valamint nyir
papirfa-importra keret biztosítását.

- A fenyő fűrészáruszükséglet többletére - lehetőleg leg-
alább részben fűrész gömbfában - dollár-elszámolás elle-
nében is a szocialista országokból - a záhonyi átrakóál-
lomás tehermentesítése érdekében azonban nemcsak a Szov-
jetunióból, hanem más szocialista országok bekapcsolásá-
val is - indokolt árufedezetet biztosítani. Tőkés relá-
cióju importra csak a specifikus ellátási problémák át-
hidalása érdekében kerüljön sor.
- A butoripar bükk fűrészáru importszükségletét - a vizs-
gálatok eredményétől függően - lehetőleg nyir, vagy a dél-
kelet-ázsiai szocialista országokból származó exóta fü-
részáru-importtal kell fedezni. Meg kell vizsgálni olyan
butoripari együttműködés létrehozását ezekkel az orszá-
gokkal, esetleg közös beruházás megvalósítását az illető
országban, ami a bükk fűrészáru importtöbblet helyett bu-
toripari fa alkatrész beszerzésére és furnérimportunk nö-
vekményére is gazdaságos fedezetet nyújtana. Ilyen lehe-
tőség hiányában a növekvő igényeket a papir-, vagy - a
hazai gyártás fejlesztésétől függően - fóliafurnér-import
bővítésével célszerű fedezni.
- Meg kell vizsgálni a nyilászáró szerkezetek importjának
a hazai igényeknek megfelelő összetételben történő növe-
lése révén a dollár-elszámolású fenyő fűrészáru-import-
nak rubel-elszámolású importtal történő kiváltását és a
hazai nyilászárószerkezet igénynövekedésének szocialista
importból történő fedezését.
- Törekedni kell forgácslapból lehetőleg évi 30 ezer m^3 tő-
kés export számára tartós piac biztosítására, hogy leg-

alább a fejlesztések tőkés gépbeszerzése termékexporttal ellentételezhető legyen.

- Lombos fatermékekből a belföldi szükségleten felül rendelkezésre álló mennyiségeket lehetőleg magas készultségű termékek formájában indokolt exportálni, s ezáltal legalább részben fedezetet teremteni a fűrészipari rekonstrukciók tőkés gépszükségletére.

4. A szakemberképzés, a kutatás és az állami irányítás fejlesztése

a/ Szakemberképzés

A műszaki fejlesztés mind az erdőgazdálkodásban, mind az elsődleges faiparban, mind a kereskedelemben dolgozók szakmai felkészultségének számottevő növelését, mindenekelőtt a szakmunkás- és betanított munkásképzés fejlesztését teszi szükségessé.

Az erdőgazdálkodásban a munkakörbetöltés alapján szakmunkásnak minősített dolgozók arányát az 1976. évi kb. 24%-ról 1990-ig mintegy 40%-ra, a betanított munkások arányát 33%-ról 45%-ra, a képesített szakmunkások létszámát pedig az 1976. évi kb. 4000 főről 1990-ig legalább 6500 főre, a képesített betanított munkások létszámát 8000 főről 12.500 főre kell növelni.

Az elsődleges faiparban - előzetes számítások szerint - a munkakörbetöltés alapján szakmunkásnak minősített dolgozók arányát az 1976. évi 27%-ról 1990-ig 45%-ra, a betanított munkásokét 38%-ról 45%-ra kell növelni, a képesített szakmunkások létszámát ugyanezen idő alatt mintegy 1400 fővel, a betanított munkásokét kb. 1800 fővel kell emelni.

A kereskedelemben a létszámösszetétel hasonló változásával indokolt számolni. Ennek alapján a szakmunkások létszámát mintegy 500 fővel, a betanított munkásokét kb. 350-400 fővel kell növelni.

Mindezek érdekében fejleszteni kell az erdőgazdasági és faipari szakmunkásképzést, meg kell teremteni a szakemberképzés és továbbképzés fejlesztésének műszaki, szervezeti és személyi feltételeit.

b/ Kutatás

A kutatásban a termeléspolitikai célokkal összhangban növelni kell a gépesítési és az ökonómiai kutatásokat, a fahulladékok vegyi-mikrobiológiai feldolgozásával kapcsolatos nemzetközi feltáró-kutató munkát, valamint a faipari - többek között az ésszerű épületasztalos-ipari fafelhasználással és minőségi termeléssel összefüggő - kutatásokat.

c/ Állami irányítás

A fejlesztési célok megvalósítását az állami irányítás továbbfejlesztése is elősegíti. Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar állami irányításában - az MSZMP Gazdaságpolitikai Bizottsága állásfoglalása alapján - 1979-től jelentős fejlődés következik be.

IV.

A FEJLESZTÉS BERUHÁZÁSI KÖLTSÉGIGÉNYE, GAZDASÁGOSSÁGA, A KÜLKERESKEDELMI MÉRLEGRE GYAKOROLT HATÁSA

1. Az erdőgazdálkodás fejlesztésének költségigénye

Az erdőgazdálkodás fejlesztési koncepciójában ismertetett célkitűzések megvalósításához - előzetes tájékoztató számítások szerint - 1976. évi áron

- a főtevékenységük szerint erdőgazdálkodást folytató vállalatoknál - az V. ötéves tervidőszakban várható 5,6 milliárd Ft-tal szemben - a VI. ötéves tervidőszakban 7,4 milliárd Ft, a VII. ötéves tervidőszakban 7,9 milliárd Ft értékű beruházás megvalósítása;
- a többi erdőgazdálkodást folytató szervnél /tsz, állami gazdaság stb./ - azok erdőgazdasági tevékenységében az állami erdőgazdaságokéval azonos technikai szint eléréséhez - további 1,7 milliárd Ft, illetve 2,1 milliárd Ft erdőgazdasági gépbeszerzés és tervidőszakonként 1,6 milliárd Ft értékű erdőtelepítés szükséges.

Az erdőgazdálkodás fejlesztésében a következő tervidőszakok folyamán kiemelkedő szerepet játszik a műszaki fejlesztés. Ezért az ágazat alaptevékenységének a termelés fejlesztésével összehangolt, a technológiai fejlesztés által megkövetelt gépszükségletét részleteiben is kidolgoztuk /25. melléklet/. A programban tudatos relációs politikát érvényesítettünk. A technikai fejlődés és gépellátás prognózisával összhangban a lehetőséghez mérten növelni tervezzük a belföldi és szocialista viszonylatu gépbeszerzések arányát, ugyanakkor az V. ötéves tervidőszakban várható 38,5%-ról a VI. ötéves tervidőszakban 31,6%-ra, majd a VII. ötéves tervidőszakban 14,3%-ra

csökkentjük az egyelőre nélkülözhetetlen tőkés gépbeszerzések arányát.

A belföldi beszerzés tervezésekor figyelembe kellett vennünk, hogy a hazai gépgyártás távlati koncepciója szerint - a szelektív iparfejlesztésnek megfelelően - 1979-ben a jelenleg még gyártott erdészeti és elsődleges faipari gépek hazai gyártása is jelentősen csökken, ezért belföldi beszerzésre csak a hazai gépgyártás szakosítási programjában szereplő mezőgazdasági és egyéb gépeket irányozhattuk elő. A tőkés viszonylatból történő gépbeszerzés egyelőre szükségmegoldás, mivel egyes erdőgazdasági gépeket sem belföldi, sem demokratikus viszonylatból nem lehet beszerezni.

2. Az elsődleges faipar fejlesztési variánsai és azok költségigénye

Az elsődleges faipar fejlesztési javaslatát a VI. ötéves terv-időszakra két változatban, a VII. ötéves tervidőszakra egy változatban készítettük el. Az I. változat tartalmazza az enyvezett lemez- és butorlapgyártás hazai fejlesztésének beruházási költségelőirányzatát, a II. változatban ez nem szerepel.

A fejlesztési célok megvalósításához - előzetes számítások szerint - a VI. ötéves tervidőszakban 3 milliárd Ft-ra, illetve 2,25 milliárd Ft-ra, a VII. ötéves tervidőszakban 7 milliárd Ft-ra lenne szükség.

A VII. ötéves tervidőszak beruházási szükségletét az időszak végén üzembehelyezni javasolt száraz eljárású farostlemezzel gyártó üzemek bővítésével növeli. A vékony forgácslemez bevezetésével kapcsolatos tapasztalatok alapján későbbi időpontban indokolt lesz majd megvizsgálni, nem lehet-e a nagymértékben eszköz-igényes farostlemezt vékony forgácslemezzel helyettesíteni és

a száraz eljárásu farostlemezgyár létesítése helyett a lényegesen kisebb eszközigenyű vékony forgácslemezgyártást tovább bővíteni.

A jövőben a beruházások gondosabb előkészítésével, a beruházási fegyelem megszilárdításával, a beruházási dolgozók képzésével és szervezett ellenőrzéssel elejét kell venni annak, hogy az utóbbi időben tapasztalt negatív jelenségek megismétlődjenek.

3. A kereskedelem fejlesztésének költségigénye

A kereskedelem fejlesztési célkitűzéseinek megvalósításához - mindenekelőtt a belkereskedelmi ágazatba sorolt ERDÉRT Vállalatnál - előzetes számítás szerint, 1976. évi áron, jórészt a VI. ötéves tervidőszakban összességében mintegy 1,5 milliárd forint beruházás /kb.800 millió forint építés, 200 millió forint tőkés és 400 millió forint szocialista gépbeszerzés, továbbá mintegy 100 millió forint egyéb beruházás/ szükséges.

4. A fejlesztésnek a külkereskedelmi mérlegre gyakorolt hatása, gazdaságossága

A javasolt fejlesztés eredményeként a növekvő szükségletek jelentős részét belföldi forrásból elégíthetjük ki. Minden terméksoportban nő a belföldi forrásnak a felhasználáshoz viszonyított aránya /18. melléklet/.

Megnevezés	A felhasználás indexe 1990/1976	Belföldi forrás a felhasználás %-ában	
		1976	1990
Fűrészipari termékek	123	43	43
Lemezipari termékek	179	70	95
Vegyes faipari termékek és egyéb iparifa-féleségek	99	84	103
Tüzifa	89	100	101
Erdei és elsődleges faipari termékek együtt	111	73	75
Papiripari termékek	166	8	11
Fakémiai és mikrobiológiai termékek	1253	154	156
Összes fa és fatermék	128	63	67

A fejlesztés gyakorlatilag teljes egészében importot pótol, melynek értéke - 1977. évi árakon és 1977. évi devizaárfolyamon - 1985-ben kb. 800 millió Ft, 1990-ben pedig megközelíti az 1,9-2,0 milliárd Ft-ot. Ennek legfeljebb 6-8%-át lehetne - a hazai nyersanyagtermelési lehetőségek kihasználásának rováására - rubel-elszámolásu importtal fedezni. Ezért a fejlesztés 800 MFT-tal, illetve 1,9-2,0 milliárd Ft-tal gyakorlatilag teljes egészében a dollár-elszámolásu külkereskedelmi egyenleget javítja.

A fejlesztés külkereskedelmi gazdaságossága kedvező: a belföldi fatermékárak - a jelenlegi devizasorzók mellett - általában 15-20%-kal alacsonyabbak a tőkés importáraknál, a belföldi termelés jövedelmező, az import devizagazdaságossága - az előrejelzés szerint - folyamatosan romlik, így a fejlesztés az importhoz képest lényegesen kedvezőbb. Dollár-elszámolásu fűrészipari termékexportunk állami visszatérítés nélkül a belföldi értékesítésnél jóval magasabb jövedelmet biztosít, e termékek exportjának bővítése tehát szintén érdekünk.

A javasolt fejlesztés révén a növekvő szükségletek nagy részét hazai forrásból lehet kielégíteni, de

- a fenyő fűrészáruimportnak 250-290 ezer m^3 -rel,
- a butoripar bükk fűrészáru- és furnérigényének 47-53 ezer m^3 -rel, illetve 5,7-8,7 millió m^2 -rel, valamint
- a cellulóz- és papirimportnak 34-171 ezer tonnával várható növekedését

döntő részben csak dollár-elszámolásu importból lehet fedezni. Az ezekkel összefüggő importnövekményt

- a lombos fűrészáru-exportnak 70-80 ezer m^3 -rel,
- a papirfa-exportnak 240-250 ezer m^3 -rel, valamint
- a furfurool-, illetve furfurilalkohol-exportnak 8200-20200 tonnával történő növekedése, továbbá
- a lapfélésegeknek - jórészt a gépbeszerzés ellentételéül szolgáló - kb. 40 ezer m^3 -es exporttöbblete

csak részben tudja ellensúlyozni. Ezért összesített fakeskedelmi mérlegünk negatív egyenlege - 1977. évi áron, a butoripar és az előzőekben javasolt fejlesztés nélkül - az 1976. évi 8 milliárd forintról 1990-ig mintegy 16 milliárd forintra növekednék; a javasolt fejlesztés viszont a negatív egyenleget 14 milliárd Ft-ra mérsékli /17. melléklet/.

Rubel-elszámolásu egyenlegünk gyakorlatilag nem változik. A teljes egyenlegromlás tökéletes devizamérlegünket terheli.

A kb. 6 milliárd Ft értékű összesített egyenlegromlásból összességében mintegy 7,4 milliárd Ft-ot képvisel a belföldön elő nem állítható fatermékek dollár-elszámolásu importtöbblete, amit a hazai fatermékek 1,5 milliárd forint értékű tökéletes exporttöbblete csak némileg tud mérsékelni:

Import-többlet		Export-többlet	
megnevezés	milliárd Ft	megnevezés	milliárd Ft
Fenyő fűrészáru	1,5	Papirfa	0,1
Bükk fűrészáru	0,4	Lombos fűrészáru	0,3
Furnér	0,4	Lapféleségek	0,2
Cellulóz	0,7	Furfurilalkohol	0,9
Papir és karton	4,4	Papir és karton	..
Összesen	7,4	Összesen	1,5

A butoriparnak mintegy 1,5-1,8 milliárd forinttal /55 millió \$-ral/ növekvő tőkés exportja, melynek értéke a fenti adatokban nem szerepel, a fatermékek azzal összefüggő import-többletére /bükk fűrészáru, furnér/ biztonsággal fedezetet nyújt.

Az enyvezett lemez és butorlapgyártás előzőekben tárgyalt fejlesztése nélkül /II. variáns/ dollár-elszámolásu fatermék-mérlegünk egyenlege évi mintegy 70-90 millió Ft-tal tovább romlana.

5. A fejlesztés hatékonysági mutatói

A fejlesztés eredményeként az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar állóeszközeinek bruttó értéke 1976-tól 1990-ig összességében mintegy 13,9 milliárd Ft-tal, nettó értéke 9,3 milliárd Ft-tal nő, ugyanezen idő alatt összességében 11,7 milliárd Ft nemzeti jövedelemtöbblet képződik.

Az erdőgazdálkodás /tevékenység/ termelési értéke - változatlan áron - átlagosan csupán évi 2%-kal emelkedhet, míg az évente 1,5, illetve 1,0%-kal csökkenő létszám kiváltása az

eszközérték megháromszorozását kívánja a 15 év alatt /26. melléklet/. Ennek törvényszerű következménye, hogy az intenzív fejlesztés szakaszában - az V. és VI. ötéves tervidőszakban - a termelékenység évi 4%-os növekedését átmenetileg az eszközhatékonyság nagyarányú /5-6%-os/ romlása kíséri. Az eszközhatékonyság csökkenési üteme a minőségi váltást követően jelentősen enyhül. A tevékenység összetett hatékonysági mutatója ennek ellenére - a koncepcióban vázolt termelés és erőforrás-felhasználás esetén - egyenletesen növekvő tendenciájú /27. melléklet/.

A zömmel az erdőgazdálkodási ágazaton belül folyó fűrészipari tevékenység hatékonysága - a rekonstrukciónak megfelelően, elsősorban az V. ötéves tervidőszakban - a szerkezetváltozás révén növekszik; majd a növekedés üteme jelentősen lelassul, lényegében a fakitermelés fűrészipari alapanyaghiányának volumenváltozását követi.

Az ütemet néhány százalékkal növeli, ha az enyvezett lemezgyártás kapacitásai a VI.-VII. ötéves tervidőszakban megszűnnek /II. variáns/, és annak alapanyaga átáramlik a fűrésziparba. Az eszközérték növekedési üteme a megvalósult rekonstrukciók után már stagnál. A fűrészipari rekonstrukció számottevő létszámnövekedés nélkül valósul meg, így az V. ötéves tervidőszakban évi 4% termelékenységnövekedés várható, majd a következő 10 évben ez kb. évi 1%-ban állandósul. Az eszközhatékonyság a minőségi változást követően az 1985-1990 közötti időszakban már emelkedő tendenciájúvá válik. A mindkét tényezőt figyelembe vevő összetett hatékonysági mutató - ha nem is azonos mértékben - mindvégig növekszik.

Az enyvezett lemez- és butorlapgyártás fejlesztése a hatékonysági mutatók tükrében kedvezőtlen. Az új üzem termelékenysége ugyan kétszerese a jelenleginek, de az eszközhatékonyság - a normál szint elérése után is - csupán egyharmada a jelenlegi-

nek. Az összetett /komplex/ hatékonyság mutatója ezért lényegében nem javul.

A farostlemez- és a vele helyettesítési kapcsolatban álló vékony forgácslemezgyártás mutatóit torzítja a bázisévben /1976/ kialakult rendkívül kedvezőtlen helyzet: az üzembe helyezett mohácsi V. üzem csekély hozama. A termelés növekedésének üteme és a hatékonyság - különösen az eszközhatékonyság - gyors emelkedése ezért nem reális. Az azonban így is megállapítható, hogy a felvázolt mértéktartó fejlesztés esetében a termelési növekedését ebben az iparágban az eszközhatékonyság növekedése is követni fogja.

A faforgácslapgyártás gazdasági mutatóit csak úgy prognosztizálhatjuk, hogy az egyelőre bizonytalan kimenetelű vásárosnaményi fejlesztést figyelmen kívül hagyjuk és az iparág fejlesztési koncepcióját lényegében a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát faforgácslap-fejlesztésével azonosítjuk. Eszerint a fagazdasági termelési folyamatok közül kétségtelenül a faforgácslaptermelés hatékonysági mutatói a legjobbak. A fejlesztés meg háromszorozza a termelési értéket, 2,5-szeres eszközértéknövekedés és 60%-os bértöbblet mellett. A három ötéves időszakot átfogva a termelési növekedés évente 3-10%-kal nő úgy, hogy az eszközhatékonyság - az intenzív fejlesztés ellenére - javul és így a komplex hatékonysági mutató is a többi tevékenységnél kedvezőbben alakul.

A kereskedelem fejlesztése révén népgazdasági szinten egyrészt évente mintegy 339 millió raksúly-tonnakm szállító kapacitás szabadul fel /kb. 95 Mft/, másrészt mintegy 100 ezer m³ fenyő fűrészáru import /kb. 340 Mft/ és összesen kb. 4700 fő /ebből az ERDÉRT-nél mintegy 150-170 fő/ létszám lesz megtakarítható. Vállalati szinten /az ERDÉRT-nél/ összességében évi mintegy 30-35 Mft költségmegtakarítás várható.

Budapest, 1978. július hó

M E L L É K L E T E K

1851

/1866/

AZ ORSZÁG ERDŐMŰVELÉSI ÁGU TERÜLETÉNEK MEGOSZTLÁSA

Megnevezés	1975		1980		1985		1990	
	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%
Állami erdőgazdaságok	1033	67	1041	66	1047	63	1052	62
Állami gazdaságok	65	4	72	4	79	5	85	5
Termelőszövetkezetek	409	26	432	27	467	28	504	29
Vizügyi szervek	12	1	13	1	14	1	15	1
Egyéb állami szervek	14	1	20	1	26	2	32	2
Egyéb magán erdők	12	1	12	1	12	1	12	1
Összesen	1545	100	1590	100	1645	100	1700	100

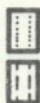
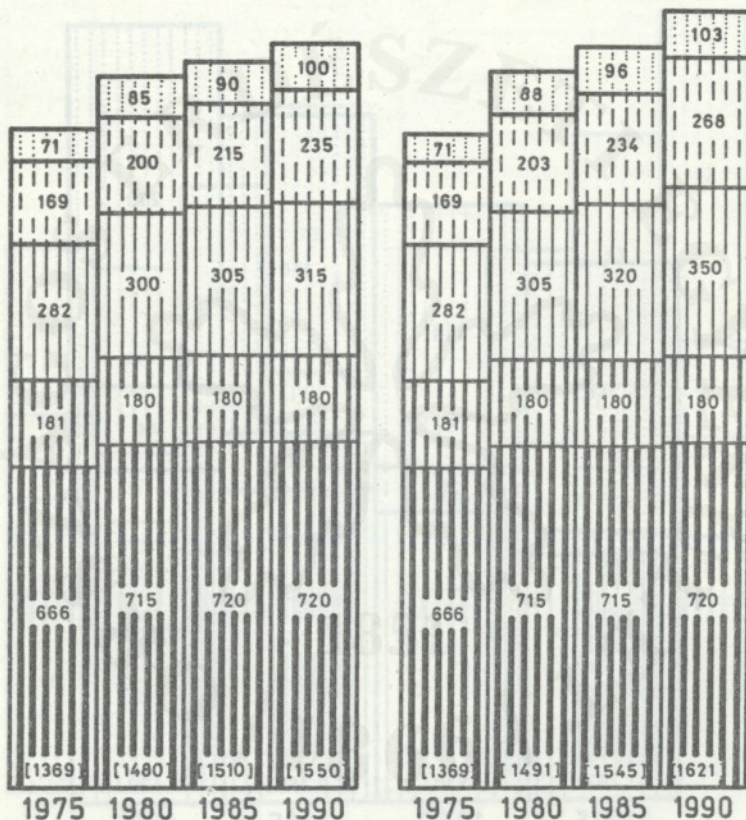
AZ ALAPVETŐ FATERMÉKEKBEN JELENTKEZŐ HAZAI SZÜKSÉGLETEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA

A termék megnevezése	1975	1976	1980.	1985	1990
	évi tény		évi várható	prognózis	
<u>Fenyő hengeresfa /1000 m³/</u>					
Összesen	1478	1318	1436	1390	1420
<u>Fenyő fűrészáru /1000 m³/</u>					
Összesen	1369	1347	1480	1510	1550
<u>Ebből:</u> gépipar	63	65	75	80	85
könnyűipar	365	365	410	425	445
építőipar	282	270	300	305	315
mezőgazdaság	163	194	185	180	175
lakosság	181	130	180	180	180
egyéb felhasználók	315	323	330	340	350
<u>Lombos fűrészáru /1000 m³/</u>					
Összesen	297	296	330	380	430
<u>Ebből:</u> könnyűipar	148	133	145	176	200
<u>ebből:</u> bükk fűrészáru	75	75	93	102	108
építőipar	13	13	25	31	46
egyéb felhasználók	136	150	160	173	184
<u>Lemezféleségek /1000 m³/</u>					
Összesen	135	120	130	150	170
<u>Ebből:</u> gépipar	11	11	14	16	18
könnyűipar	56	56	66	79	93
építőipar	8	9	12	15	17
lakosság	23	15	15	15	15
egyéb felhasználók	37	29	23	25	27
<u>Lapféleségek /1000 m³/</u>					
Összesen	244	254	335	430	530
<u>Ebből:</u> könnyűipar	178	190	230	280	330
építőipar	13	11	30	57	86
egyéb felhasználók	53	53	75	93	114
<u>Furnér /millió m²/</u>					
Összesen	29,4	28,3	32,0	34,0	37,0
<u>Ebből:</u> bútorigar	20,1	20,4	24,0	28,0	31,0
egyéb könnyűipar	5,6	4,7	4,0	3,0	3,0
egyéb felhasználók	3,7	3,2	4,0	3,0	3,0
<u>Parketta /1000 m²/</u>					
Összesen	3396	3220	3800	4000	4200
<u>Ebből:</u> építőipar	902	820	880	900	1000
lakosság	1873	1514	1800	2100	2200
egyéb felhasználók	621	886	1120	1000	1000
<u>Gyufa /millió doboz/</u>					
Összesen	592	635	700	780	850
<u>Ebből:</u> lakosság	591	630	691	775	850
<u>Tűzifa, egységes /1000 m³/</u>	1719	2008	1900	1900	1900
<u>Ebből:</u> belkereskedelem /1000 t/	661	742	730	730	730

A FENYŐ FÜRÉSZÁRÚ FELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA (1000 m³-ben)

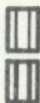
I. variáns

II. variáns

bútoripar

épületesztalosipar

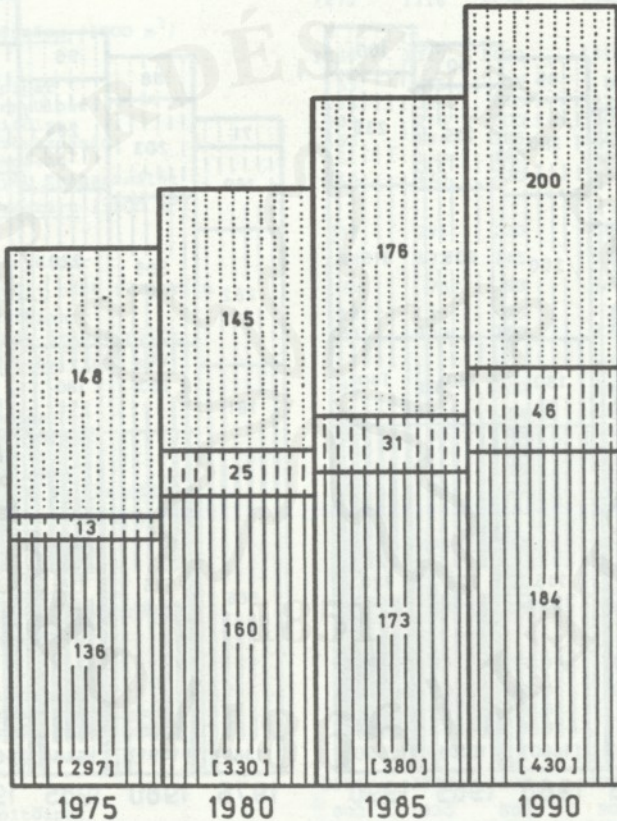
építőipar

lakosság

egyéb felhasználók

A LOMBOS FÜRÉSZÁRÚ FELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA (1000 m³-ben)

könnyűipar

építőipar

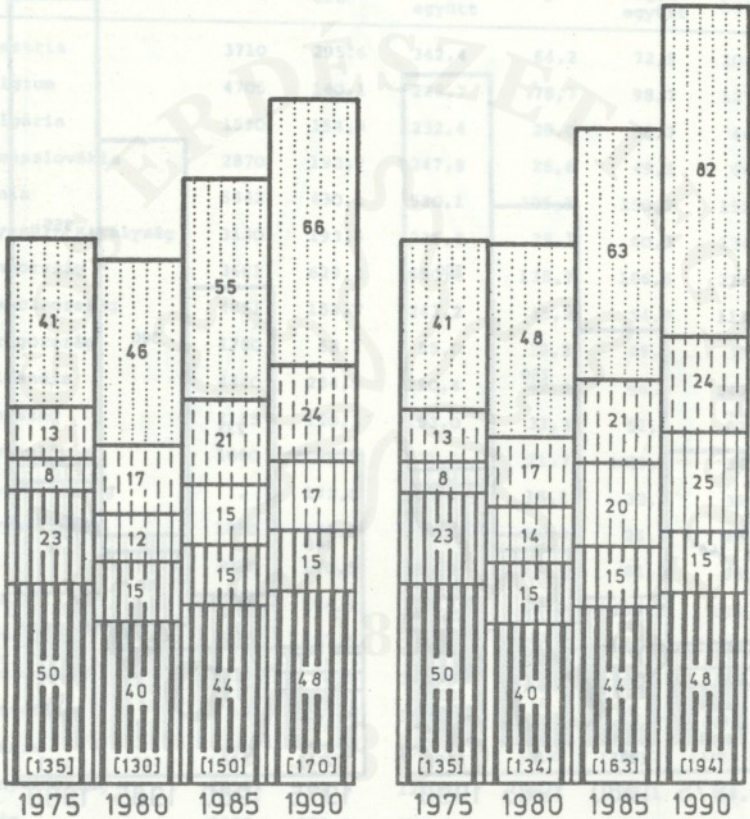

egyéb felhasználók

A LEMEZFELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA (1000 m³-ben)

I. variáns

II. variáns

bútoripar

épületasztalosipar

építőipar

lakosság

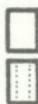
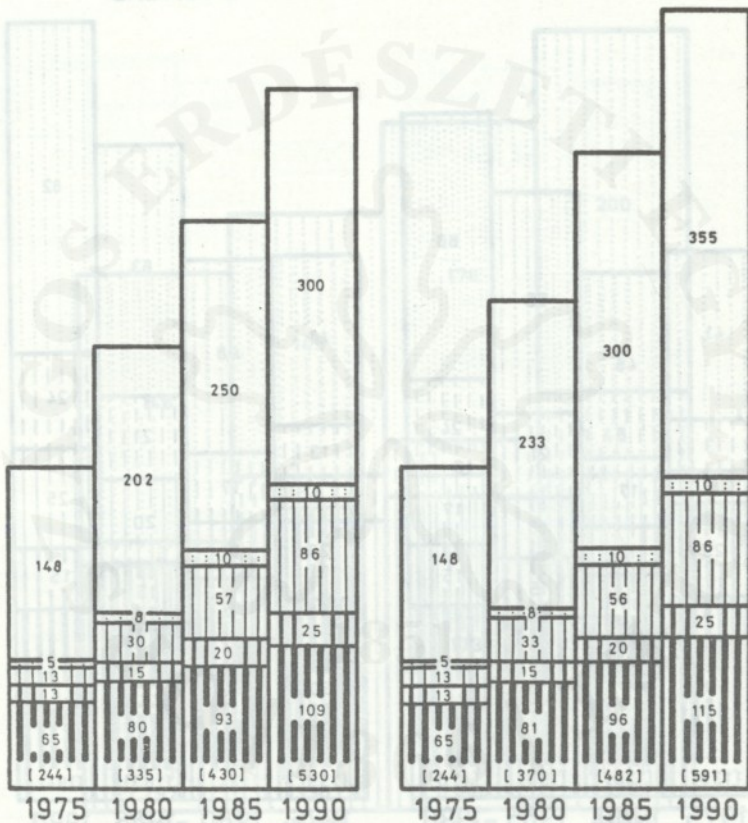

egyéb felhasználók

A LAPFELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA (1000 m³-ben)

I. variáns

II. variáns

bútoripar

épületasztalosipar

építőipar

lakosság

egyéb felhasználók

A FAFOGYASZTÁS NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATAI

O r s z á g	GNP \$/fő	1000 főre jutó fogyasztás, m ³				Papír és kar- ton kg/fő
		Fenyő fűrész- árú ^{1/}	Fűrész- árú és talpfa együtt	Forgács- lap ^{2/}	Lemez és lapféle- ségek együtt	
Ausztria	3710	295,6	342,4	64,2	72,9	102,7
Belgium	4705	140,1	228,7	78,7	98,7	127,8
Bulgária	1590	154,9	232,4	28,0	38,7	44,3
Csehszlovákia	2870	193,7	247,8	28,6	49,2	64,6
Dánia	5342	430,1	520,1	106,1	155,2	151,7
Egyesült Királyság	3120	193,6	226,4	28,1	60,3	134,8
Finnország	3661	629,2	650,4	138,7	186,6	211,3
Franciaország	4851	158,7	243,2	35,2	54,9	111,4
Görögország	1780	68,7	95,0	19,5	29,9	35,6
Hollandia	4440	234,9	290,4	42,8	66,8	143,8
Irország	2165	120,3	153,0	33,3	51,5	92,8
Jugoszlávia	1060	84,5	121,5	21,7	29,1	34,5
Lengyelország	..	172,6	218,1	18,1	33,7	39,4
Magyarország	1850	131,2	169,5	16,2	26,3	48,8
NDK	3000	170,5	195,9	66,6	81,7	74,1
NSZK	5618	194,9	240,2	84,0	104,2	135,7
Norvégia	4735	527,5	551,3	73,7	118,4	128,0
Olaszország	2520	94,8	143,3	33,3	48,0	79,5
Portugália	1308	158,6	190,1	12,6	18,9	35,7
Románia	890	71,5	174,5	18,5	34,2	28,8
Spanyolország	1718	78,9	121,0	26,3	35,1	58,6
Svájc	6346	272,0	312,4	81,3	104,7	152,4
Svédország	6155	529,6	574,4	71,5	126,2	199,1
Szovjetunió	2030	383,2	450,1	11,7	22,6	29,7

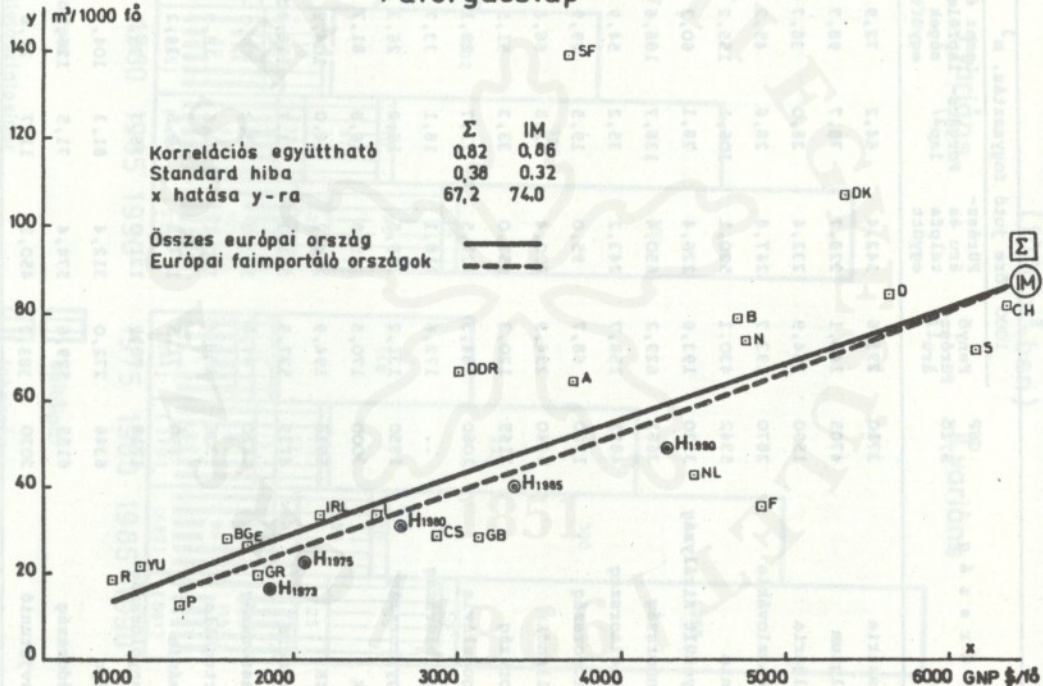
1/ A talpfa kivételével minden fűrészipari termék.

2/ Pozdorjalap is.

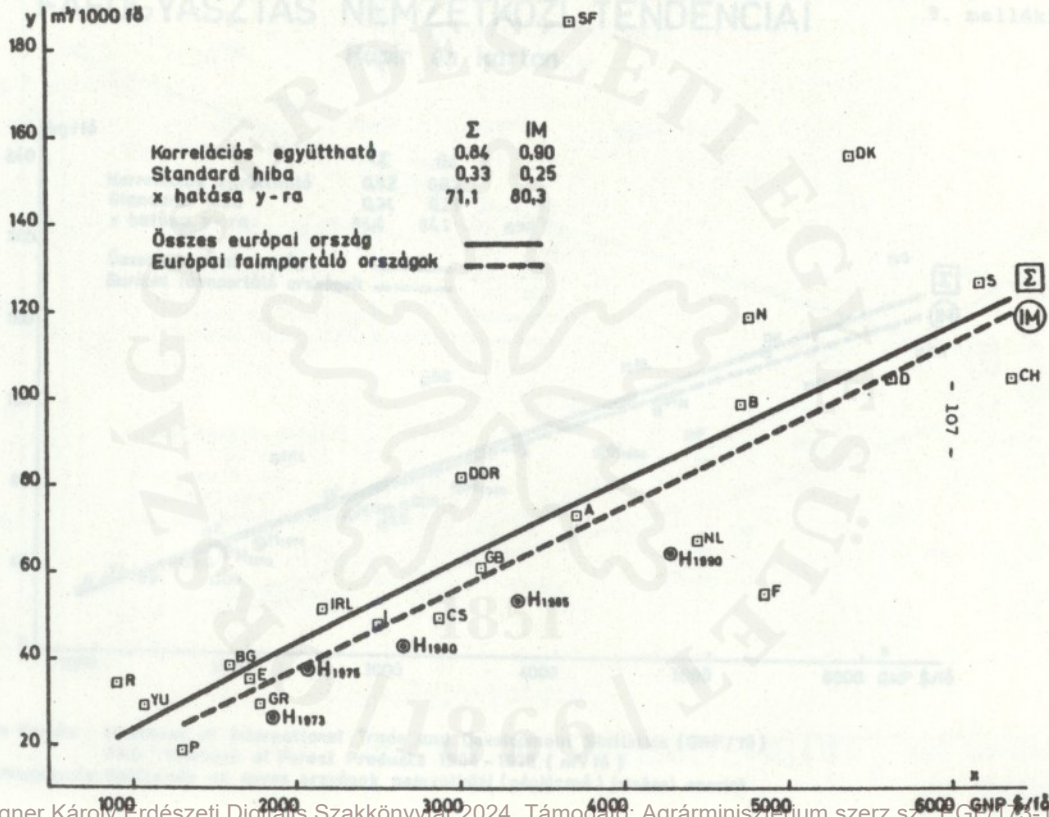
Forrás: Handbook of International Trade and Development Statistics /GNP/
FAO: Yearbook of Forest Products, 1964-1975 /m³/

FAFOGYASZTÁS NEMZETKÖZI TENDENCIÁI

Faforgácslap

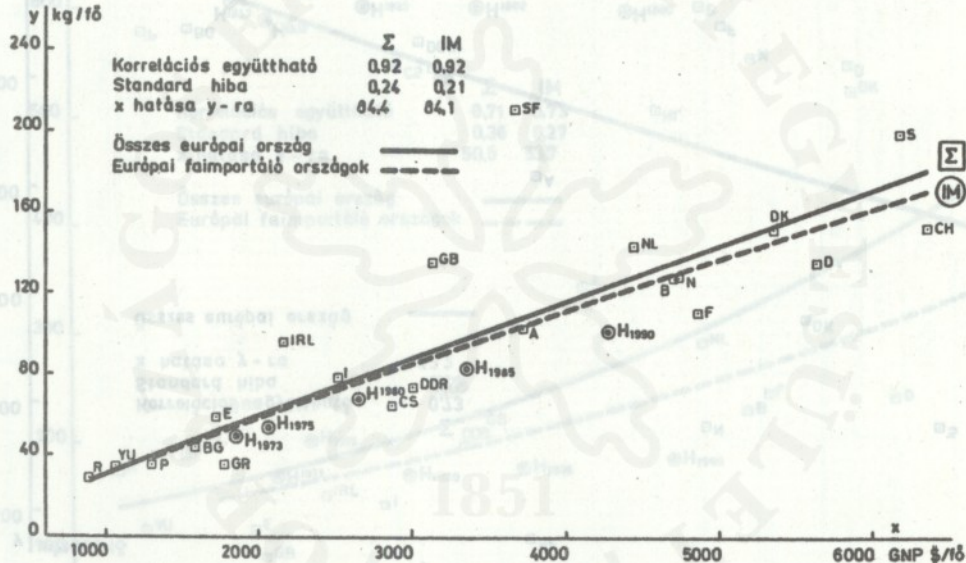
Lemez és lapféleségek együtt

FAFOGYASZTÁS NEMZETKÖZI TENDENCIÁI

9. melléklet

Papír és karton

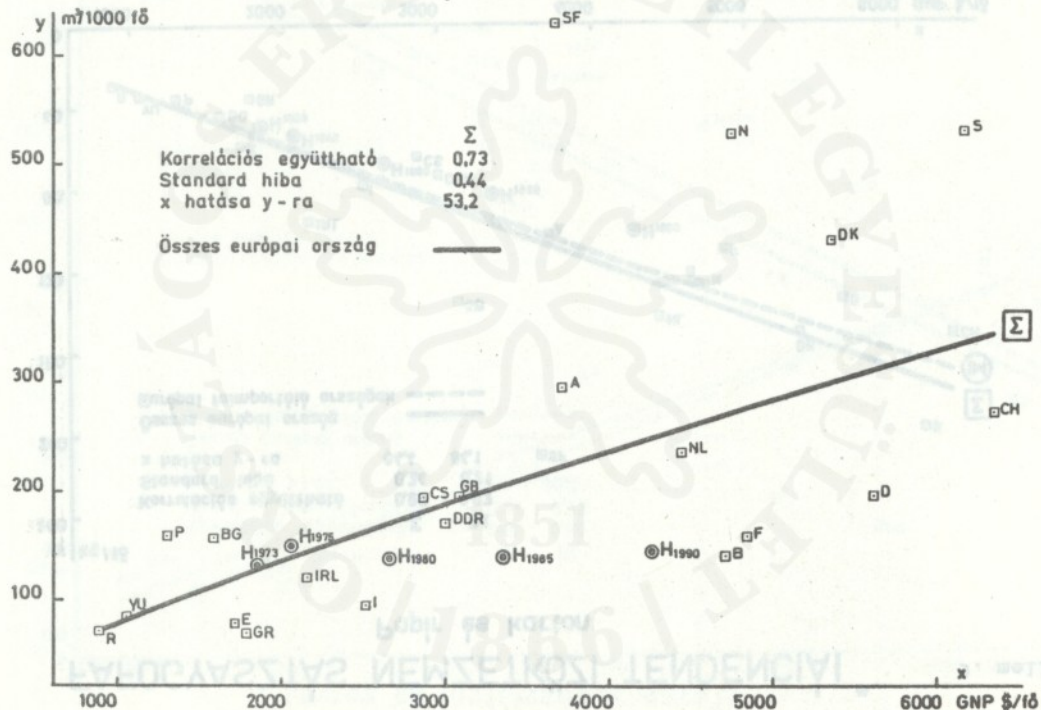
* Forrás: Handbook of International Trade and Development Statistics (GNP/fő)

FAO: Yearbook of Forest Products 1964 - 1975 (m³/fő)

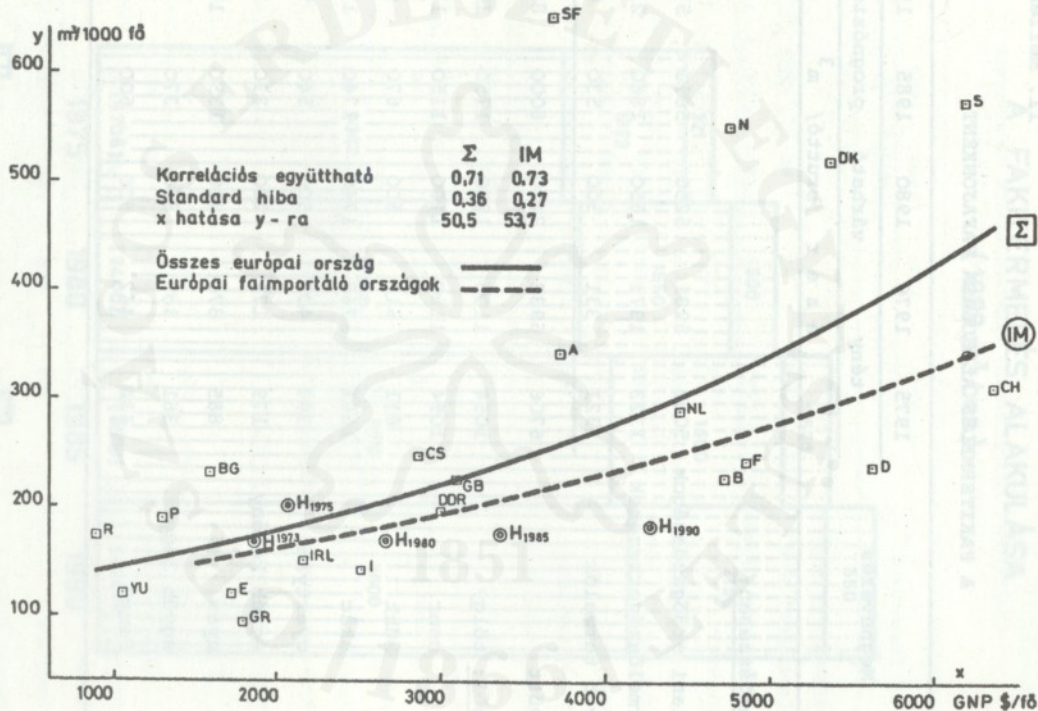
Megjegyzés: Betűjelzés az egyes országok nemzetközi (gépjármű) jelzései szerint

FAFOGYASZTÁS NEMZETKÖZI TENDENCIÁI *

Fenyőfűrészcárú

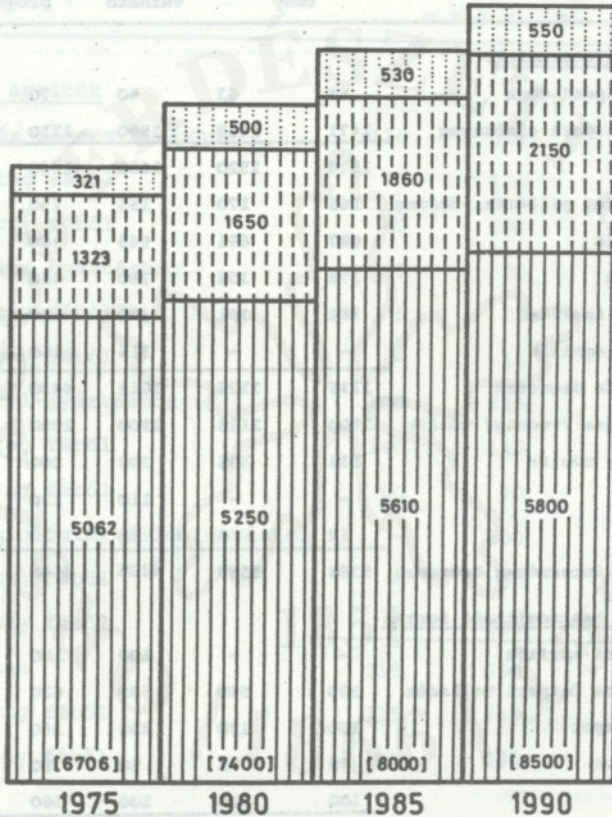
Fűrészarú és talpfa

A FAKITERMELÉS ALAKULÁSA FAFAJONKÉNT

Megnevezés	1975	1976	1980	1985	1990
	tény		várható	prognózis	
	e z e r /bruttó/ m ³				
<u>Mindösszesen:</u>					
Állami erdőgazdaságok	5062	5231	5250	5610	5800
Termelőszövetkezetek	1323	1371	1650	1860	2150
Egyéb termelők	321	331	500	530	550
Együtt	6706	6933	7400	8000	8500
<u>Ebből:</u> tölgy	1054	1105	1200	1350	1500
cser	1094	1150	1100	1150	1230
bükk	611	612	600	670	680
akác	1691	1765	1740	1740	1730
gyertyán	397	405	500	540	570
egyéb kemény	179	176	200	230	230
nyár	885	870	1200	1350	1500
egyéb lágy	361	388	360	370	380
Fenyő	434	462	500	600	680

A FAKITERMELEŚ ALAKULÁSA (1000 m³-ben)

állami erdőgazdaságok

termelőszervezetek

egyéb termelők

ÖSSZESÍTETT /POTENCIÁLIS/ FAANYAGFORRÁSOK ÖSSZETÉTELE
ezer m³-ben

Megnevezés	1975	1976	1980	1985	1990
	tény		várható	prognózis	
1. Erdei fatermékek					
Lemezipari rönk	53	62	60	70	70
Fűrészipari alapanyag	1471	1458	1590	1710	1820
Együtt	1524	1520	1650	1780	1890
Bányafa, pillérfa, dorong	165	170	155	150	150
Papirfa	687	691	945	980	1050
Rostfa	378	356	360	450	520
Egyéb iparifa	382	391	390	420	420
Erdei apríték	-	-	315	650	1260
Iparifa összesen	3136	3128	3815	4430	5290
Egységes /vastag/ tűzifa	1900	2118	1900	1900	1900
Vékony tűzifa	336	335	300	200	100
Kéreg	-	-	110	120	120
Tuskó	12	8	10	10	10
Erdei fatermékek összesen	5384	5589	6135	6660	7420
2. Egyéb hasznosítható forrás					
Faipari apríték	-	-	100	100	160
Darabos faipari hulladék	580	580	580	620	660
Fűrészpor	160	170	230	380	390
Forgács	25	25	50	50	50
Kéreg	100	100	100	160	220
Összesen	865	875	1060	1310	1480
3. Összes forrás					
	6249	6464	7195	7970	8900
<u>Ebből:</u> összes apríték	-	-	415	750	1420
összes kéreg	-	-	210	280	340

13. melléklet

APRITÉKTERMEELÉS ÉS -FELHASZNÁLÁS

Megnevezés	1980	1985	1990
	e z e r m ³		
1. Erdei apríték			
Lap- és lemezgyártáshoz	110	210	320
- vastag fából	70	110	160
- vékony fából	40	100	160
Cellulóz gyártáshoz	5	25	40
- vastag fából	5	10	15
- vékony fából	-	15	25
Furfurol-gyártáshoz	200	215	500
- vastag fából	140	145	300
- vékony fából	60	70	200
Mikrobiológiai feldolgozáshoz	-	200	400
- vastag fából	-	100	220
- vékony fából	-	100	180
Összesen	315	650	1260
- vastag fából	215	365	695
- vékony fából	100	285	565
2. Faipari apríték			
/Darabos faipari hulladékból/			
Lap- és lemezgyártáshoz	50	50	50
Furfurolgyártáshoz	50	50	110
Összesen	100	100	160

14. melléklet

A FONTOSABB IPARÁGAK ÉS AZ ENERGIATERMELÉS
POTENCIÁLIS HAZAI FANYERSANYAG-FORRÁSAI

Megnevezés	1980	1985	1990
	e z e r m ³		
1. <u>Forgácsolap- és farostlemez- gyártás</u>			
Rostfa /szabványos/	360	450	520
Erdei apríték Összesen	110	210	320
Darabos faipari hulladék	160	160	160
Faipari apríték	50	50	50
Fűrészpor	50	60	70
Összesen	730	930	1120
2. <u>Cellulózipar</u>			
Papirfa, szabványos	179	206	261
Erdei apríték	5	25	40
- vékony fából	-	15	25
Összesen	184	231	301
<u>ebből:</u> nyárfa	119	159	199
bukk és gyertyán	65	72	72
erdei- és feketefenyő	-	-	30
3. <u>Furfurolgyártás</u>			
Erdei apríték	200	215	500
- vékony fából	60	70	200
Faipari apríték	50	50	110
Összesen	250	265	610
4. <u>Mikrobiológiai feldolgozás</u>^{1/}			
Erdei apríték	-	200	400
- vékony fából	-	100	180

14. melléklet folytatása

Megnevezés	1980	1985	1990
	e z e r m ³		
5. <u>Biológiai hasznosítás</u>			
Kéreg ^{2/}	110	140	170
Fűrészpor ^{2/}	100	150	150
Tuskó ^{3/}	-	10	10
Összesen	210	300	330
6. <u>Energiatermelés</u>			
<u>Lakossági felhasználás</u>			
Egységes vastag tűzifa	1900	1900	1900
Vékony tűzifa	300	200	100
Darabos faipari hulladék	300 ^{4/}	320	360
Fűrészpor	-	-	-
Tuskó	10	-	-
Összesen	2510	2420	2360
<u>Üzemi energiatermelés</u>			
Darabos faipari hulladék	120 ^{5/}	140	140
Kéreg	100	140	170
Fűrészpor	80	170	170
Forgács	50	50	50
Összesen	350	500	530

1/ Takarmányliszt- és fehérjetakarmány gyártása

2/ Almozásra, trágyázásra

3/ Gombatermesztésre

4/ Az 1976. évi összes értékesítés 184 ezer tonna /263 ezer m³/

5/ Az 1976. évi összes felhasználás 49 ezer tonna /70 ezer m³/

FONTOSABB FAIPARI TERMÉKEK TERMELÉSE
/Országosan/

Megnevezés	Mérték- egység	1975	1976	1980	1985	1990
		tény		várható	javaslat	
1. Fűrészipari termékek						
Fenyő fűrészáru	1000 m ³	475	474	400	400	400
Lombos fű- I.var.	1000 m ³	294	287	310	335	365
részáru II.var.	1000 m ³	294	287	310	375	410
Talpfa, MÁV	1000 m ³	8	13	10	10	10
Butorléc és alkatrész	1000 m ³	17	29	44	60	70
Parketta						
- csaphornyos	1000 m ²	2229	2705	2400	2400	2400
- mozaik	1000 m ²	684	656	300	300	300
- szalag /panel/	1000 m ²	104	391	1350	1350	1550
- együtt	1000 m ²	3017	3752	4050	4050	4250
2. Lemezipari termékek						
Enyvezett I.var.	1000 m ³	5	5	5	12	12
lemez II.var.	1000 m ³	5	5	5	-	-
Farostlemez	1000 m ³	71	74	95	95	95
Vékony forgácslemez	1000 m ³	-	-	-	20	38
Lemezfélesé- I.var.	1000 m ³	76	79	100	127	145
gek együtt II.var.	1000 m ³	76	79	100	115	133
ebből: felületkezelt	1000 m ³	17	17	18	21	21
Butorlap I.var.	1000 m ³	7	7	7	11	13
II.var.	1000 m ³	7	7	7	-	-
Forgácslap						
- butoripari	1000 m ³	168	143	256	333	389
- cementkötésű	1000 m ³	-	-	27	47	80
Pozdorjalap	1000 m ³	47	50	63	63	63
Lapfélesé- I.var.	1000 m ³	222	200	353	454	545
gek együtt II.var.	1000 m ³	222	200	353	443	532
ebből: laminált	1000 m ³	5	22	50	70	90
Székülés és támlalemez	1000 m ³	2	3	6	6	6
Furnér	M.m ²	27	25	28	28	28
Idompréselt ajtótok	1000 m ³	-	-	-	-	20
Idompréselt egyéb elem /láda stb./	1000 m ³	-	-	-	17	17
3. Egyéb faipari termékek						
Gyufa	M.doboz	592	635	700	780	850
4. Favegyipari termékek						
Furfurol	1000 t	1,1	0,9	8,8	9,5	21,5
5. Cellulóz- és papir- ipari termékek						
Rostos félkész termékek	1000 t	86	91	124	138	168
Papír és karton	1000 t	343	372	449	510	630

LEMEZ- ÉS LAPFÉLESEGEN TERMELÉSE ÜZEMENKÉNT

1000 m³

Megnevezés		1970	1975	1976	1980	1985	1990
		t é n y		várható		javaslat	
1. Lemezféleségek							
a/ Enyvezett lemez							
- FURLEM		8	2	2	2	-	-
- Szeged	I.var.	5	3	3	3	12	12
	II.var.	5	3	3	3	-	-
- Együtt	I.var.	13	5	5	5	12	12
	II.var.	13	5	5	5	-	-
b/ Farostlemez							
- Mohács I.		17	16	17	17	17	-
- Mohács II.		30	28	28	31	31	31
- Mohács V.		-	27	29	47	47	47
- Új telephely		-	-	-	-	-	17
- Együtt		47	71	74	95	95	95
c/ Vékony forgácslemez							
Szombathely		-	-	-	-	20	38
d/ Lemezek összesen							
	I.var.	60	76	79	100	127	145
	II.var.	60	76	79	100	115	133
2. Lapféleségek							
a/ Forgács butorlap							
- Szombathely		36	109	109	130	177	159
- Sopron		10	11	11	-	-	-
- Háros		17	21	23	26	26	-
- Vásárosnamény		6	27	-	100	130	130
- Új telephely I.		-	-	-	-	-	100
- Együtt		69	168	143	256	333	389
b/ Normál butorlap							
- Szeged	I.var.	6	5	5	5	11	13
	II.var.	6	5	5	5	-	-
- OKISZ		2	2	2	2	-	-
- Együtt	I.var.	8	7	7	7	11	13
	II.var.	8	7	7	7	-	-
- Pozdorjalap		54	47	50	63	63	63
c/ Cementkötésű forgácslap							
- Szombathely I.		-	-	-	27	27	27
- Szombathely II.		-	-	-	-	20	53
- Együtt		-	-	-	27	47	80
d/ Lapok összesen							
	I.var.	131	222	200	353	454	545
	II.var.	131	222	200	353	443	532

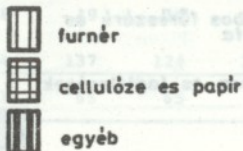
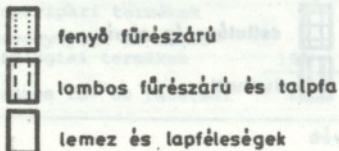
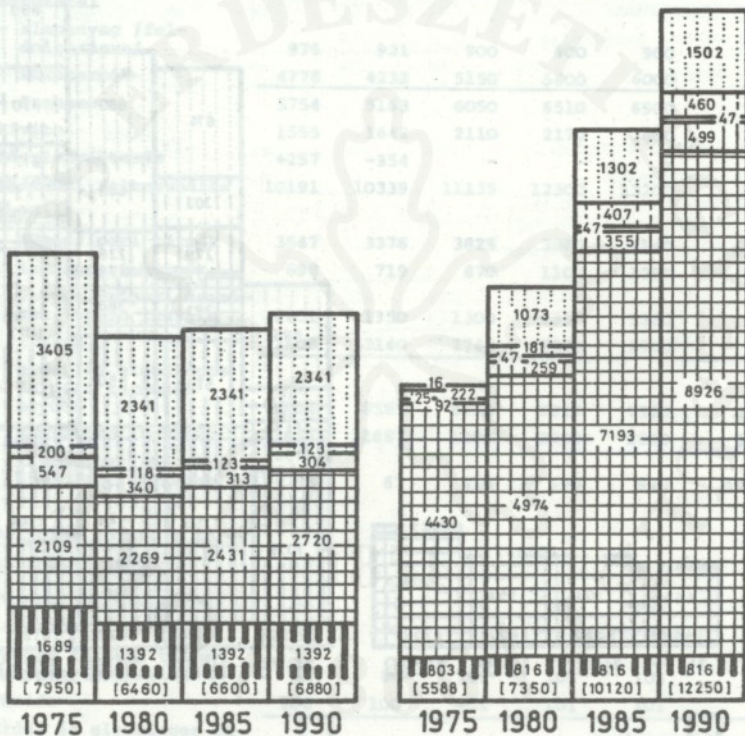
AZ ÖSSZES FA ÉS FATERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI FORGALMA*
/értékben, Mft/

Megnevezés	1975	1976	1980	1985	1990
	tény		várható	prognózis	
Behozatal					
Rubel-elszámolásu	7950	6415	6460	6600	6880
Dollár-elszámolásu					
I.var.	5588	4822	7350	10120	12250
II.var.	5588	4822	7350	10190	12340
Összesen					
I.var.	13538	11237	13810	16720	19130
II.var.	13538	11237	13810	16790	19220
Kivitel					
Rubel-elszámolásu	487	546	550	600	750
Dollár-elszámolásu	2209	2648	3520	3630	4190
Összesen	2696	3194	4070	4230	4940
Egyenleg					
Rubel-elszámolásu	-7463	-5869	-5910	-6000	-6130
Dollár-elszámolásu					
I.var.	-3379	-2174	-3830	-6490	-8060
II.var.	-3379	-2174	-3830	-6560	-8150
Összesen					
I.var.	-10842	-8043	-9740	-12490	-14190
II.var.	-10842	-8043	-9740	-12560	-14280

* Cellulóz- és papíripari termékekkel, valamint favegyipari termékekkel /furfurol/ együtt.

A FA ÉS FATERMÉKEK KERESKEDELMI FORGALMÁNAK ALAKULÁSA (millió forintban)

Rb-reláció I. BEHOZATAL \$-reláció

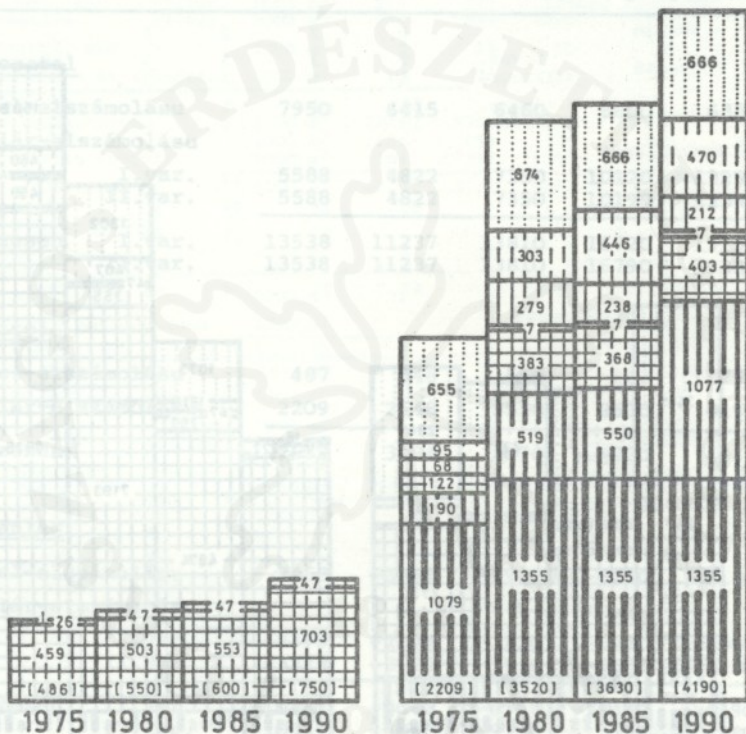

A FA ÉS FATERMÉKEK KERESKEDELMI FORGALMÁNAK ALAKULÁSA (millió forintban)

Rb-reláció

II. KIVITEL

\$-reláció

papírfa

lombos fűrészáru és talpa

lemez és lapfélésegek

furnér

cellulóze és papír

furfuril

egyéb

ÖSSZESÍTETT FA- ÉS FATERMÉK-MÉRLEG

Megnevezés	1975	1976	1980	1985	1990	Index 1990/76
1. Összes fa- és fatermék ezer gömbfa m³						
Termelés /belföldi alapanyagforrás/	6249	6464	7195	7970	8900	138
Behozatal						
- alapanyag /fel- dolgozásra/	976	931	900	900	900	97
- késztermék	4778	4232	5150	5600	6000	142
- összesen	5754	5163	6050	6510	6900	134
Kivitel	1555	1642	2110	2170	2600	158
Készletváltozás	+257	-354	-	-	-	-
Belföldi felhasználás	10191	10339	11135	12300	13200	128
Ebből:						
fűrészipari termék	3547	3376	3825	3980	4140	123
lemezipari termék	698	719	870	1100	1290	179
vegyes faipari termé- kek, egyéb iparifa	1401	1350	1300	1330	1330	99
tűzifa	2808	3140	2740	2800	2800	89
erdei és elsődleges faipari termékek együtt	8454	8585	8735	9210	9560	111
papiripari termékek	1674	1687	1990	2400	2800	166
favegyipari és mikro- biológiai termékek	63	67	410	690	840	1253
2. Belföldi forrás a fel- használás %-ában						
Fűrészipari termékek	41	43	41	42	43	-
Lemezipari termékek	80	70	92	94	95	-
Vegyes faipari termé- kek, egyéb iparifa	82	84	102	102	103	-
Tűzifa	103	100	101	101	101	-
Erdei és elsődleges fa- ipari termékek együtt	71	73	74	75	75	-
Papiripari termékek	7	8	9	10	11	-
Favegyipari és mikro- biológiai termékek	151	154	137	124	156	-
Összes fa- és fatermék	61	63	65	65	67	-

LEMEZ- ÉS LAPFÉLESEK MÉRLEGE

1000 m³

Megnevezés		1970	1975	1976	1980	1985	1990
			tény		várható	javaslat	
1. Termelés							
Lemezek							
- enyvezett lemez	I.var.	13	5	5	5	12	12
	II.var.	13	5	5	5	-	-
- farostlemez		47	71	74	95	95	95
- vékony forgácslap		-	-	-	-	20	38
- együtt	I.var.	60	76	79	100	127	145
	II.var.	60	76	79	100	115	133
Lapok							
- forgács butorlap		69	168	143	256	333	389
- pozdorjalap		54	47	50	63	63	63
- normál bu-	I.var.	8	7	7	7	11	13
- torlap	II.var.	8	7	7	7	-	-
- cementkötésű forgács-		-	-	-	27	47	80
- lap		-	-	-	-	-	-
- együtt	I.var.	131	222	200	353	454	545
	II.var.	131	222	200	353	443	532
Termelés	I.var.	191	298	279	453	581	690
Összesen	II.var.	191	298	279	453	558	665
2. Behozatal							
Lemezek							
- enyvezett lemez	I.var.	15	26	27	28	25	25
	II.var.	15	26	27	28	37	37
- farostlemez		34	51	36	-	-	-
- együtt	I.var.	49	77	63	28	25	25
	II.var.	49	77	63	28	37	37
Lapok							
- forgács butorlap		21	44	60	45	30	25
- pozdorjalap		-	-	-	-	-	-
- normál-	I.var.	-	..	1	2	-	-
- butorlap	II.var.	-	..	1	2	11	13
- cementkötésű forgács-		-	-	-	-	-	-
- lap		-	-	-	-	-	-
- együtt	I.var.	21	44	61	47	30	25
	II.var.	21	44	61	47	41	38
Behozatal	I.var.	70	121	124	75	55	50
Összesen	II.var.	70	121	124	75	78	75

19. melléklet folytatása

Megnevezés	1970	1975	1976	1980	1985	1990
		tény		várható	javaslat	

3. Kivitel

Lemezek

- enyvezett lemez	-	2	3	-	2	-
- farostlemez	-	1	5	-	-	-
- vékony forgácslap	-	-	-	-	-	-
- együtt	-	3	8	-	2	-

Lapok

- forgács butorlap	2	21	8	40	30	30
- pozdorjalap	3	1	2	14	14	-
- normál butorlap	-	-	-	-	-	-
- cementkötésű forgácslap	-	-	-	11	10	10
- együtt	5	22	10	65	54	40
Kivitel összesen	5	25	18	65	56	40

4. Belföldi felhasználás

Lemezek

- enyvezett lemez	27	27	28	33	35	37
- farostlemez	79	108	92	97	95	95
- vékony forgácslap	-	-	-	-	20	38
- együtt	106	135	120	130	150	170

Lapok

- forgács butorlap	85	191	198	261	333	384
- pozdorjalap	48	46	48	49	49	63
- normál butorlap	8	7	8	9	11	13
- cementkötésű forgácslap	-	-	-	16	37	70
- együtt	141	244	254	335	430	530

Belföldi felhasználás
összesen

247	379	374	465	580	700
-----	-----	-----	-----	-----	-----

5. Készletváltozás

Lemezek	+ 3	+ 15	+ 14	- 2	-	-
Lapok	+ 6	..	- 3	-	-	-
Készletváltozás összesen	+ 9	+ 15	+ 11	- 2	-	-

CELLULÓZIPARI ALAPANYAG MÉRLEG

	1980	1985	1990
	e z e r m ³		
1. Források			
<u>Belföldi termelés</u>			
- Papírfa szabványos	945	980	1050
- Erdei apríték	5	25	40
- Darabos faipari hulladék	5	-	-
- Faipari apríték	-	-	-
- Összes termelés	955	1005	1090
<u>Kiegészítő import /Rbl/</u>			
Rezgőnyár papírfa	35	35	35
Lucfenyő papírfa	169	169	169
Összes import	204	204	204
<u>Összes forrás</u>	1159	1209	1294
2. Felhasználás			
<u>Belföldi felhasználás</u>			
- Papírfa szabványos	222	249	304
- Erdei apríték	5	25	40
- Összesen	227	274	344
<u>ebből:</u> lucfenyő	43	43	43
nyárfa	119	159	199
bükk és gyertyán	65	72	72
erdei- és feketefenyő	-	-	30
<u>Kivitel /Dollár elsz./</u>			
<u>Jugoszláv kötelezettség</u>			
- Nyár	266 ^{1/}	266 ^{1/}	266 ^{1/}
- Bükk és gyertyán	25	26	26
- Lucfenyő	126 ^{2/}	126 ^{2/}	126 ^{2/}
- Együtt	417	418	418
<u>Egyéb reláció</u>			
- Tölgy	40	30	40
- Cser	160	160	160
- Akác	40	50	50
- Bükk és gyertyán	85	77	77
- Egyéb lágy lombos	75	80	85
- Erdei- és feketefenyő	110	120	120
- Darabos faipari hulladék	5	-	-
- Együtt	515	517	532
Összes kivitel	932	935	950
<u>Összes felhasználás</u>	1159	1209	1294

1/ Ebből 35 ezer m³ /50 e.űrm³/ szovjet rezgő nyár papírfa importból

2/ Szovjet importból reexport

A MUNKAERŐHELYZET PROGNÓZISA

Megnevezés	Létszám, ezer fő				Összetétel, %			
	1976	1980	1985	1990	1976	1980	1985	1990
<u>Erdőgazdálkodás</u>								
Fizikai dolgozók*	39,9	36,6	33,5	31,4	100	100	100	100
<u>ebből:</u>								
Szaktanulmányos								
- munkakör alapján	9,7	10,6	11,7	12,6	24	29	35	40
- képzés alapján	4,0	4,5	5,7	6,5	10	12	17	21
Betanított munkás								
- munkakör alapján	13,2	14,1	14,1	14,1	33	38	42	45
- képzés alapján	8,0	9,5	11,0	12,5	20	26	33	40
Segédmunkás	17,0	11,9	7,7	4,7	43	33	23	15
<u>Elsődleges faipar</u>								
Fizikai dolgozók*	7,2	7,4	7,8	8,3	100	100	100	100
<u>ebből:</u>								
Szaktanulmányos								
- munkakör alapján	2,0	2,3	3,0	3,7	27	31	38	45
- képzés alapján	1,1	1,3	1,9	2,5	15	18	24	30
Betanított munkás								
- munkakör alapján	2,7	2,8	3,3	3,7	38	38	42	45
- képzés alapján	1,9	2,4	3,3	3,7	27	33	42	45
Segédmunkás	2,5	2,3	1,5	0,8	35	31	20	10
<u>Kereskedelem /ERDÉRT/</u>								
Fizikai dolgozók*	4,6	4,9	4,7	4,7	100	100	100	100
<u>ebből:</u>								
Szaktanulmányos	1,1	1,1	1,3	1,5	23	23	28	33
Betanított munkás	1,6	1,8	1,9	2,0	35	36	40	41
Segédmunkás	1,9	2,0	1,5	1,2	42	41	32	26

*Teljes munkaidőben foglalkoztatottak

AZ ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁGOK ÁLLANDÓ FIZIKAI DOLGOZÓINAK LÉTSZÁMMEGOSZTLÁSA

A MUNKAKÖRÜLMÉNY FOKOZATOK SZERINT

/Reprezentatív felmérés/

A munkakörülmény megnevezése	A keretbesorolási rendszer szakszáma	A szakszámba besorolt dolgozók létszáma	Létszám-megosztás fokozatok szerint, %
Normális erő kifejtés Normális munkakörülmény	11 - 61	4 445	21,4
Normális erő kifejtés Kedvezőtlen munkakörülmény	12 - 62	6 968	33,5
Nagy erő kifejtés Kedvezőtlen munkakörülmény	13-63	7 029	33,8
Nagy erő kifejtés Különösen kedvezőtlen munkakörülmény	14 - 64	2 338	11,3
Ö s s z e s e n		20 780	100,0

23. melléklet

EGYES IPARÁGAK - ALÁGAZATOK
TELJES MUNKAIDŐBEN FOGLALKOZTATOTT DOLGOZÓINAK
1976. ÉVI BÉRSZINVONALA

I p a r á g	Alágazat	Szakágazat	Bérszin- vonat Ft/év	Erdőgaz- dálkodás = 100
I p a r	Bányászat		52 656	160,7
	Kohászat		40 764	124,4
	Gépipar		33 628	108,7
	Kőnyűipar		31 326	95,6
	Fafeldolgozó ipar		32 376	98,8
	Elsődleges faipar		36 389	108,0
	Papiripar		38 316	116,9
	Textilipar		32 412	98,9
	Élelmiszeripar összesen		34 476	105,2
	Tanácsi		36 848	112,4
	Minisztériumi		33 873	103,4
	Husipar		35 763	109,1
	Hűtőipar		37 671	115,0
	Malomipar		34 159	104,2
	Boripar		32 135	98,1
	Konzervipar		31 376	95,7
Mezőgazdaság	Állami gazdaság /MÉM/		35 090	107,1
	Erdőgazdálkodás /MÉM/		32 771	100,0

A FONTOSABB ERDŐGAZDASÁGI MUNKÁK GÉPESÍTÉSE
/Az összes munkavégzés százalékában/

Megnevezés	1970	1975	1976	1980	1985	1990
	t é n y			v ár h a t ó	j a v a s l a t	
<u>Erdőművelés</u>						
Talajelőkészítés	45	67	71	90	90	90
Erdősítés /vetés, ültetés/	21	29	35	55	70	80
Erdősítések ápolása	32	43	51	70	75	80
<u>Fakitermelés</u>						
Fadöntés, gallyazás, darabolás	91	98	98	98	98	98
Kérgezés	25	35	41	60	80	90
Rakodás	21	40	45	60	80	90
Közelítés	21					
Kiszállítás	54	45	49	65	80	90
Szállítás	97	98	98	99	99	99
Apríték termelés	-	-	-	100	100	100

ERDŐGAZDÁLKODÁSI ÁGAZAT ALAPTEVÉKENYSÉGÉNEK GÉPSZÜKSÉGLETE

Gép megnevezése	Gépbeszerzés			Egység- ár* 1000 Ft
	1976-80	1981-85	1986-90	
	d a r a b			
Robbanómotoros láncfűrész	6470	5860	5820	13
Elektromos láncfűrész	400	460	660	13
Döntő-rakásoló gép	25	60	70	3000
Gallyazó-daraboló gép	25	54	54	6500
Mezőgazdasági traktor	1000	1450	1616	330
Közelítő adapterek	..	..	..	..
Szorítózsámolyos közelítőgép	15	27	46	3250
Kihordó közelítőgép	12	23	46	4000
Csuklós traktor	125	125	130	960
Közelítő kötélpálya	18	22	22	1400
Tehergépkocsi 7,0 tonnáig	893	1015	1070	220
Tehergépkocsi 7,0 tonna felett	120	160	175	650
Aprítékszallító tehergépkocsi	14	30	55	1100
Erdei vasuti mozdony	3	3	3	3200
Vontató hajó	1	2	3	3000
Uszály	2	5	6	1500
Osztályozó-daraboló berendezés	5	2	9	7400
Osztályozó berendezés	5	2	8	5500
Forgógyűrűs kérgezőgép	52	71	58	1200
Dobkérgezőgép	-	2	1	27000
Hasítógép	73	122	163	300
Aprítéktermelő gép 5 ezer m ³ /év	14	20	32	500
Aprítéktermelő gép 20 ezer m ³ /év	7	11	18	3700
Hidarulikus daru 4 Mp-ig	240	325	240	300
Hidarulikus daru 5 Mp	245	267	285	550
Hidarulikus daru 6 Mp	71	139	172	950
Homlokmarkoló rakodógép	27	54	71	2000
Emelővillás targonca	10	10	10	400
Kényszerpályás daru	12	7	8	2000
Aprítékbefúvó gép	7	13	20	500
Érdőművelő gépek és adapterek	..	..	..	..
Öntöző- és hűtőberendezések	..	..	..	..
Személyszállító gépjárművek	792	926	980	230
Útépitő- és fenntartó gépek	..	..	..	..
Gépjavitás gépei	..	..	..	..
Együtt	-	-	-	-
Mindösszesen	-	-	-	-
Százalék	-	-	-	-

*1976. évi árak

A TERMELESI ÉRTÉK ÉS RÁFORDÍTÁS MUTATÓINAK VÁLTOZÁSA
/Változatlan áron/

Megnevezés	Index %			
	1980/76	1985/80	1990/85	1990/76
<u>Anyagmentes termelési érték /Th/</u>				
MÉM eg.-ok erdőgazdasági tevékenysége	108	110	109	129
MÉM eg.-ok fűrészipari tevékenysége I.	116	109	107	135
II.	116	111	107	138
Enyvezett lemezgyártás /MÉM/ ^{1/}	I. 95	-	-	-
II.	95	266	108	245
Farostlemez és vékony forgács- lapgyártás /ország./	120	127	112	171
NYFAK forgácslapgyártása ^{2/}	161	150	124	300
<u>Nettó eszközérték /E/</u>				
MÉM eg.-ok erdőgazdasági tevékenysége	149	156	121	282
MÉM eg.-ok fűrészipari tevékenysége I.	135	119	103	165
II.	135	120	103	166
Enyvezett lemezgyártás /MÉM/ ^{1/}	I. 79	-	-	-
II.	79	1029	88	708
Farostlemez és vékony forgács- lapgyártás /ország./	90	112	84	85
NYFAK forgácslapgyártása ^{2/}	144	169	102	248
<u>Munkaerő^{3/} /M/</u>				
MÉM eg.-ok erdőgazdasági tevékenysége	93	93	95	82
MÉM eg.-ok fűrészipari tevékenysége I.	101	102	103	107
II.	100	104	103	108
Enyvezett lemezgyártás /MÉM/ ^{1/}	I. 100	-	-	-
II.	100	124	100	124
Farostlemez és vékony forgács- lapgyártás /ország./	110	107	104	120
NYFAK forgácslapgyártása ^{2/}	117	126	109	161

^{1/} Hagyományos butorlappal együtt

^{2/} Butoripari és építőipari nyers faforgácslapok

^{3/} Létszám, illetve változatlan színvonalú munkabér

HATÉKONYSÁGI MUTATÓK ALAKULÁSA
/Változatlan áron/

Tevékenység		1976	1980	1985	1990	I n d e x %			
		években				1980/76	1985/80	1990/85	1990/76
<u>Termelőkenység^{1/}</u>									
Erdőgazdálkodás		2,61	3,03	3,65	4,18	116	120	115	160
Fűrészipar	I.	3,14	3,64	3,86	4,03	116	106	104	128
	II.	3,14	3,64	3,90	4,05	116	107	104	129
Enyvezett lemez	I.	2,12	2,00	-	-	94	-	-	-
	II.	2,12	2,00	3,87	4,19	94	194	108	198
Farostlemez ^{4/}		5,27	5,78	6,87	7,55	110	119	110	143
Forgácslap		9,70	13,33	15,88	17,11	137	119	114	187
<u>Eszközhatékonyság^{2/}</u>									
Erdőgazdálkodás		0,95	0,68	0,48	0,44	72	71	92	46
Fűrészipar	I.	0,64	0,55	0,50	0,52	86	91	104	81
	II.	0,64	0,55	0,51	0,53	86	93	104	83
Enyvezett lemez	I.	0,59	0,71	-	-	120	-	-	-
	II.	0,59	0,71	0,17	0,21	120	24	124	36
Farostlemez ^{4/}		0,29	0,38	0,43	0,58	131	113	135	200
Forgácslap		0,63	0,70	0,63	0,76	111	90	121	121
<u>Komplex hatékonyság^{3/}</u>									
Erdőgazdálkodás		1,47	1,56	1,62	1,70	106	104	105	116
Fűrészipar	I.	1,58	1,68	1,70	1,77	106	101	104	112
	II.	1,58	1,68	1,72	1,79	106	102	104	113
Enyvezett lemez	I.	1,15	1,19	-	-	103	-	-	-
	II.	1,15	1,19	1,00	1,18	103	84	118	103
Farostlemez ^{4/}		1,58	1,91	2,23	2,68	121	117	120	170
Forgácslap		3,18	3,91	3,94	4,65	123	101	118	146

1/ Th/M

2/ Th/E

3/ Th/O,1 E + 1,5 M

4/ Vékony forgácslappal együtt

